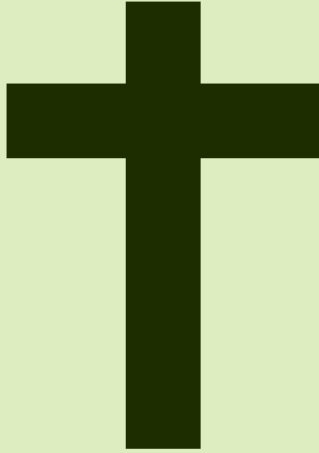


Luka



The Gospel According to Luke in the Chergash dialect of the
Vlax Romani language

Luka

The Gospel According to Luke in the Chergash dialect of the Vlax Romani language

copyright © 2018 Pioneers

Language: Chergash (Romani, Vlax)

Dialect: Chergash

Translation by: Pioneers

DRAFT VERSION

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2022-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 11 Nov 2022
1e2d0214-3d12-5bbc-b29b-eea1aae09a1b

Contents

Luka	1
----------------	---

E Lukašči Bahtali Nevimata

Akaja Bahtali nevimata ramosarda o manuš savesko alav sas Luka, vo sas doktori, misionari savo putuillas e apostole Pavlesa (dik Kol 4,14; Flm 24; 2. Tim 4,11) thaj nas Židovo. Akaja knjiga opisujil e Isusesko bijandipe, trajo, sikaipe, čudurja, lesko smrto po trušul, vaskrsenje andar e mule thaj vi o vaznesenje po nebo. Jek katar e glavne tema akale Bahtale nevimako si kaj o Isus pherel e obećanja savo dijas o Del e Izraelešće ando Purano zaveto ali isto kaj e Bahtali nevimata naj samo pale Židovurja već vi pale okola save naj Židovurja. Ande akaja Bahtali nevimata o Isus sikavelas e but e teme, uključujući vi e molitva, e Sveto Duho, bah, zahvalnost thaj e love. Akaja knjiga isto gajda sikavel sar o Isus sastarelas thaj jartolas e bezeha e bute manušende, uključujući vi okolen save sas zurale nasvale ili opsednime e bendenca, čoren, bezehalen, odbacime manušen thaj e bute manušnjen. O Luka akava ramosarda, verovatno verekaj katar 65. brš posle o Hristo.

O Luka ramol lil e Teofilešće pale e Isusesko trajo

¹ Poštuime Teofile, ramov tuće zbog godova kaj but džene line te ramon okola događajurja save o Del obećisarda majsigo prekal e prorokurja, a save dogodisajle maškar amende. ² Von godova ramosardine prema okova so maj anglal phendine e očevicurja* thaj sluge e Alavešće. ³ Zato vi me odlučisardem Teofile, te ramov tuće sa po redo, pošto pomno sa katar o početko istražisardem, ⁴ gajda aveja sigurno kaj si okova sikavipe savo primisardan pouzdano.

O anđeo navestisarel kaj bijandola o Jovano savo bolelas

⁵ Ande vrjama kana vladilas o Judejsko caro o Irod, sas varesavo rašaj savo akhardolas Zaharije andar e Avijasko† rašajesko redo. A e lešči romnji sas isto andar e Aronosko pleme.‡ Lako alav sas Jelisaveta. ⁶ A liduj sas pravedne anglo Del, thaj trainas sa po zakono thaj pe okova so sas odredime anglo Gospod, bi manako. ⁷ A naslen čavra, kaj e Jelisaveta našti ačhelas khamni, a liduj već phurile.

⁸ Jek đes kana o Zaharija služilas e Devlešće ando Hramo kaj po dužnost avilo o redo kana lešči grupa rašaja trubunas te služin, ⁹ prema e rašajengo običaj odabirisardine les gajda kaj čhudine e kocka te del ando Svetište e Gospodesko te kadil.§ ¹⁰ Pale vrjama kana kadilaspe ando Hramo, sa o them sas avri thaj molinaspe.

¹¹ A e Zaharijašće sikadilo o anđeo e Gospodesko savo ačhelas pe desno rig e žrtvenikosko katar savo kadilaspe. ¹² Kana dikhla les o Zaharije, zurale darajlo.

¹³ A o anđeo phendas lešće: “Na dara, Zaharija! Kaj si ašundi čiri molitva: e romnji čiri e Jelisaveta bijanela tuće čhave, thaj tu dele alav Jovan. ¹⁴ Zbog leste aveja bahtalo thaj radosno, thaj e buten raduila lesko bijandipe. ¹⁵ Kaj avela baro anglo Gospod. Či pijela mol niti pimo savo matarel. Pherdola e Sveto Duhosa još ando di pire dejako. ¹⁶ Vo boldela e but Izraelconen e Gospodešće lende Devlešće. ¹⁷ Džala anglo Gospod sago glasniko pherdo duho thaj sila, sago o proroko Ilija. Pomirila e dades lešće čhavenca a e nepokorne umurja boldela gajda te prihvatim o razumnost okolengo save si pravedne. Pripremila e theme pale e vrjama kana o Gospod avela.”

¹⁸ A o Zaharija phendas e anđelošće: “Sar me džanava kaj godova avela čače? Kaj sem me purano thaj e romnji mungri dija ande pire purane brš.”

¹⁹ A o anđeo phendas lešće: “Me sem o anđeo Gavriilo, savo ačhav anglo Del* te služiv, thaj bičhaldo sem te čerav svato tuva thaj te javiv tuće akaja bahtali nevimata. ²⁰ Zato kaj či paćajan akana zanemija thaj naštik ćereja svato džiko đes dok či avel e vrjama pale godova thaj mungre alava či pherdonpe.”

* **1,2** Očevicurja sas okola save sas e Isuseja katar o početko lešće službako thaj dičenasa e događajurja.

† **1,5** “savo si o potomko e Avijesko.” O Avija sas pra papo akale grupaće rašajende thaj savora von sas e Aronešće potomkurja, savos sas prvo e Izraelconengo rašaj. ‡ **1,5** Akava značil kaj sas voj andar e isto linija e rašajendi sago vi o Zaharije: “Lešči romnji sas isto andar e Aronesko plemeno.”

§ **1,9** E rašaja trubuine te den jag mirišljavo tamnjano sago primos e Devlešće svako detharin thaj svako talerjat po posebno oltari andre ando Hramo. * **1,19** savo ačhav anglo Del Ando original ramol: “savo ačhel anglo Del.” Akava si phendo sago ukor e Zaharijašće. Prisutnost e Gavrijelešči, savo avel direktno katar o Del, trubujasas te avel dovoljno dokazo e Zaharijašće.

²¹ A o them ažučarelas avri e Zaharija, thaj začudisajle so gači zadržisajlo ando svetište e Hramosko. ²² A kana napokon inljisto, naštik čerelas svato, nego e znakonenca probisardas te phenel lende so sas ando Hramo, thaj von hačardine kaj sas les viđenje ando svetište e Hramosko.

²³ Thaj kana završisajle e đesa lešće službaće ando Hramo o Zaharije đelotar čhere. ²⁴ A posle godola đesa lešći romnji e Jelisaveta ačili khamni, thaj pandž čhon či inkljelas avri andar piro čher† thaj motholas: ²⁵ “O Gospod milostivo dikhlas pe mande kaj fuljardas mandar o ladžavo anglo them.”‡

O anđeo navestisarel kaj bijandola o Isus Hristo

²⁶ Kana e Jelisaveta sas khamni šov čhon, o Del bičhaldas e anđele Gavriilo ando cikno Galilejsko gav savo akhardolas Nazaret ²⁷ ke Marija savi sas još čhej thaj sas mangli palo manuš, savo akhardolas Josif. Vo sas potomko e carosko Davidosko. ²⁸ Kana o anđeo dijas late andre phendas laće: “Raduitu, Š kaj o Del si pherdo milosti prema tute! O Gospod si tusa.”

²⁹ Pe godola alava e Marija uznemirisajli thaj počnisarda te gndil so značisarel godova pozdrav. ³⁰ A o anđeo phendas laće: “Na dara Marija! Kaj o Del iskažisardas tuće piri ljubav.”* ³¹ Ake ačheja khamni, thaj bijaneja čhave saves de ja alav Isus. ³² Vo avela baro, thaj akhardola Čhavo e Majbaresko, thaj o Gospod Del delales autoriteto te vladil sago o caro David savo sas lesko prapapo. ³³ Vo vladila e Jakovešće plemenova dži ko veko, thaj lešće carstvošće či avela krajjo.

³⁴ A e Marija phendas e anđelošće: “Sar godova avela kana sem me još čhej?”

³⁵ A o anđeo phendas laće: “O Sveto Duho fuljela pe tute, thaj e Sila e Majbare Devlešći avela pe tute thaj zasenila tut. Zato vi okova savo bijandola avela sveto, thaj akhardola o Čhavo e Devlesko. ³⁶ Ake vi čiri bibi e Jelisaveta, ačili khamni ande piri purani vrjama, avela lat čhavo. Okoja isto manušnji pale savi phenenas kaj naštik avela čhavra već si šov čhon khamni! ³⁷ Kaj e Devlešće khanči naj nemoguće!”

³⁸ A e Marija phendas lešće: “Ake, sluškinja sem e Gospodešći. Neka avel mande pe čire alava.” Thaj o anđeo đelotar latar.

E Jelisaveta pindžardas kaj o čhavo ande Marijako đi si o Mesija

³⁹ Varesave đesa maj posle e Marija siđardas ande gorsko krajjo e Judejako. ⁴⁰ Kana arešli okote dija ande Zaharijasko čher, thaj pozdravisajli e Jelisavetava. ⁴¹ Kana e Jelisaveta ašunda e Marijako pozdrav, o čhavo huklo ando lako đi, a e Jelisaveta pherdili e Sveto Duhosa. ⁴² Pale godova e bahtatar čhutas muj e bare glasosa: “Maj blagoslovime san tu, Marijo, katar sa e manušnja, thaj blagoslovime o čhavo ande čiro đi. ⁴³ Savi čast siman, te tu e dej mungre Gospodešći aves mande! ⁴⁴ Kaj ake čim o pozdrav čiro avilo džike mungre kan, e bahtatar o čhavo huklas ande mungro đi. ⁴⁵ Blago tuće kaj paćajan kaj pherdola okova so phendas tuće o Gospod!”

E Marija slavil e Devle

⁴⁶ E Marija askal phenda:

“Barjarel e duša mungri e Gospode!

⁴⁷ Thaj raduilpe o duho mungro e Devlešće mungre Spasitelješće.

⁴⁸ Kaj milostivo dikhla pe mande pe piri ponizno sluškinja, katar akana sa e manuša akharena man blagoslovime.

⁴⁹ Kaj o silno Del, savesko si alav sveto, čerdas mande baro lačhipe.

⁵⁰ Kaj o Del si milostivo; e milost lešći si katar e čang dži ke čang okolende save daran lestar.

⁵¹ Pire moćno vastesa čerel silne dela thaj odbacisardas pestar okolen save si barikane ande pire ile.

⁵² Čhudas tele katar o prestolje e vladaren, a vazdas e poniznonen.

⁵³ E bokhalen čaljarda e lačhipeja, a e barvalen mukla čuće vastenaca.

† **1,24** Kana nakhlo pandž čhon sar sas khamni avela očigledno savorende kaj si khamni. Askal o them či mardinesas muj katar e Jelisaveta sago kaj si voj još nerotkinja. ‡ **1,25** Akava phenelas pe palo ladžavo savo inđarelas kaj nas lat čhavra. § **1,28** Raduitu Akava šaj prevodilpe sago “Zdravo” ili “Raduitu!” * **1,30** Ando original ramol: “arakhlan milost ko Del”. Idijomo “arakhlas milost” značil pozitivno prihvatime varekastar: “O Del odlučisardas te del tut piri milost”, ili “O Del sikavel piri ljubav”

⁵⁴ Huklo ando pomoć pire slugende e Izraelconende
thaj či bistardas te avel milostivo†

⁵⁵ sago kaj obečisardas amare pra paponende,
e Avraamešće thaj lešće potomkonende dži ko veko.”

⁵⁶ A e Marija ačhili ke Jelisaveta varekaj katar trin čhon, thaj askal boldapes čhere.

Bijandilo o Jovano savo bolelas

⁵⁷ A e Jelisavetaće avili e vrjama te bijanel thaj bijanda čhaves. ⁵⁸ Kana ašundine laće komšije thaj lači familija kaj o Gospod sas gajda lačno thaj milostivo prema late, raduisajle zajedno lasa. ⁵⁹ A kana e čhavres sas ohto đes o them čidape po obred te obrezin e čhavre. Thaj line te denle alav Zaharija, sago kaj bučhol lesko dad. ⁶⁰ Ali e Jelisaveta phendas: “Na! Lesko alava avela Jovano!”

⁶¹ A von phendine laće: “Pa khonik ande čiri familija či bučhol gajda.” ⁶² Zato e znakonena phučline e čhavrešće dades sar vo kamel te del alav e čhavres. ⁶³ O Zaharija manglas e pločica pe savi šaj te ramol thaj ramosardas: “Jovano si lesko alav.” Thaj savora začudisajle. ⁶⁴ Thaj odma o Del putardas lesko muj thaj oslobodisardas lešči čhib thaj o Zaharija počnisardas te čerel svato thaj te slavil e Devle.

⁶⁵ A e Devlešči dar lija sa lende komšijen po gorsko krajo e Judejako, thaj čerelas pes svato pale akala dogadžaja. ⁶⁶ Thaj savora save ašundine pale akala dogadžaja, gndinas thaj phučenlas pes ande peste: “So avela katar akava čhavro? Čaćes si o vas e Gospodesko pe leste.”†

E Zaharijasko proročanstvo

⁶⁷ O Zaharije, o dad e čhavresko, pherdilo e Sveto Duhosa, thaj prorokuisardas alavenca:

⁶⁸ “Blagoslovime o Gospod Del e Izraelosko
kaj avilo thaj izbavisarda pire theme!

⁶⁹ Vazdas amende silno spasitelješ

andar o potomstvo pire slugasko e Davidesko,*

⁷⁰ sago kaj dumut obečisardas

po muj pire svete prorokonengo

⁷¹ kaj izbavila men katar amare dušmaja

thaj andar e vas† savorende save mrzanmen.

⁷² Sas milostivo amare pra dadende

thaj održil piro sveto savezo,

⁷³ e solah savi dija e Avraamešće amare pra dadešće.

⁷⁴ Izbavisarda amen andar amare dušmajende vas,

te šaj služis lešće bi darako,

⁷⁵ ando svetost thaj ande pravda angle leste dokle god sam džude.

⁷⁶ Aj tu, Jovane čhaveja mungreja, akhardoja proroko e Majbare Devlesko
kaj džaja anglo Gospod te lačhaves lesko drom.

⁷⁷ Sikaveja e Devlešće theme sar te pindžaren o spasenje
kroz o jartipe lende bezehendar.

⁷⁸ Zbog e bari milost amere Devlešči,

osvanila† amende andar e visine e nevi detharin a

⁷⁹ te anel svetloš okolende save train ando tunjariko thaj ande dar katar o smrto

† **1,54** O Del naštik te bistrel. Kana ramol kaj o Del “delpes godi ili či bistrel”, godova si idijomo savo značil kaj o Del deluil po temelji okolesko so majsigo obečisardas. Akava phenel pale Devlesko obečanje e Avramešće: “kaj obečisardas amare prapaponende kaj avela milosrdno.” † **1,66** o vas e Gospodesko pe leste Izraz “o vas e Gospodesko” odnosilpes pe Gospodesko moć. “E Gospodesko moć sas lesa” ili “o Gospod čerelas moćno ande leste”.

Š **1,69** silno spasitelje Ando original ramol: “šng spasenja pale amende”. E šng e životinjači sas simboli pale lako moć te branilpes. Palo Mesija phenelpes sago kaj si vo šng saves si moć te spasilamen. * **1,69** andar o potomstvo pire slugasko e Davidesko si doslovno “ando čer lešće slugasko e Davidesko”. E Davidesko “čer” Akate prestavisarel lešće familija, majtačno, lešće potomkonen: “ande familija lešće slugošči e Davidešči” ili “savo si potomko savo si potomko lešće slugasko e Davidesko”. † **1,71** e vas prestavil pale e moć savi e bilače manuša koristin protiv e Devlesko them. † **1,78** osvanila Svetlo si često metafora palo čačipe. Akate phenelpes palo duhovno čačipe savi o Spasitelj dela sago kaj si o izlasko e (khamesko) savo rasvetlisarel e phuv. Dik Mal 4,2. Š **1,79** anel svetlo Svetlo si često sikado sago metafora palo čačipe. Akate phenelpes pale duhovno čačipe savo o Spasitelj dela sago kaj inkjel o kham savo rasvetlil e phuv. Dik Mal 4,2.

thaj te upravisares amare pungre po drom e mirosko.”*

⁸⁰ A o čhavro Jovano barjolas thaj zuravolas ando duho. Kana barjilo, trailas ande pustinja sa dok či započnisardas e javno služba angle Izraelcurja.

2

E Isusesko bijandipe

(Mt 1,18–25)

¹ Ande godoja vrjama kana bijandilo o Jovano, inkljisti e zapoved katar o rimsko caro Avgusto te sa o them savo trailas ando Rimsko carstvo avel ramome ando popis stanovništva. ² Akava sas o prvo popis kana o Kvirinije vladilas e Sirijava. ³ Savora teljardine te prijavinpes palo popis ande gava kaj sas bijande lende pra papurja.

⁴ Gajda vi o Josif teljardas andar o gav Nazaret andar e Galilejsko regija, ando Vitlejem e Judejsko regija kaj sas o David bijando,* kaj o Josif sas potomko e carosko Davidesko ⁵ te prijavilpes palo popis zajedno pire verenicasa e Marijasa savi sas khamni. ⁶ Dok sas ando Vitlejem avili lači vrjama te bijanel. ⁷ Bijandas pire prvo čhaves, pačardale, thaj čhutale ande jasle† kaj nas than ande gostijonica.‡

E andelurja navestisaren e pastirende e Isusesko bijandipe

⁸ Ande godoja isto regija savi sas paše pašo Vitlejem sas e pastirja save inčarenas e račači straža pe pašnjakurja ke pire bakhre. ⁹ Andar jekhvar o andeo e Gospodesko ačhilo maškar lende, thaj obasjaisardalen e slava e Gospodešči, a von zurale darajle. ¹⁰ A o andeo phendas lende: “Na daran! Kaj ake, anav tumende o bahtali nevimata pe bari bah sa e themešče. ¹¹ Kaj ades bijandilo tumende o Spasitelj, savo si o Gospod Hristo ando gav kaj bijandilo o caro David! ¹² Ake o znako pe savo pindžarena les: arachena e čhavre pačarde sar pašljol ande jasle.”

¹³ Ande data e andelošče pridružisajli e bari vojska andelurja thaj slavinas e Devle alavenca:§

¹⁴ “Slava e Devlešče ande nebeske visine,

thaj pe phuv miro e themešče save si pe lešči volja!”

¹⁵ Čim e andelurja boldinepe ando nebo, e pastirja phenenas jek avrešče: “Hajde džas dži ko Vitlejem, te dikhas so godova okote dogodisajlo, so phendas amende o Gospod.”

¹⁶ Sigo aviline ando than o Vitlejem thaj arakhline e Marija, thaj e Josife thaj e čhavres savo pašljol ande jasle. ¹⁷ A kana dikhline e čhavres, e pastirja phendine sa so o andeo phendas lende palo čhavro. ¹⁸ A savora save ašunenas e pastiren divisajle okolešče so phenenas. ¹⁹ A e Marija pamtilas sa so phendine laće e andelurja thaj gndilas pale godova.* ²⁰ Pale godova e pastirja boldinepe palpale, hvalinas thaj slavinas e Devle pale sa so dogodisajlo sago kaj vi phendas lende o andeo.

²¹ A kana avilo o ohtoto đes sar o čhavro bijandilo, trubuine te obrezin e čhavres,† thaj dine les alav Isus, sago kaj phendas o andeo dok još e Marija či ačhili khamni.

O Isus thaj e Marija ando Hramo te pheren o zakono

²² Kana navršisajle e desa katar lengo šilaipe prema e Mojsijesko zakon inčardine e čhavres ando Jerusalm te sikaven les e Gospodešče ²³ (sago kaj si ramome ando zakono e Gospodesko: “Svako prvo bijando, a muško čhavo neka posvetilpe e Gospodešče”) ²⁴ thaj den e žrtva (sago kaj phenel e Gospodesko zakon: “duj grlice ili duj terne goluburja”).

O Simeon dičhel e Mesija thaj prorokuil

²⁵ Ande godoja vrjama trailas ando Jerusalm varesavo manuš alavesa Simeon. Vo sas zurale pravedno thaj pobožno manuš. O Sveto Duho sas pe leste thaj ažučarelas te avel

* **1,79** drom e mirosko si metafora palo način e trajosko savo anel dži ke godova te e manušes avel miro e Devlesa: “trais mirno trajo” ili “te phires e dromesa savo inčarel dži ko miro”. * **2,4** Vitlejem Vi ako sas o Vitlejem cikno gav, okote sas o caro David bijando thaj sas jek proročanstvo kaj vi o Mesija avela okote bijando (Mih 5,2). † **2,7** jasle Ande jasle najverovatno sas čisto thaj sas andre vareso meko thaj šuko sago e šuči čar thaj gajda sas meko pale beba. E životinje često inčarenas pes paše pašo čer te aven po sigurno thaj te šaj loče te pravaren len. E Marija thaj o Josif sas smestime ande prostorije save koristinas pes pale životinje. ‡ **2,7** nas than ande gostijonica Uzrok pale akava sas verovatno kaj but o them avelas ando Vitlejem te ramonpes ande popis stanovništva. § **2,13** Ando original ramol: “e andelošče pridružisajli e nebesko vojska” * **2,19** E Marija smatrilas okova so sas phendo pale lako čhavo but dragoceno: “brižljivo thaj rado delas pes lende godi”. † **2,21** obrezin E zakonurja save o Del dijias e Židovske vernikonende roden te obrezilpes o muško čhavro, godova sas odredime žrtva savi o dad thaj e dej e čhavrešči trubun te den (3. Mojs 12,1–4).

o Mesija te izbavil o Izrael.[†] ²⁶ A o Sveto Duho več objavisardas lešče kaj či merela dok či dičhel e Gospodešče Mesija. ²⁷ Potaknime katar o Sveto Duho avilo ando Hramo baš kana o dad thaj e dej anenas e čhavre e Isuse te izvršin okova so rodelas e Mojsijesko zakon. ²⁸ O Simeon lija e čhavres ande pire vas thaj hvalisarda e Devle alavenca:

²⁹ "Akana, Gospode, šaj me čiro sluga te merav ando miro sago kaj phendan.

³⁰ Kaj e jakha mungre dikhline o spasenje čiro,[§]

³¹ savo pripremisardan angle sa o them,

³² o svetlo^{*} te prosvetlil aver themen thaj e slava čire themešči e Izraelošče."

³³ E Isusesko dad thaj lešči dej divisajle okolešče so o Simeon phenelas pale leste. ³⁴ O Simeon askal blagoslovissardalen, thaj phendas e Isusešče dejače e Marijače: "O Del odredisardas pale akava čhavro te e but e manušenđe ando Izrael avel palo propast thaj butenđe palo vaskrsenje.[†] Vo si odredime te avel e Devlesko znako, ali o but o them odbacila les. ³⁵ Akava avela sar te sikadon e gndimata save si garade ande but e ile. A vi tuče korkorače o mačo[†] hvarela čiro ilo."

E Ana hvalil e Devles palo Mesija

³⁶ A okote sas vi e Devlešči proročica savi akhardolas Ana, e Fanuilovešči čhej, voj sas andar e Asiresko[§] pleme thaj sas zurale purani. Trailas pire romesa samo ehta brš, ³⁷ a pale godova trailas korkoro sar udovica dži ke ohtovardeš thaj štar brš.^{*} Voj sas stalno ando Hramo, služilas e Devlešče deseja thaj e račava, postilas thaj molilas pes. ³⁸ Thaj samo so o Simeon završisardas vi voj avili, thaj hvalilas e Devles thaj phenelas palo Isus savorende save ažučarenas te o Del otkupisarel o Jerusalem.[†]

³⁹ Kana e Isusešči dej thaj lesko dad dine gata so sas po zakono e Gospodesko, boldinepe ande Galileja ando piro gav Nazaret. ⁴⁰ A o čhavro barjolas thaj zuravolas, thaj pherdolas mudrosti, thaj e milost e Devlešči sas pe leste.

E Marija thaj o Josif roden e Isuse ando Hramo

⁴¹ E Isusesko dad thaj lešči dej svako brš džanas ando Jerusalem ande đesa kana sas o prazniko Pasha. ⁴² A kana sas e Isuse dešuduj brš, von aviline Lesa ando Jerusalem te slavin o prazniko. ⁴³ Kana sas gata godola đesa, thaj kana boldenas pes čhere, o čhavro Isus ačhilo ando Jerusalem, a o Josif thaj lešči dej e Marija či džangline kaj si. ⁴⁴ Nego gndisardine kaj si e društvo angla. Kana nakhlo več jek đes phiripe počnisardine te rodenle maškar e familija thaj maškar okola kas džanenas. ⁴⁵ Sar či arakhliline boldinepe ando Jerusalem te roden les. ⁴⁶ Thaj o trito đes arakhliline ando Hramo sar bešel maškar e sikavne, thaj čholas kan lende, thaj phučlas len. ⁴⁷ A savora save ašunenas les divisajle lešče godače thaj lešče odgovorende.

⁴⁸ Kana dikhlinele začudisajle, a lešči dej phendas lešče: "Čhaveja! Sostar čerdan amende gadava? Ake me thaj čiro dad e darasa rodam tut."

⁴⁹ A o Isus phendas lende: "Sostar rodiman zar či džangline kaj me trubul te avav ando čer mungre Dadesko?"[†] ⁵⁰ Ali von či hačardine so o Isus kamlas te phenel lende.

⁵¹ Askal boldapes lenca ando Nazaret thaj čholas kan lende. A e dej lešči lelas sama pe sa akala dogadžurja ande piro ilo.[§] ⁵² A o Isus napreduilas ando mudrost thaj barjolas^{*}

[†] **2,25** ažučarelas te avel o Mesija te izbavil o Izrael Ando original ramol: "ažučarelas e Izraelošči uteha". **§ 2,30** spasenje čiro "Spasenje" phenel pale osoba savi anela o spasenje—o Isus—saves inčarel o Simeon: "Saves tu bičhaldan te spasilamen". ^{*} **2,32** o svetlo Akaja metafora značil kaj o čhavro pomožila e themešče te dičhen thaj hačaren po isto način sar o svetlo pomožisarel e themešče te dičhen. [†] **2,34** E alava "perena" thaj "vazdena pes" izrazin kana vareko boldelpes katar o Del ili te aven maj paše maj paše ko Del: "akava čhavro prouzročila te but e Izraelcurja peren katar o Del ili te aven maj paše ko Del". [†] **2,35** o mačo Akaja metafora opisil e bari tuga savi e Marija hačarela: "Čiri tuga avela gajda dukhani sago kaj o mačo probisardas čiro ilo." **§ 2,36** Asirsko preme sas jek katar e Jakovešče dešuduj čhave ^{*} **2,37** ohtovardeš thaj štar brš mogučo značenje si 1 voj sas udovica 84 brš ili 2 voj si udovica savi si akana purani 84 brš. [†] **2,38** Jerusalem Akava značil "okova savo čidela o Jerusalem" ili "vo savo anela e Devlešče blagoslovurja thaj o naklonost palpale ando Jerusalem" (dik Is 52,9). [†] **2,49** Zar či džangline kaj me trubul te avav ando čer mungre Dadesko? Lesko dad thaj lešči dej tubeine te džanen e svrha savjava bičhaldales lesko Dad. Kana sas les 12 brš o Isus več džanelas, kaj si o Čhavo e Devlesko, (a na e Josifesko e Marijače romesko). **§ 2,51** lelas sama pe sa akala dogadžurja ande piro ilo Pale sa so e Marija ašundas, sago kaj si o blago savo voj brižljivo lelas sama thaj vrednujilas: "brižljivo delas pes godi ke sa akala dogadžaja". ^{*} **2,52** napreduilas ando mudrost thaj barjolas ande milost "Postoilas maj mudro thaj maj snažno." Akava phenelpes kaj mentalno thaj fizički barjolas.

ande milost anglo Del thaj anglo them.[†]

3

*O Jovano savo bolelas lačharelas o drom palo Isus
(Mt 3,1–12; Mk 1,2–8; Jn 1,19–28)*

¹ Sas dešupandžto brš sar vladilas o caro Tiberija e rimske carstvos,* o Pontije Pilato vladilas e Judejava, o Irod vladilas e Galilejava, a lesko phral o Filip vladilas ande Itureja thaj ande Trahonitada, o Lisanije vladilas ande Avilina,[†] ² o Ana thaj o Kajafa sas e šorvale rašaja,[‡] a o Del askal objavisardas piro alav e Jovanošće e Zaharijašće čhavešće ande pustinja. ³ Thaj o Jovano askal nakhlas e sasti okolina oko e Reka e Jordanošči thaj propovedilas e themešće kaj e manuša trubun te obratinpes e Devlešće te jartol lende bezeha thaj te bolen pes. ⁴ Sago kaj ramosardas o proroko Isaija, o Jovano sas:

“O glaso savo čholas muj ande pustinja:

‘Lačharen o drom palo Gospod,

Poravnisaren e staze pale leste![§]

⁵ Neka svako dolina pherdol

a svako gora neka slegnilpes!

Sa e bande droma neka ispravlin pes

thaj e grbave droma postanina ravne.*

⁶ Thaj svako manuš dičhela o spasenje savo avel katar o Del.’ ”

⁷ O Jovano phenelas okolende save avenas te bolelen: “Tumen e sapengo leglo![†] Ko phendas tumende kaj šaj te našen angle bari holji e Devlešči savi avel?[‡] ⁸ Sikaven tumare trajosa thaj tumare delenca kaj odvoisajle katar o bezah thaj kaj obratisajle e Devlešće.[§] Na hohaven tumen kaj si tumende dosta te phenen: ‘Amen sam e Avraamešće potomkurja,’* kaj phenav tumende kaj o Del šaj vi katar akala bara te vazdel čhavra e Avraamešće.”[†] ⁹ Kaj o tover e Devlešće sudosko već si čhutino po koreno[‡] e kaštesko. Svako kaš savo či bijanel lačhe plodurja činelapes thaj čhudela pes ando bov.

¹⁰ Askal o them phučlales: “So askal te čeras?”

¹¹ A o Jovano phendas lende: “Kas si duj gada neka del jek okole kas naj. Thaj kas si habe neka del okoles kas naj.”

¹² Aviline vi e carinikurja te o Jovane bolelen, thaj phendine lešće: “Sikamneja, so amen te čeras?”

¹³ A o Jovane phendas lende: “Na roden majbut porezo nego so odredil tumende e vlast.”

¹⁴ E vojniskurja isto phučline: “A amen so te čeras?”

[†] **2,52** ande milost anglo Del thaj anglo them Akava phenel palo duhovno thaj društveno baripe. Akava šaj izrazisajlasas: “O Del blagoslovilas les sa majbut thaj majbut, a o them volilas les sa majbut thaj majbut.” * **3,1**

pe amaro kalendari godova avilosas ande 27 ili 28 brš [†] **3,1** o Irod, Filip thaj o Lizanije sas “tetrarsi”. Izraz “tetrarh” odnosilpe pe e vladako dužnosniko savo vladilas ječhe delosa ando Rimsko carstvo. Svako tetrarh sas talo autoriteto e rimske carosko. O carstvo e Herodesko e “Baresko”, savo sas caro pale vrjama kana o Isus bijandilo, sas podelime pe štar delurja nakon lesko smrto, a godole delenca vladinas lešće čhave sago “tetrarsi” ili “vladarja štare opašinaće”. Svako deo sas len jek ili majbut cikne delurja save akhardonas provincije, sago kaj sas e Galileja thaj e samarija. [‡] **3,2** o Ana thaj o Kajafa sas e šorvale rašaja ili “dok o Ana thaj o Kajafa zajedno služinas sago e bare rašaja.” O Ana sas o baro rašaj, a e židovurja nastavisardine les kasave te pindžaren čak vi nakon so e Rimnjanurja postanisardine lešće džamutre, e Kajafa, te zameniles sago o baro rašaj. [§] **3,4** E manuša kava čeren gajda te pokainpes pale pire bezeha: “Pripremin tumen te čhon kan e Gospodešči poruka kana avela” ili “Pokaintumen thaj aven spremne te avel o Gospod.” *

[‡] **3,5** Kane e manuša lačharen o drom palo caro savo avel, askal snizin e grbave thana thaj pheren e hvja ando drom te avel ravno. Akava sas deo metafora savi započnisardas ande prethodno stiho.

[†] **3,7** sapengo leglo! Phenel kaj si bilache manuša [‡] **3,7** O Jovano prekorilas e theme zato kaj rodenas te vo bolel len sar o Del či kaznisardas len, ali či kamline te či majbut grešisaren: “Naštik gajda našen katar e Devlesko gnjevo samo gajda kaj avena bolde”. [§] **3,8** Ando original ramol: “bijanen plodurja save si dostojne palo jartipe.” Ande akaja metafora o ponašanje e manušesko usporedilpes e plodosa. Sago kaj katar e biljka ažučarelpes kaj dela plodo savo si primereno pale akaja vrsta e biljkači, katar o manuš savo phenel kaj pokaisajlo očekuilpes te trail sago kaj o Del naredisarel. *

[‡] **3,8** “Amen sam e Avraamešće potomkurja thaj o Del či kaznila amen.” [†] **3,8** O Jovano akate kamel te phenel kaj godova kaj si e Avramešće čhave či spasilalen, kaj o Del šaj vi katar khanči vazdel e Avramešće potomkurja. [‡] **3,9** O tover si metafora pale kazna savi uskoro započnila: “O Del si sago o manuš savo čhol o tover po koreno e kaštesko”

A vo phendas lende: "Khonikastar na len e love pe sila, na optužisaren khonikas hohamne[§] thaj aven zadovoljno tumare počinava."

¹⁵ Ande godoja vrjama o them ažučarelas e Mesija thaj savora ande pire ile phučenias pes te naj možda o Jovano Mesija. ¹⁶ Zato o Jovano phendas savorende: "Me bolava tumen e pajesa, ali avel vareko pale mande ko si majzuralo mandar, kašče me najsem dostojno ni e haravlja pe sandale te putrav.*" Vo bolela tumen e Sveto Duhosa thaj e jagasa.[†] ¹⁷ Šilavela piro gumno[‡] thaj odvoila o div katar e pleva; o div čidela ande piro skladište, a e pleva dela jag e bare jagasa savi phabola večno."[§] ¹⁸ Thaj but kasave opomene o Jovano phendas e themešče thaj navestilas lende e bahtali nevimata.

¹⁹ A o Irod o vladari kas o Jovano ukorisarda zato kaj o Irod lijas e Irodijada, e romnja pire phralešče,* thaj pale sa aver bilačhimata save čerda o Irod, ²⁰ pale sa godova još vi e Jovane čhuda ande tamnica.

O Jovano bolel e Isuse

(Mt 3,13–17; Mk 1,9–11)

²¹ Kana o Jovano bolelas sa e themes, bolaspe vi o Isus. Dok o Isus molisajlo, putajlo o nebo, ²² thaj fuljisto pe leste o Duho Sveto ande telesno obliko sago golubo, thaj andar o nebo ašundilo o glaso savo phendas: "Tu san mungro voljeno Čavo. Tu san mungri bah!"

E Isusesko poreklo

(Mt 1,1–17)

²³ Kana o Isus započnisardas e javno služba katar o Del sas les varekaj katar trjanda brš. Inčarelaspe kaj si o Isus čhavo e Josifesko.

O Josif sas e Ilijesko čhavo,

²⁴ o Ilija sas e Matatesko čhavo,

a o Matat e Levijesko čhavo,

o Levije sas e Melhijesko čhavo,

o Melhi sas e Janajesko čhavo,

o Janaj e Josifesko čhavo,

²⁵ o Josif sas e Matatesko čhavo,

o Matatija sas e Amosesko čhavo,

o Amos sas e Naumasko čhavo,

o Naum sas e Eslijesko čhavo,

o Eslija sas e Nangejesko čhavo,

²⁶ o Nangej sas e Maatesko čhavo,

o Maat sas e Matatijesko čhavo,

o Matatija sas e Semeinasko čhavo,

o Semein sas e Josihesko čhavo,

o Josih sas e Jodasko čhavo,

²⁷ o Joda sas e Joananesko čhavo,

o Joanan sas e Risasko čhavo,

o Risa sas e Zorovavelesko čhavo,

o Zorovavel sas e Salatiilesko čhavo,

o Salatiil sas e Nirijasko čhavo,

²⁸ o Niri sas e Melhijasko čhavo,

o Melhi sas e Adijasko čhavo,

o Adi sas e Kosamesko čhavo,

o Kosam sas e Elmadamesko čhavo,

§ **3,14** na optužisaren khonikas hohamne ili "na optužin khonikas hohamne te dobisardinesas love lendar." * **3,16** e haravlja pe sandale te putrav Te putren e haravlja ili e sandale pe varekašče pungere sa e dužnost e robošče. O Jovano phendas kaj si o kova savo avel si gači uzvisime kaj o Jovano naj dostojno ni lesko robo te avel. † **3,16** e jagasa si metafora savi prestavil sago šilaip e katar e bezeha ‡ **3,17** gumno si than kaj čidelas pes o div te odvoilpes katar e pleva. E vilenca o div čudelas pes ando vazduh, e pleva indarelas e bavlal a e kućin e divešči perelas pe phuv kaj sas majpharo. § **3,17** O Jovano phenel palo Hristo savo avel te sudil sago kaj si vo zemljoradniko savo odvoil e kućina e divešče katar e pleva: "Vo inčarel e vile ande vas kaj si o div spremno" ili "Vo si spremno te sudil sago kaj si o zemljoradniko spremno te činel o div". * **3,19** kaj o Irod lijas e Irodijada, e romnja pire phralešče Irod Antipas rastavisajlo katar piri prvo romnji thaj lija romnjače pire familija e Irodijada, savi sas vi romnji lešče phralešči e Filipešči (dik Mt 14,3; Mk 6,17). E Mojsijesko zakono ando 3. Mojs 18,16; 20,21 zabranisardas e manušešče te lel pešče pale romnji pire phralešče romnja dok si godova phral još džudo.

o Elmadam sas e Iresko čhavo,
²⁹ o Ir sas e Isusesko čhavo,
 o Isus sas e Eliezeresko čhavo,
 o Eliezer sas e Jorimesko čhavo,
 Jorim sas e Matatesko čhavo,
 o Matat sas e Levijesko čhavo,
³⁰ o Levije sas e Simeonesko čhavo,
 o Simeon sas e Judasko čhavo,
 o Juda sas e Josifesko čhavo,
 o Josif sas e Jonamesko čhavo,
 o Jonam sas e Eliakimesko čhavo,
³¹ o Eliakim sas e Melejasko čhavo,
 o Meleja sas e Menasko čhavo,
 o Mena sas e Matatesko čhavo,
 o Matata sas e Natanesko čhavo,
 o Natan sas e Davidesko čhavo,
³² o David sas e Jesejesko čhavo,
 o Jesej sas e Jovidesko čhavo,
 o Jovid sas e Voozesko čhavo,
 o Vooz sas e Salmonesko čhavo,
 o Salmon sas e Naasonesko čhavo,
³³ o Naason sas e Aminadavesko čhavo,
 o Aminadav sas e Adminesko čhavo,
 o Admin sas e Arnijesko čhavo,
 o Arni[†] sas e Esromesko čhavo,
 o Esrom sas e Faresesko čhavo,
 o Fares e Judasko čhavo,
³⁴ o Juda sas e Jakovesko čhavo,
 o Jakov sas e Isakosko čhavo,
 o Isak sas e Avraamesko čhavo,
 o Avraam sas e Tarasko čhavo,
 o Tara sas e Nahoresko čhavo,
³⁵ o Nahor sas e Seruhesko čhavo,
 o Seruh sas e Ragavasko čhavo,
 o Ragav sas e Falekesko čhavo,
 o Falek sas e Everesko čhavo,
 o Ever sas e Salasko čhavo,
³⁶ o Sala sas e Kainamesko čhavo,
 o Kainam sas e Arfaksadesko čhavo,
 o Arfaksad sas e Simesko čhavo,
 o Sim sas e Nojesko čhavo,
 o Noje sas e Lamehesko čhavo,
³⁷ o Lameh sas e Matusalasko čhavo,
 o Matasala sas e Enohesko čhavo,
 o Enoh sas e Jaretlesko čhavo,
 o Jaret sas e Malaleillesko čhavo,
 o Malaleil sas e Kainamesko čhavo,
³⁸ o Kainam sas e Enosesko čhavo,
 o Enos sas e Sitesko čhavo,
 o Sit sas e Adamesko čhavo,
 o Adam sas e Devlesko čhavo.

4

O beng probilas e Isuse

(Mt 4,1–11; Mk 1,12–13)

¹ O Isus, pherdo e Sveto Duhosa, boldape katar e reka Jordan, thaj inđardale o Sveto Duho e pustinjava, ² thaj štarvardeš đes probilasle o beng, thaj khanči či hala pale godola đesa a kana pherdile godola đesa vo bokhajlo.

[†] **3,33** Umesto "e Adminesko čhavo, o Admin sas e Arnijesko čhavo, o Arni sas e Esromesko čhavo", varesave grčke rukopisurja ramol same "e Avraamesko čhavo, o Aram sas e Esromesko čhavo".

³ A o beng phendas lešće: “Ako san Čhavo e Devlesko, phen akale barešće te postanisarel mangro.”

⁴ A o Isus phendas lešće: “Ando Sveto lil ačhel ramome: ‘Či trail o manuš samo katar o mangro.’”*

⁵ Indardale o beng pe vuči gora thaj sikadas lešće sa e carstvirja akale themešće ando treno e jakhako. ⁶ Thaj phendas lešće o beng: “Tuće dava sa akaja vlast thaj e slava lendi, kaj si mande predaime, thaj me šaj te davala kašće me kamav. ⁷ Ako peres pe koča angle mande thaj slavisman, avela sa čiro.”

⁸ A o Isus phendas lešće: “Ando Sveto lil ačhel ramome: ‘De koča thaj slavisar samo e Gospode čire Devles, thaj jedino lešće služisar.’”

⁹ Thaj o beng indardale ando Jerusalem, thaj čhutale po vrho e Hramosko, thaj phendas lešće: “Ako san Čhavo e Devlesko, huti katar tele, ¹⁰ kaj ando Sveto lil ačhel ramome:

‘Pale tute kaj pire anđelende zapovedila te len sama pe tute.’

¹¹ thaj: ‘pe vas indarena tut
te či pečes varekaj će pungresa ando bar.’”

¹² A o Isus phendas lešće: “Ramome si:
‘Na probisar e Gospode e čire Devle.’”

¹³ Thaj kana o beng završisarda te probilasle, đelotar lestar pale varesošći vrjama.

O Isus boldape ande galilejako krajo

(Mt 4,12–17; Mk 1,14–15)

¹⁴ O Isus boldape ande e galilejako krajo pherdo e Sveto Duhošće silava thaj o glaso pale leste buljardape pe sasto godova krajo. ¹⁵ Sikavelas pe lende sinagoge, thaj savora šukar mothonas pale leste.

O Isus sas tradino andar o Nazaret

(Mt 13,53–58; Mk 6,1–6)

¹⁶ Thaj avilo ando gav savo akhardolas Nazaret kaj barjilo, thaj pe piro običajo ando savato dija ande sinagoga, thaj uštilo te čitol. ¹⁷ Dinele e knjiga† katar o proroko Isaija, putardas e knjiga thaj arakhla o than kaj si ramome:

¹⁸ “O Duho e Gospodesko si pe mande

zato makhlas mungro šoro e uljeja‡ thaj bičhaldama,

te anav e bahtali nevimata e čorende,

bičhaldama te propovedisarav e phanglende kaj avena mukle,

thaj e korende kaj dičhena,

e zarobimende kaj avena oslobodime

¹⁹ thaj te proglasisarav o brš milosti e Gospodesko”.

²⁰ Phandada e knjiga, dijala ko sluga thaj bešlo te sikavel, a savora save sas ande sinagoga dičhenas pe leste. ²¹ Thaj počnisarda te phenel lende: “Ađes akava Lil savo ašundine tumare kanenca pherdilo.”§

²² Savora phenenas sa maj šukar pale leste, thaj divinaspe e šukar alavende kaj inkljenas andar lesko muj, thaj phenenas: “Naj li a kava o čhavo e Josifesko?”

²³ Askal phendas lende: “Tumen mande bi sumnjako mothona akaja poslovica: ‘Doktorina! Sastar korkoro tut!’ Čer vi akate ande čiro gav kaj barjilan so ašundam kaj čerdan ando Kafarnaum.” ²⁴ Askal ačhilo majdur te mothol: “Čačes phenav tumende: ‘Nijek proroko či lačhe avilo ande piro gav kaj bajrilo.’”

²⁵ A čačes phenav tumende: E but udovice sas ando Izrael ande vrjama kana sas o Ilija proroko, askal o nebo phandadilo pe trin brš thaj šov čhon thaj sas bari bok pe sasti phuv e Izraelošći. ²⁶ Ali niječaće lendar nas bičhald o Ilija osim varesošće udovicaće ando gav Sarepta, savo sas ande Sidonsko krajo. ²⁷ Thaj but gubavcurja sas ando Izrael pale vrjama kano sas o Jelisej proroko ali ni jek lendar či sastilo nego samo o Nemano Sirijco.”

²⁸ Thaj savora ande sinagoga zurale holjajle kana ašundine akava. ²⁹ Uštile thaj tradinele avri andar o gav, thaj indardinele po vrho e gorako kaj sas sazidome lengo gav te čhudeles opral. ³⁰ Ali vo nakhlo maškar lende thaj đelotar.

* 4,4 Ando Matej 4,4 ačhel: “Ramome kaj: ‘Či trail o manuš samo katar o mangro, nego katar svako alav savo inkljel andar e Devlesko muj.’” † 4,17 knjiga Ando original ramol: “svitko”. ‡ 4,18 Akava pojmo “makhlas lesko šoro e uljeja” značil kaj o Del varekas odabirisarda pale varesoste. Pe gadžikani čhib phendasas pe “pomazanje”.

§ 4,21 O Isus akate objavisajlo kaj avilo sago o Mesija.

O Isus tradel e nečiste duhos
(Mk 1,21–28)

³¹ Taj avilo ando galilejsko gav savo akhardolas Kafarnaum, taj sikavelas len savatone. ³² A von čudinaspe lešče naukače kaj lesko svato sas pherdo sile.

³³ Ande sinagoga sas varesosko manuš ande savo sas bilačo duho e bendesko, vo čutas muj zurale glasosa: ³⁴ “So kames amendar, Isuse andar o gav Nazaret? Avilan te uništis amen? Džanav tut, ko san. Tu san o Sveco e Devlesko.”

³⁵ A o Isus zapovedisardas lešče: “Phandav čiro muj taj inklji andar leste!” O bilačo duho haradales angle savorende, inkljisto andar leste, taj ni cara či naudisardas lešče.

³⁶ Savora sas začudime taj phenenas jek avrešče: “Sosko si godova svato, te e vlastosa taj e silava zapovedisarel e bilačhe duhonende, taj von inkljen avri?” ³⁷ Taj o glaso pale leste buljilo pe sa e okolne thana.

O Isus sastarel e Simonešče sokra
(Mt 8,14–15; Mk 1,29–31)

³⁸ Kana inkljisto andar e sinagoga, dija ande Simonesko čher. E Simonešče sokra astardas e bari groznica, pa zamolisardine les te sastarel lat. ³⁹ Vo bandilo paše late taj zapovedisardas e groznicače te mučela taj e groznica nestanisardas. Voj odma uštili taj ačhili te služilen.

O Isus sastarel e buten nasvalen
(Mt 8,16–17; Mk 1,32–39)

⁴⁰ Kana nakhlas o savatosko đes,* sa e nasvalen katar razne nasvalimata, anenas len ko Isus, a vo pe savorende čolas pire vas, taj von sastonas. ⁴¹ A vi e bilačhe duhurja inkljenas andar e but e manuša taj čhonas muj taj phenenas: “Tu san Čhavo e Devlesko!” A vo pretilas lenđe taj zabranisardas lenđe te na čeren svato, kaj von džanenas kaj si vo o Hristo.

⁴² A kana avilo o des, inkljisto taj delotar po pusto than. A o them rodelas les, avile leste taj kamline te ačhaven les te na džaltar lendar. ⁴³ A vo phendas lenđe: “Vi e manušende andar e aver gava trubul te anav e bahtali nevimata pale Devlesko carstvo, kaj zato o Del bičhaldaman.” ⁴⁴ Taj nastavisarda te propovedil pe sinagoge e judejske.

5

O Isus akharel e sikavnen te sledinle
(Mt 4,18–22; Mk 1,16–20)

¹ Jekhvar kana o Isus ačhelas pe obala ko galilejako jezero,* o them spidelaspe pe leste te ašunen o alav e Devlesko. ² O Isus lija sama e duj čamcurija kaj ačhenas pe obala, andar save inkljistine e ribarja taj halavenas pire mreže. ³ Taj dija ande jek katar o čamco savo sas e Simonesko, taj zamolisardas les te spiden les cara majdur katar e obala. Bešlo andre taj počnisardas te sikavel e theme andar o čamco.

⁴ A kana o Isus ačhilo te čerel svato e themešče, phendas e Simonešče: “Otplovisar okote kaj si handuk o paj, taj čhude e mreže čire taj astar e mačhen.” ⁵ A o Simon phendas lešče: “Sikavneja! Sasti rjat trudisajlam, taj khanči či astardam, ali ako tu gajda phenes, čhudava e mreže.” ⁶ Kana čerdine godova, astardine but mačhe, gači kaj pharjonas e mreže lenđe. ⁷ Dine znako pire drugarende ando aver čamco te aven te pomožin len. Kana von aviline, pherdine e liduj čamcurija gajda kaj gata potonisardine.

⁸ A kana dikhlas o Simon Petar, pelo pe pire koča angle Isusešče pungere taj phendas: “Džatar mandar, Gospode! Me sem bezehalo manuš.” ⁹ Taj sas ando čudo o Petar taj savora save sas lesa zbog e bute e mačhe kaj astardine. ¹⁰ A gajda vi o Jakov taj o Jovano sas ando čudo. Von sas e čhave e Zevedeješče taj e drugarja e Simonešče. A o Isus phendas e Simonešče: “Na dara. Katar akana e manušen astarena.”†

¹¹ Taj crdine e čamcurja pe phuv, mukline sa, taj teljardine pale leste.

O Isus sastarel e manuše katar e guba
(Mt 8,1–4; Mk 1,40–45)

¹² Kana sas o Isus ande jek gav, dijas pe jek manuš savo sas sa ande guba. Dikhla e Isuse taj pelo angle leste e mujesa pe phuv, taj zamolisardale: “Gospode! Te kames šaj te sastareshman katar e guba.”

* **4,40** Ando original ramol: “A kana pelo o kham” * **5,1** Genisaretsko jezero si aver alav palo Galilejako jezero.

† **5,10** Katar akana e manušen lovisareja. O Isus akate phendas e Petrešče kaj katar akana indareja o alav e Devlesko e manušende.

¹³ Vo čhuta po vas pe leste, thaj phendas: "Kamav, av sasto!" Thaj e guba odma peli lestar. ¹⁴ A o Isus zapovedisardas lešće na phen khonikašće, nego dža thaj sikav tu e rašaješće, thaj prinesisar čiri žrtva palo čiro sastepe, sar zapovedisardas o Mojsije. Godova avela sago dokazo e manušenđe.

¹⁵ O glaso pale leste još majbut buljolas, thaj o but o them čidelaspe te ašunen les thaj te sastarel len katar lende nasvalimata. ¹⁶ A vo delotar ande pustinja te molilpe e Devlešće.

E Isuse si vlast te jartosarel e bezeha

(Mt 9,1–8; Mk 2,1–12)

¹⁷ Jek des dok o Isus sikavelas, bešenas lesa e fariseja thaj e sikavne e Mojsiješće zakonestar save aviline andar sa e gava galilejske thaj e judejske thaj andar o Jerusolim, a e sila e Gospodešči sas lesa te sastarel e nasvalen. ¹⁸ Askal aviline varesošće manuša save indarenas pe nosilje e manušes savo sas lino.[†] Kamline te anenle andre thaj te čhonle anglo Isus. ¹⁹ Kana zbog o but o them naštik dine lesa andre, linepe po krovo e čheresko thaj kroz o krovo muklinele tele zajedno e nosiljasa maškare anglo Isus.

²⁰ A vo kana dikhla o pačipe lengo, phendas lešće: "Manušeja, jartime si tuće čire bezeha."

²¹ E fariseja thaj e sikavne e Mojsiješće zakonestar počnisardine te gndisaren thaj ande peste te phenen: "Ko si akava kaj hulil po Del? Ko šaj te jartosarel e bezeha osim o Del?"

²² A o Isus džangla lende gndimata, thaj phendas lende: "Sostar gajda gndin ande tumare ile? ²³ So si maj loće te phenelpe: 'Jartime si tuće će bezeha' ili te phenelpe: 'Ušti thaj phir'?" ²⁴ Nego te džanen kaj e Čhave e Manušesće si vlast pe phuv te jartosarel e bezeha..." Askal phendas e linešće: "Tuće phenav: 'Ušti, le čire nosilje thaj džatar tuće čhere!' "

²⁵ Vo odma uštilo angle lende, thaj lija pe soste pašljolas, thaj delotar pire čherešće thaj hvalilas e Devle. ²⁶ Savora sas ando čudo, slavinas e Devle, thaj pherde dar phenenas: "Čudurja ađes dikhlam!"

O Isus akharel e Levije (Mateje)

(Mt 9,9–13; Mk 2,13–17)

²⁷ Pale godova o Isus inkljisto, thaj dikhla e cariniko* savo bučholas Levije kaj bešel pe carina, thaj phendas lešće: "Av pale mande." ²⁸ O Levije mukla sa, uštilo thaj teljarda pale leste.

²⁹ Pale godova o Levije čerdas lešće ande piro čher bari gozba. Leja pale sinija bešenas but carinikurja thaj vi aver manuša. ³⁰ Askal e fariseja thaj lende sikavne e Mojsiješće zakonestar počnisardine te mrmljan pe leste thaj phendine lešće učenikonende: "Sostar han thaj pijen e carinikonenca thaj e bezehalenca?"[†]

³¹ A o Isus phendas lende akaja izreka: "Či trubun e saste manuša e doktore nego e nasvale". ³² Gajda vi me či avilem te akharav e pravednikonen, nego e bezehalen te bolden pes katar lende bezeha ko Del."

E Isuse phučen palo posto

(Mt 9,14–17; Mk 2,18–22)

³³ Von askal phendine lešće: "Sostar e Jovanošće učenikurja često postin thaj molinpe, isto gajda vi e farisejende učenikurija, a čire či postin nego han thaj pijen?"

³⁴ A o Isus phendas lende: "Dali šaj traden e svaturja te postin kana si o džamutro lenca? ³⁵ Nego avela o đes kana lena lendar e džamutre, thaj askal postina ande godola đesa."

³⁶ O Isus phendas lende još jek paramiči ande slike: "Khonik či činel e kotor katar o nevo gad te suvels pe purano gad. Ako godova čerel, o nevo gad čindola, a e purane gadešće či ačhela o kotor katar o nevo gad. ³⁷ Khonik či čhol e nevi mol ande purani morčhači trasta, kaj e nevi mol pharavela e trasta, thaj e mol čhordola, a e morčhači trasta propadnila.[‡] ³⁸ Nego e nevi mol ande nevi morčhači trasta trubul te

[†] **5,18** O manuš savo naštik phirelas. **§ 5,23** Maj loće si te phenelpe "Jartime si tuće čire bezeha" zato kaj godova jartime e bezeha naštik te dičenpe. ^{*} **5,27** E židovurja mrzanas e poreznikonen kaj sas e poreznikurja židovurja save postanisardine izdaice gajda kaj sas len suradnja e Rimnjanenca save okupirisardine o Izrael. Godola poreznikurja sas neposlušne thaj čordine e love e Izraelconende.

[†] **5,30** E fariseja phenenas pale sa okola save či incarenas e Mojsijesko zakono kaj si bezehale. [‡] **5,37** Kana e drak delas vras te čerdol e nevi mol askal buljolas e trasta, thaj pharadas e purane morčhani trasta kaj von majbut našti buljonas.

čholpe. ³⁹ Thaj khonik ko pijel e purani mol, čikamel e nevi, kaj phenel e purani mol si majlači.”[§]

6

O Čhavo o Manušesko si majbaro katar o savato

(Mt 12,1–8; Mk 2,23–28)

¹ Jek savato, kana o Isus načelas maškar e njive, lešće učenikurija trgonas o div e vastenca thaj hanas.* ² A varesave katar e fariseja phendine lende: “Sostar čeren okova so naj muklino te čerelpe ande e Mojsijesko zakono savatone?”[†]

³ A o Isus phendas lende: “Zar či čitosardine ando Sveto Lil okova so čerda o David kana bokhajlo, vo thaj okola kaj sas lesa? ⁴ Kana dija ando čher e Devlesko, thaj lijas e mangre save sas posvetime, hala thaj dija vi okolende save džanas pale leste. A khonik prema e Mojsijesko zakono či tromalas te hal e mangredar osim e rašaja.” ⁵ Thaj phendas lende: “Isto gajda, o Čhavo e Manušesko majbaro si vi katar o savato.”

O Isus sastarel savatone

(Mt 12,9–14; Mk 3,1–6)

⁶ A jek aver savato o Isus dija ande sinagoga thaj sikavelas, a okote sas o manuš savesko desno vas sas šuko. ⁷ E fariseja thaj e sikavne e Mojsiješće zakonestar inčarenas pe jakha pe leste te dičhen dali sastarela ando savato te došaren les. ⁸ A vo džanglas e gndimata lende, thaj phendas e manušesće e šuće vastesa: “Ušti thaj ač maškaral.” A vo uštilo thaj ačhilo maškaral.

⁹ A o Isus phendas lende: Te phučav tumen: “So si muklino savatosa te čerelpe, lačhipe ili bilačhipe? Te spasilpes o trajo ili te hasarelpe?” A von samo ačhenas. ¹⁰ A o Isus dikhlas pe lende savorende thaj phendas e manušesće e šuće vastesa: “Inzar čo vas.” A vo čerda gajda thaj o vas lesko sastilo thaj sasto sago vi aver. ¹¹ Akala e fariseja thaj e sikavne e Mojsiješće zakonestar holjajle thaj čerdine svato maškar pende so te čeren e Isuseja.

O Isus akharel e apostolen

(Mt 10,1–4; Mk 3,13–19)

¹² Ande godoja vřjama o Isus đelo pe gora te molilpe. Okote ačhilo sasti rjat thaj molilas pe e Devlešće. ¹³ Thaj kana avilo o đes, akhardas pire e učenikonen, thaj losarda maškarlende e dešudujen, thaj akhardalen apostolurja a lende alava sas:

- ¹⁴ O Simon (saves o Isus dija alav Petar), thaj
- o Andrija (e Petresko phral),
- o Jakov thaj
- o Jovan,
- o Filip thaj
- o Vartolomej,
- ¹⁵ o Matej thaj
- o Toma,
- o Jakov (savo sas čhavo e Alfejevesko) thaj
- o Simon (savo sas pobunjeniko),
- ¹⁶ o Juda (čhavo e Jakovesko), thaj
- o Juda (andar o gav Iskariot, savo izdaisardale).

Blago okolende save pouzdinpe ando Del

(Mt 4,23–5,12)

¹⁷ Pale godova o Isus fuljisto lenca tele thaj ačhile po ravno than. Okote sas baro brojo lešće učenikurija thaj o silno them andar o krajo e judejako, andar o Jerusalimo, andar o Tiro thaj andar o Sidon e gava po more. ¹⁸ Von aviline te ašunenles thaj te sastarelen katar lende nasvalimata, a avenas vi okola saven mućinas e bilačhe duhurja, thaj o Isus oslobodilas len. ¹⁹ Thaj sa o them rodelas te čhon pe vas pe leste, kaj andar leste inkljelas e sila thaj von sa sastonas.

²⁰ Vo dikhla pe pire učenikurija thaj phendas:

§ 5,39 Akaja metafora (paramiči) značil ili sikavel razlika katar o purano sikavipe e vřerske vođengo e neve Isusešće sikavipeja. Poenta si e manuša save sićile po purano sikavipe, von čikamen e Isusesko nevo sikavipe. * 6,1 Ande godoja vřjama ande Mojsijesko zakono, ako dromesa trgovardanas vareso samo gaći te has godova či značilas kaj čhores (dik 5. Mojs 23,25). † 6,2 E Fariseja smatrinas vi e majcikni bući savi čerelas pe savatone kaj si nezakonito gajda vi akava so čerenas e učenikurija-morenas o div palmenca thaj hanas.

“Blago tumenđe save sen čore,

kaj si tumaro o carstvo e Devlesko.

²¹ Blago tumenđe save sen akana bokhale,
kaj čaljona.

Blago tumenđe save akana roven,
kaj asana.

²² Blago tumenđe kana e manuša mrzana tumen,
kana odbacina tumen, kana ladžarena tumen,
thaj kana phenena pale tumende kaj sen bilače,
zbog godova kaj sledin e Čhaves e Manušesće!

²³ Aven bahtale ande godola đesa thaj čhelen, kaj dik, bari si tumari počin ando nebo.
Kaj sa godova bilačipe isto gajda amaro them čerelas amare prorokonende ande lende
vrjama.

²⁴ Ali teško tumenđe save sen akana barvale,
kaj već primisardine e uteha tumari.

²⁵ Teško tumende kaj sen akana čaljarde,
kaj bokhavona.

Teško tumende kaj asan akana,
kaj rovena thaj tuguina.

²⁶ Teško tumende kana savora lačhe mothona pale tumende,
kaj isto gajda amaro them čerelas amare hohamne prorokonende ande lende
vrjama.”

Aven bare ileja okolende save mrzan tumen

(Mt 5,38–48; 7,12)

²⁷ “Ali tumenđe save ašunen phenav: Volin tumare dušmajen! Čeran lačhipe
okolende save mrzan tumen! ²⁸ Blagoslovin okolen kaj dentumen romaja! Molin tumen
e Devlešće pale okola save vredon tumen. ²⁹ Ako vareko pečel tut pe jek rig e muješči,
bolde lešće vi aver rig. Ako vareko lijas čiro ogrtači, deles vi čiro gad. ³⁰ Ko mandel
tutar, deles. A okolestar kaj otmil čiro na rode palpale. ³¹ Thaj askal, sar kaman te čeren
e manuša tumende, gajda čeren vi tumen lende.

³² Thaj ako volin samo okolen kaj tumen volin, sošči avela tumari počin? Kaj vi e
bezehale† volin samo okolen save len volin. ³³ Thaj ako čeren lačhipe samo okolende
kaj tumende čeren lačhe, sošči avela tumari počin? Kaj vi e bezehale čeren gajda.
³⁴ Thaj te den udžile samo okolen katar save ažučaren te bolden tumende, sošči avela
tumari počin? Kaj vi e bezehale den e bezehalen udžile te šaj palem dobin palpale.‡

³⁵ Volin tumare dušmajen, čeren lende lačhipe, den len udžile thaj na ažučaren
khanči te bolden tumende. Ako čeren gajda, avela bari tumari počin, thaj avena čhave*
e Majbarešće,† kaj si vo lačo čak vi okolende kaj si nezahvalne thaj vi e bilačende.

³⁶ Aven dakle bare ileja sago kaj si vi tumaro nebesko Dad bare ileja.”

O Isus sikavel te na avas licemerne

(Mt 7,1–5)

³⁷ Na sudisaren, thaj či sudilape tumenđe. Na osudisaren thaj či avena osudime.
Jartosaren thaj jartolape tumenđe. ³⁸ Den, thaj dela pe tumenđe. Čhordola pe tumenđe
ande angalja† lači mera, nabime, čhinosardi thaj preobilno kaj sošće merava merisaren
kasavijava vi tumende merilape.‡

† **6,32** Varekana o alav bezehale koristinas e verske vođe (e manuša sago e fariseja thaj e rašaja) pale manuša
save či incärenas o zakon gajda sago kaj e fariseja gndisardine kaj trubun. Također koristilaspale pale manuša save
smatrinaspale maj bare bezehale katar aver manuša. Naprimer, bezehalen smatrinaspale e fariseja e poreznikonen thaj e
bludnikonen. § **6,34** E bezehale čeren usluga samo o kole manušen pale save džanenas kaj šaj boldena lende
kana lende trubula. * **6,35** avena čhave e Majbarešće značil te aveltumen e Devlešće osobine (sago kaj si: ljubav,
blagost, lačhipe, vernost, krotkost, suzdržljivost; dik Gal 5,22–23) thaj o ponašanje slično sago e Devlesko. † **6,35**

Majbarešće si o naziv palo Del thaj phenelpale pale e Devlešči veličina thaj lesko autoriteto. Značenje akale alavesko
si slično sago o značenje “Svevišnjo” ili “Maj baro biće savo si po vrho” ili “O Del savo si majbaro katar sa”. Čhave
e Majbarešće značil “čhave e Devlešće savo si Majbaro”. Postoil samo jek Del. ‡ **6,38** Okova savo čidel o zrno
čerdasas trjastica ili čholas ande piro keceljko thaj indarelas les ande angalja čhere. § **6,38** Sago o trgovco e
bare ileja savo trguil e divesa nabijil o div ando gono thaj činol les thaj čhol andre gači te prelivilpes, gajda o Del
velikodušno dela tumen.

³⁹ Taj phendas lenđe akaja paramiči ande slike: “Dali šaj o koro e kore te vodil? Či li perena liduj ande hv?” ⁴⁰ Naj o učeniko majbaro katar piro sikavno. Svako savo si sikado dži ko krajo, avela sago vi o sikavno lesko.*

⁴¹ Sostar dičhes e kaštešči prušuk ande jak čire phralešči, kana či hačares o baro kaš ande čiri jak? ⁴² Sar šaj phenes čire phralešče: ‘Phrala, ažučar te inkalav e kaštešči prušuk savo si ande čiri jak’, kana ni korkoro či hačares o baro kaš ande čiri jak? Licemernona! Maj sigo inkal o baro kaš andar čiri jak, taj majlače dičeja e kaštešči prušuk te inkales andar čire phralešči jak.”

Sova si pherdo ilo godova inkjel po muj

(Mt 7,17–20; 12,34–35)

⁴³ Lačo kaš či bijanel bilače plodurja, taj bilačo kaš či bijanel lače plodurja. ⁴⁴ Kaj svako kaš pe piro plodo pindžarelpe. E smokva taj e drak či kušenpe katar e kangre. ⁴⁵ Lačo manuš, andar e lači riznica pire ilešči inkalel lačipe, a o bilačo manuš andar o sefo bilače ilešči inkalel o bilačipe, kaj andar o muj inkjel sova si pherdo o ilo.

O godaver si pačivalo e Isusešče alavende

(Mt 7,24–27)

⁴⁶ “Sostar akharen man: ‘Gospode! Gospode!’ A naj sen pačivale okolešče so phenav tumende? ⁴⁷ Sikavava tumende pe kaste anel svako savo avel mande, ašunel mungre alava taj si pačavilo mungre alavende: ⁴⁸ Slično si sago o manuš savo gajda čerel o čher: hanadas handuk taj postavisarda o temelji pe stena. Kana avili e poplava, o paj navalisarda po čher, ali naštik haradales kaj sas lače sagrađime. ⁴⁹ A kova savo ašundas mungre alava a naj pačavilo mungre alavende, vo si sago o manuš savo vazdas piro čher pe phuv bi temeljesko, pe savo navalisarda o paj, odma harada o čher, taj katar godova čher nistanisarda bari ruševina.”

7

E kapetanesko pačipe

(Mt 8,5–13; Jn 4,43–54)

¹ Kana o Isus dija gata sa godola alava anglo them, dija ando o gav Kafarnaum. ² Varesavo rimsko kapetano* sasle robo savo sas nasvalo po smrto, a vo sas lešče but drago. ³ A kana o kapetano ašundas palo Isus,† bičhaldas lešče e židovske starešinene,‡ taj molisardale te avel te sastarel lešče robo. ⁴ A von aviline ko Isus taj počnisardine ilestar te molin les alavenca: “Zaslužisarda te čeres lešče godova ⁵ kaj volil amare them, taj vo vazdas amende e sinagoga.”

⁶ A o Isus teljarda lenca. Taj kana sas već paše ko čher, bičhaldalo o kapetano pire drugaren leste te phenen lešče: “Gospode! Na truditu, kaj najsem dostojno te des tale mungro krovo. ⁷ Zato vi či incaraman dostojno te avav angla tute, nego samo phen alav taj sastola o sluga mungro. ⁸ Vi me sem manuš tele vlast taj siman tale mande vojniskurja. Taj kana phenav ječešče: ‘Dža!’, vo džaltar. Taj kana phenav averešče: ‘Av!’, vo avel. Taj kana phenav mungre robošče: ‘Čer godova!’, vo čerel.”*

⁹ A kana godova ašundas o Isus, začudisajlo e kapetanošče taj boldape ko them savo džalas pale leste taj phendas: “Phenav tumende: Ke nijek Izraelco či arakhlem gači pačipe sago ke akava kapetano!”† ¹⁰ A kana okola kaj sas bičhalde katar o kapetano boldinepe čhere, arakhline e robo kaj si sasto.

O Isus vazdel andar e mule e udovicače čhaves

* **6,40** O manuš moraš te avel oprezno kana odabirisarel pire sikavne, kaj postanila sago lesko sikavno. Ako o sikavno pogrešno sikavel (kaj si duhovno koro), avela zavedime vi o učeniko. * **7,2** O kapetano si manuš savo zapovedil pe šel vojniskurja. † **7,3** O kapetano ašundas kaj o Isus sastardas e bute theme, taj kaj si vo paše

odnosno kaj boldapes ando Kafarnaum. ‡ **7,3** O Isus sas židovo a o kapetano nas, pa o kapetano gndisardas kaj o Isus maj rado uslišila e molba ako o židovo zamolisardasas les. Uglavno, e židovurja taj e rimske vojniskurja sas dušmaja. § **7,6** E židovurja či dinesas andre ando čher savo nas židovsko te na aven nečiste anglo Del. * **7,8** Baš sago kaj si e kapetano autoriteto te naredil e vojskače, gajda si e Isuses autoriteto te naredisarel e nasvalimašče te nestanil. † **7,9** O Isus očekuisardasas te e židoven avel kasavo pačipe, ali nas len. Vo či očekuisardasas katar okola save nas židovurja te avelen kasavo pačipe, a palem akale rome sas.

¹¹ Pale godova o Isus teljarda ando gav savo akhardolas Nain.[†] Džanas pale leste e učenikurija thaj o but o them. ¹² Kana avilo paše ke gavesko vudar; dik, upravo inkalenas e mule te prahon les, e čhave jedince pe dejače, savi sas udovica. Lava sas o but o them andar o gav. ¹³ Kana dikhla o Gospod, sažalisajlo pe late thaj phendas lače: "Na rovi!" ¹⁴ Pale godova avilo ko mohto,[§] čhuta pire vas pe leste, thaj o kola kaj indarenas o mohto ačhiline. A vo phendas: "Čhaveja, tuče phenav: Ušti!" ¹⁵ O mulo vazdape, bešlo thaj počnisarda te čerel svato. A o Isus dijales lešče dejače.

¹⁶ A savora zadivisajle thaj počnisardine te hvalin e Devle alavenca: "Baro proroko avilo maškar amende!", thaj: "O Del avilo ando pomoć pire themešče!"* ¹⁷ Thaj godova glaslo pale leste buljilo pe saste Judejske krajurja thaj pe sasti okolina.

O Isus čerel svato palo Jovano savo bolel
(Mt 11,2–11)

¹⁸ E Jovanošče učenikurija javisardine Jovanošče[†] sa so o Isus čerdas. A vo akhardas pe dujen učenikonon ¹⁹ thaj bičhaldalen ko Gospod te phučenle: "Da li san tu okova saves obečisardas o Del kaj trubul te avel, ili te ažučaras averes?"[†]

²⁰ Kana akala duj manuš aresline leste, phendine: "O Jovano savo bolel bičhaldala amen tute te phučas tut: 'Da li san tu okova saves obečisardas o Del kaj trubul te avel, ili te ažučaras avres?' "

²¹ O Isus baš ande godova časlo sastarelas e buten katar lenđe muke, razne nasvalimata thaj katar e bilače duhurja, thaj e bute korende boldas o vido. ²² A o Isus phendas lenđe: "Džan thaj phenen e Jovanošče so upravo dikhline thaj so ašundine: e kore dičen, e bande phiren, e gubave saston, e kašuče ašunen, e mule ušten, a e čorende[§] propovedilpe e bahtali nevimata.* ²³ Blago okolešče savo či uvredilpe zbog mande."

²⁴ A kana deletar e učenikurija e Jovanošče, o Isus počnisarda te phenel e but e themešče palo Jovano: "So inkljistine ande pustinja te dičen? E trska, savja ljujil e bavlal?[†] Na! ²⁵ So dakle inkljistine te dičen? Manuše savo lija pe peste barvale drže? Na! E manuš save indaren pe peste šukar drže thaj trail ando raskoš si ande carošče dvorurja. ²⁶ So dakle inkljistine te dičen? E proroko? Ej, me phenav tumende, vo si vi majbut katar o proroko. ²⁷ Kaj vo si okova pale savo o Del phendas ando Sveto lil:

'Ake me bičhalav mungre glasniko angle čiro muj

savo lačharel čiro drom angle tute.'

²⁸ Kaj phenav tumende: Nijek bijando katar e manušnji naj majbaro katar o Jovano, a o majcikno ando carstvo e Devlesko si majbaro lestar."[†]

E mudre prihvatisaren e Isusesko thaj e Jovanosko sikavipe
(Mt 11,12–19)

²⁹ Kana sa o them, thaj vi e carinikurja, save sas bolde e Jovanošče boldimasa, ašundine e Isuse sar čerel svato, priznaisardine kaj si e Devlesko sikavipe ispravno. ³⁰ Naprotiv e fariseja thaj e sikavne e Mojsiješče zakonstar či kamenas te bolelen o Jovano. Von odbisardine so o Del planirisarda pale lende.

[†] **7,11** A kava si paše pašo than kaj o proroko Jelisej vazdas andar e mule e dejače jedince čhave, šelenca brša majsigo (dik 2. Car 4,8–37). **§ 7,14** mohto Ando godova vrjama, e mohte či izgledinas sago kaj si ades, nego sas nosilja savensa indarenas e mule samo džiko limori. *

7,16 E manuša verovatno gndisardine kaj sas o Isus baro proroko sago o Ilija ili o Jelisej, jedine duj manuš ando Purano Savezo save vazdine varekas andar e mule (1. Car 17,17–24; 2. Car 4,18–37). **† 7,18** O Jovano savo bolelas sas ando phanglipe. **† 7,19** E židovurja očekuinas kaj o Mesija avela caro savo avela thaj spasila len katar e rimsko vlada. Či očekuisardine te avel samo duhovno spasitelj. O Jovano pindžarelas o proročanstvo palo Mesija sago kaj phendas o Is 42,7; 61,1–2 (dik isto gajda ando Lk 4,18–19). Gajda očekuisardas te o Isus postanisarel caro, thaj te e Jovane thaj e aver pravedne manušen oslobodisarel andar o phanglipe, thaj te sudil thaj kaznil e manušen save odbacisardine e Mesija (dik okova so phendas o Jovano ando Lk 3,9, 16–17), ali khačči katar godova još či dogodisajlo. **§ 7,22** e čorende O Isus anelas e bahtali nevimata na samo e čorende, nego vi okolende save sas duhovno čorende (dik Mt 5,3). *

7,22 Akala čudurja save o Isus čerelas dokažisardine kaj si vo o Mesija, sago kaj o proroko Isaija predvidisarda ando Is 29,18–19; 35,5–6; 61,1–2. **† 7,24** O Jovan savo bolel naj manuš savo lako predomisilpes, sago e trska savijilpe lako pomeril e bavlal. **† 7,28** O Jovano savo bolelas avilo te pripremil o drom palo Isus thaj pale Isusesko carstvo. Ali nakon so o Isus uspostavil piro carstvo, godova si, nakon so o Isus mulo, vaskrsnisarda thaj sas vazdino ando nebo. Savora save pačan ando Isus silen blagoslovurja majbut katar o Jovano savo pripremisardas samo o drom majsigo nego so avilo o carstvo.

³¹ O Isus phendas: "Kasa te usporedisarav e manušen akale naraštaješće? Kašće si slične?" ³² Lenca si sago čhavrenca save či džanen sokamen bešen po sokako thaj jak avrešće čhon muj:

'Svirosardam tumende

a tumen či čheldine!

Đilabadam tumende tužaljke

a tumen či rujine!

³³ Gajda avilo o Jovano savo bolelas. Niti halas mangro niti pijelas mol, aj tumen phenen: 'O bilačo duho si ande leste!' ³⁴ Avilem me, o Čhavo e Manušesko. Vi hav vi pijav, a tumen phenen: 'Dik, o manuš halapljivo thaj matarno, drugari e carinikonengo thaj e bezehalengo.' ³⁵ Savora save prihvatine e Develešči mudrost sikaven kaj si voj čači."§

O Isus šaj te jartosarel e bezeha

(Mt 26,6–13; Mk 14,3–9; Jn 12,1–8)

³⁶ Varesavo farisejo zamolisarda e Isuse te hal leste. O Isus dija ande farisejsko čher thaj lijas than pale sinija.* ³⁷ Kana ake avili varesošči manušnji savi sas bezehali ando gav. Ašunda kaj si o Isus pale sinija ande farisejsko čher, avili thaj andas† e alabasterosko čaroro ande savo sas kuč mirisno ulje. ³⁸ Ačhili pale lešće pungre. Počnisarda te rovel thaj e jasvenca te thovel lešće pungre, a pire balenca te khoselen. Čumidelas len thaj mačhelas e mirisne uljeja.

³⁹ Kana godova dikhlas o farisej savo akharda les ande piro čher, gndisardas ande peste: "Kana akava avilosas proroko, džanglasas ko si thaj sošči si akaja manušnji, savi dirile, kaj si bezehali."

⁴⁰ O Isus phendas lešće: "Simone, siman vareso te phenav tuće."

A vo phendas: "Phen, sikavneja."

⁴¹ O Isus nastavisardas: "Sas varesavo manuš savo delas averende udžile love. Gajda sas duj džene save sas lešće udžile. Jek sas lešće udžile pandž šela rupune lovora,† a aver pandžvardeš. ⁴² Sar naštik te boldine e love save sas lešće udžile, vo jartosardas liduj dženende. Savo lendar majbut volilale?"

⁴³ O Simon phendas: "Gndiv kaj okova savešće si majbut jartome." A o Isus phendas lešće: "Lačhe phenes."

⁴⁴ Gajda boldape ke manušnji thaj phendas e Simonešće: "Dičhes akala manušnja? Dijem ande čiro čher, a tu ni paj či dijanman te thovav mungre pungre, a voj pire jasvenca thoda mungre pungre thaj pire balenca khoslalen. § ⁴⁵ Tu či ni čumidan man, a voj, sar dija andre, či ačhili te čumidel mungre pungre.* ⁴⁶ Uljeja mungro šoro či makhlan, a voj e mirisne kuč uljeja mungre pungre makhlas.† ⁴⁷ Zato, phenav tuće: 'Voj sikadas but ljubav kaj si laće jartome e but e bezeha, a maj cara ljubav sikadas okova savo si maj cara svesno kaj si lešće jartome lešće bezeha.' "† ⁴⁸ A o Isus phendas e manušnjaje: "Jartome si tuće čire bezeha."

⁴⁹ A kola save sas pale sinija počnisardine te mothon maškar pende: "Ko akava gndil kaj si kaj vi e bezeha jartosarel?"

⁵⁰ A vo phendas e manušnjaje: "Zbog čiro pačipe tu san spasime. Dža ando miro e Devlesal!"

8

E manušnja sledin e Isuse

¹ Pale godova o Isus džalas andar o gav dži ko gav, thaj propovedilas thaj navestilas e bahtali nevimata katar o carstvo e Devlesko. Pale leste džanas e dešuduj apostolurja

§ **7,35** Akava si e izreka savi o Isus primenisarda pe akaja situacija, verovatno te sikavelen te e mudre manuša razumin kaj či trubeine te odbacin e Isuse thaj e Jovane. *

[†] **7,37** Ande godoja vrjama sas o običaj te čidelpes o them vi okola save naj akharde thaj te prisustvuin e gozbaće thaj te ašunen o alav, a te na han. † **7,41** rupune lovora

Ande godova vrjama, jek rimsko denari sas sago ades jek dnevnic. § **7,44** Akava sas e osnovno odgovornost e domaćinešči te pripremil o lavori e pajesa thaj o peškiri te šaj thoven pire pungre. *

[†] **7,45** E manušnji čumidelas e Isusešće pungre mesto lesko muj sago znako kaj but pokaisajle thaj ponizisajli. † **7,46** Akava sas o običaj kana dočekinas pe e posebne gosturja. E manušnji veoma počastisardas e Isuse godolesa kaj čerdas godova. Voj sikadas e poniznost godolesa kaj pomazisardas lešće pungre umesto lesko šoro. O Isus čhutias sago primer e Simonešće bilačo gostoljubivost sago primer naspram okova so čerdas e manušnji pale leste. † **7,47** Ando originalno teksto ramol: "Kaj cara volil okova kašće si cara jartome."

² thaj varesošče romnja saven o Isus oslobodisardas katar e bilačhe duhurja thaj sastarda len katar e nasvalimata: e Marija andar e Magdala, andar savi tradas ehta benga, ³ e Jovana e Huzašči romnji savo sas e Irodosko upravitelj, e Suzana, thaj but aver save pomožisardine e Isuse thaj e dešudujen apostolen pire lovenca thaj okoleja so saslena.

O Isus mothol e paramiči palo sijači

(Mt 13,1–17; Mk 4,1–12)

⁴ A kana čidape o but them thaj avenas andar sa e gava ko Isus, vo phendas lende ande paramiči: ⁵ “Inkljisto o sijači te sijol o seme. Dok sijolas, varesavo seme pelo po drom, thaj o them ušadale a e čiriknja aviline thaj halineles. ⁶ Aver pelo po bar, thaj tek so inkljisto, šučilo kaj nasle vlaga. ⁷ Aver palem pelo maškar e kangre, thaj e kangre tasadineles sar barjonas zajedno lesa. ⁸ Aver palem napokon pelo pe lači phuv, niknosarda thaj bijanda šeldrom majbut.” Phendas godova thaj čhuta muj: “Ašunen kana več situmen kan!”

O Isus objasnisarel e paramiči palo sijači

(Mt 13,10–23; Mk 4,10–20)

⁹ E učenikurja phučlineles e Isuse so phenel godoja paramiči. ¹⁰ A vo phendas lende: “Tumen o Del dijas godi te džanen e tajne e Devlešče carstvošče, a averende si dino samo ande paramiča, kaj ando Sveto lil ačhel ramome:

‘te vi ako dičen

či primetin,

te vi ako čhon kan

a či hačaren.’

¹¹ A akaja paramiči phenel: O seme si sago o alav e Devlesko. ¹² Okova seme savo pelo po drom si sago e manuša save ašunen o alav ali avel o beng thaj indarel o alav e Devlesko andar lende ile te na pačan thaj te či spasinpe. ¹³ A okova seme savo pelo po bar godola si sago okola manuša save kana ašunen, bahtasa primin o alav, ali si sago e biljke koreno najlen. Godola varesošči vrjama pačan, a kana aven e kušnje von peren. ¹⁴ A okova seme savo pelo ande kangre si sago e manuša save ašunen o alav ali još pe lengo drom e trajošče brige tasavenlen, e barvalipeja thaj akale trajošče nasladenca thaj či anen lačo plodo. ¹⁵ Okova seme savo pelo pe lači phuv si sago e manuša save ašunen o alav thaj inčarenle ando lačo thaj plemenito ilo thaj ustraisaren dok či anen plodo.”

Ko ašunel e Isusesko sikaip e barjola lesko duhovno hačaripe

(Mk 4,21–25)

¹⁶ “Khonikal kana del jag o stenko či čholes talo čaro niti talo kreveto, nego čhonles po čirako, te dičen o svetlo okola save den andre. ¹⁷ Gajda vi sa so si garado thaj čerdo tajno avela sikado javno thaj inkljela po videlo. ¹⁸ Len sama sar ašunen, kaj kas si hačaripe delape lešče, a kas naj hačaripe, lelape lešče vi kova so gndil kaj siles.”*

Ko si e Isusešči dej thaj lešče phral

(Mt 12,46–50; Mk 3,31–35)

¹⁹ Ko Isus aviline lešči dej thaj lešče phral,[†] ali katar o but o them naštik čerdine lesa svato. ²⁰ Vareko avilo thaj javisardas lešče: “Čiri dej thaj čire phral ačhen avri. Kamen te dičhentü.”

²¹ O Isus phendas lende: “O kolen save ašunen thaj izvršisaren o alav e Devlesko smatriv kaj si mungri dej thaj mungre phral.”

O Isus smiril e oluja

(Mt 8,23–27; Mk 4,35–41)

²² Jek đes o Isus phendas pire dešuduj učenikonende: “Hajde te nakhas pe koja rig e jezerošči.” O Isus thaj lešče učenikurja dine ando čamco thaj isplovisardine. ²³ Dok plovinas, e Isuse lija e lindri. Ande godova muklape e oluja po jezero. E lađica počnisarda te pherelpe e pajesa a von arakhlinepe ande bari briga pale piro trajo.

²⁴ Aviline ko Isus, džungadine les thaj čhutine muj: “Sikavneja, sikavneja, tasados!”

* **8.18** Jasno si andar o konteksto kaj o Isus kate phenel palo razumevanje thaj palo pačipe. Akava značil: “Kas god si razumevanje avela les dino majbut razumevanje. Kas god naj razumevanje hasarela vi okova razumevanje kaj vo gndil kaj siles”, ili: “O Del omogočila okolende save pačan čače te hačaren još majbut. O Del prouzročila te okola save či pačan ando čačipe či hačaren ni okova cara so von gndin kaj hačaren.” [†] **8.19** Akava sas e Isusešče majterne phral–aver čhave e Marijače thaj e Josifešče save sas bijande posle o Isus. Pošto e Isusesko dad si o Del, a lengo dad sas o Josif, von sas lešče opaš phral samo prekal e dej.

Vo džungadilo, thaj zapovedisarda e bavlajaće thaj e valovende. Thaj e valurja smirisajle thaj nastanisarda tišina. ²⁵ A o Isus phendas lende: “Kaj tumaro paćipe?”

A von ande dar thaj ando čudo phučenasp: “Savo si akava te zapovedisarel e paješće thaj e bavlajaće, a von te pokorisarenpe lešće?”

O Isus tradel andar o manuš e bilačhe duhonen

(Mt 8,28–34; Mk 5,1–20)

²⁶ Askal o Isus thaj lešće učenikurja otplovisardine pe obala ke Gerase, savo si pe koja rig katar o Galilejako jezero. ²⁷ Dok o Isus inkljelas pe obala, avilo angle leste o manuš saves sas bilačhe duhurja, thaj već dugo či indarelas e drze pe peste, niti trailas ando čer nego trailas ande limorja. ²⁸ Kana o manuš ande savo sas e bilačhe duhurja dikhla e Isuse, čhudape angle leste thaj ande sasto glaso čhuta muj: “So kames mandar, Isuse, majbare Devlešće čhaveja? Molivtut na mućisarman!” ²⁹ (Kaj o Isus cara majsigo zapovedisardas e bilačhe duhošće te inkljel andar godova manuš. Kaj već but vrjama o bilačo duho inčarelas les. Vi ako majsigo e stražarja inčarenas les phangle ande lancurja trgolas e lancurja thaj o beng indarelas les ando pusto than.)

³⁰ O Isus pe godova phuća les: “Sar si čiro alav?” Vo phendas: “Majbut džene sam katar jek,”[†] kaj ande leste dine e but bilačhe duhurja. ³¹ Thaj zamolisardine e Isuse te na naredil lende te džantar ando bezdan.[§]

³² A okote ande gora sas bari gomila bale save čarjonas. Askal e duhurja zamolisardine e Isuse te mućelen te den ande bale. Thaj vo muklalen. ³³ Askal e bilačhe duhurja inkljistine andar o manuš thaj dine ande bale. Thaj e bale pojurisardine niz o brego ando jezero, thaj utopisajle.

³⁴ A kana dikhline okola kaj aračenas e balen so sas, našline thaj razglasisardine pe gava thaj okoline thana so dikhline. ³⁵ A o them inkljisto te dičhel so sas. Avile dži ko Isus thaj dikhline e manuše andar savo inkljistine e bilačhe duhurja sar bešel dži ke Isusešće pungere, savo lijas pe peste e drze thaj sas godaver, thaj darajle. ³⁶ A okola save godova dikhline phendine averende, sar o Isus oslobodisardas e manuše ande savo sas e bilačhe duhurja. ³⁷ Askal e Isuse zamolisarda sa o them andar e gerasesko krajo te džaltar lendar kaj lijalen e bari dar. O Isus dija ando čamco thaj teljarda palpale ande Galileja.

³⁸ A o manuš andar savo o Isus tradas e bilačhe duhonen zamolisarda e Isuse te šaj ačhel lesa, ali o Isus muklales te džaltar alavenca: ³⁹ “Boldetu čhere thaj phen sa so čerda tuće o Del.” Vo delotar thaj razglasisarda pe sasto gav so čerda lešće o Isus.

O Isus sastarel e manušnja thaj vazdel e mule čhora

(Mt 9,18–26; Mk 5,22–43)

⁴⁰ A kana o Isus boldape palpale pe koja rig e jezerošći, maladale o them kaj željno ažućarenasle. ⁴¹ Thaj dik, avilo o manuš kasko alav sas Jair, savo sas jek katar e vođe ande sinagoga. Thaj pelo pe pire koča angle Isusešće pungere thaj molisardale te del ando čer lesko ⁴² kaj sas po meripe lešći jedino čhej savja sas varekaj katar dešuduj brš.

Dok o Isus džalas ande Jairesko čer oko leste čićidelaspe sa o them katar sa e riga. ⁴³ A maškar o them sas jek manušnji savi sas nasvali katar o godova kaj dešuduj brš thavdelas o rat latar. Sa so sasla dija pe doktorja thaj khonik naštik te sastarelas lat. ⁴⁴ Nakhli palal leste thaj astardape e čoškostar katar e Isusešći haljina, thaj o rat odma ačhilo latar.

⁴⁵ A o Isus phendas: “Ko astardape mungre haljinatar?”

Savora počnisardine te braninpe, a o Petar phendas: “Sikavneja, o but o them čićideltut thaj spidelp, aj tu phućes ko astardape pale mande.”

⁴⁶ A o Isus phendas: “Vareko astardape pale mande namerasa. Hačardem sar e sila inkljisti andar mande thaj vareko sastilo.” ⁴⁷ A e manušnji dikhla kaj naštik garadol, sa ande dar avili thaj čhudape pe koča angle leste thaj anglo sa o them phendas sostar astardape pale leste thaj sar odma sastili. ⁴⁸ A vo phendas laće: “Čhejo, čiro paćipe sastardatu. Dža ando miro!”

⁴⁹ Dok o Isus još čerelas svato e romnjasa, avilo vareko andar e Jairesko čer ko Jair savo sas vođa ande sinagoga e porukasa: “Muli čiri čhej. Na majbut mućisar e sikavne.”

⁵⁰ Ašunda godova o Isus thaj phendas: “Na dara! Samo paća thaj voj traila!”

[†] **8,30** Legija Doslovno značil “zurale but.” Legija si rimsko vojno postrojba savi dinolas varekaj katar šov milje vojnikurja. Gaći sas bilačhe duhurja ande leste. [§] **8,31** bezdan savo si e tamnica pale benga.

⁵¹ O Isus dija ando čher, a avren khonikas či mukla te den lesa andre osim e Petre, e Jovane, e Jakove thaj e čhoroče dade thaj lače deja. ⁵² A savora save sas ando čher rovenas thaj žalinas pale čhori. A o Isus phendas lende: "Naroven! Či muli, nego samo sovel!"*

⁵³ A von asanas lestar kaj džangline kaj muli. ⁵⁴ O Isus astardala palo vas thaj čhuta muj: "Čhoriye, ušti!" ⁵⁵ Thaj lako duho boldape ande late thaj voj odma uštili, a vo naredisardas te denla te hal. ⁵⁶ A lako dad thaj lači dej čudisajle, a vo zapovedisarda lende te na phenen khonikašče so sas.

9

O Isus bičhalel e dešuduj apostolen

(Mt 10,9–14; Mk 6,7–13)

¹ O Isus akhardas e dešuduj apostolen thaj dijalen moć thaj vlast pe sa e bilače duhurja thaj te sastaren e nasvalimata. ² Bičhaldala len te navestin o carstvo e Devlesko thaj te sastaren e nasvalen. ³ Thaj phendas lende: "Na te aveltumen tumenca po drom ni rovli, ni trasta ni so hana, ni love thaj na te aveltumen tumenca po duj haljine! ⁴ Kana boravin ande varesko gav, ačhen ande jek čher thaj na načhen andar o čher ando čher dok či džan ande aver gav." ⁵ Ande savo gav či primintumen, inkljen andar godova gav, thaj činon o praho katar tumare pungere.† Godova avela znako kaj mukline les lešče sudošče."

⁶ Thaj e učenikurja teljardine majdur: obilarzinas e gava, navestinas e bahtali nevimata thaj sastarenas e nasvalen.

O Irod si zbunime

(Mt 14,1–2; Mk 6,14–16)

⁷ Kana ašunda o vladiri Irod so dogodisajlo, sas zbunime, kaj varesave phenenas kaj o Jovano savo bolelas uštilo andar e mule. ⁸ Aver phenenas pojavisajlo pe phuv o Ilija, a aver palem phendine: "Uštilo andar e mule varesavo proroko andar e purani vrjama."

⁹ A o Irod phendas: "Me čindem e Jovanoso šoro. Ko si askal akava pale kaste gači ašunav?" Thaj rodela prilika te dičhel e Isuse.

O Isus pravarel e but theme

(Mt 14,13–21; Mk 6,32–44; Jn 6,1–13)

¹⁰ Kana e apostolurja boldinepe katar e okolne krajurja, phendine e Isusešče sa so čerdine. Askal o Isus indarda len pesa te avel lenca korkoro, paše pašo gav akhardo Vitsaida. ¹¹ Ali kana godova ašunda o them, teljarda pale leste. Vo primisarda len thaj phenelas lende andar o carstvo e Devlesko thaj sastardas savoren ko trubuja sastipe. ¹² Kana avilo maj paše o krajo e đeseko kasno mismere avile ko Isus maj paše e dešuduj učenikurja thaj phendine e Isusešče: "Te mukas e theme te džal pe okolne gava te aračhen kaj račarena thaj so hana kaj sam akate ando samotno krajo?"

¹³ A o Isus phendas lende: "Tumen den len te han!"

A von phendine, "Najamen majbut katar pandž mangre thaj duj mače, osim te džas te činas hamasko pale sa o them." ¹⁴ A sas varekaj katar pandž milje manuša (či đinavenas pe e manušnja thaj e čhavra).

O Isus phendas pe učenikonende: "Phenen lende te bešen ande skupine po pandžvardeš džene." ¹⁵ Thaj savora bešline. ¹⁶ A o Isus lija e pandž mangre thaj e duj mače, dikhla ando nebo, blagoslovisardalen thaj phagla o mangro pa dija pire učenikonende te podelisaren e themešče. ¹⁷ Savora haline dok či čaljile. Thaj katar okova so ačhilo e themešče čidine dešuduj pherde kotora mangre thaj mače.

O Petar spoznaisarda kaj si o Isus o Hristo

(Mt 16,13–16; Mk 8,27–29)

¹⁸ Jekhvar dok o Isus crdape po korkoro than te molilpe, lesa sas samo lešče dešuduj učenikurija. Pale godova phučlalen: "So phenel o them, ko sem me?"

* **8,52** O Isus džanglas kaj si e čhori muli. Phendas kaj sovel kaj džanglas kaj uskoro uskrsnila lat katar e mule. O Isus isto upotrebisardas o alav "sovel" sar čerdasas svato pale Lazaresko smrto (Jov 11,11–14), aver osobače savja uskrnsardas katar e mule. * **9,4** Trubul te aven zadovoljne e habeja thaj e čhereja ande savo o domačino nudil lende; Či troman te roden majlačo smeštaj. Ali naravno šaj posetisaren aver čhera te kote propovedisaren e Bahtali Nevimata. † **9,5** činon o praho katar tumare pungere sas o izraz savo zurale odbinas ande godoja kultura.

Godolesa sikavenas kaj čikamen te ni o praho andar godova gav ačhel lenca.

¹⁹ Von phendine: “Varesave phenen kaj san o Jovano savo bolelas, aver kaj san o proroko Ilija, a trite palem kaj uštilo andar e mule varesavo katar aver purane prorokurja.”

²⁰ A vo phučla len: “A tumen, so tumen phenen, ko sem me?”

A o Petar phendas: “Hristo Pomazaniko e Devlesko!”

O Isus phenel pale piro smrto

(Mt 16,1–23; Mk 8,31–33)

²¹ A o Isus zapovedisardas lenđe te na phenen khonikašće kaj si vo o Mesija. ²² Taj phendas: “Kaj me, o Čhavo e Manušesko, trubul but te trpisarav. E starešine, e šorvale rašaja thaj e sikavne e Mojsiješće zakonestar odbacinaman. Mudarena man aj me o trito des uštava andar e mule.”

So o manuš trubul te čerel te avel e Isusesko učeniko

(Mt 16,24–28; Mk 8,34–9,1)

²³ Pale godova o Isus phendas savorende: “Ako vareko kamel te avel mungro sledbeniko, neka odreknilpes korkoro pestar, nek svako des lel piro trušu[†] thaj nek džal pale mande. ²⁴ Kaj svako ko kamel te spasisarel piro trajo, hasarelaes; a ko hasarel piro trajo zbog mande, godova spasilales. ²⁵ Kaj savi korist si e manušesće ako zadobisarel sa o them, a korkoro pes hasarel ili pešće naudil?” ²⁶ Ko ladžal mandar thaj mungre alavendar, lestar vi me, o Čhavo e Manušesko, ladžava kana avava ande slava mungri thaj e slava mungre Dadešči thaj e svete anđelendi. ²⁷ “Čačes phenav tumende: ‘Varesave save si akate tumendar či merena dok či dičhena e Devlesko carstvo.’”

O Del phenel e trin učenikonende kaj si o Isus pomazaniko

(Mt 17,1–13; Mk 9,2–13)

²⁸ A kana nakhla varekaj katar ohto des katar godola alava o Isus lijas pesa e Petre, e Jovano thaj e Jakove ande gora te pomolilpe. ²⁹ Dok molilaspe, lesko muj promenisajlo, a e drže pe leste postanisardine parne thaj sjajne. ³⁰ Ande godova pojavisajle duj manuša thaj čerenas svato e Isuseja. Sas godova o Mojsija thaj o Ilija. ³¹ Pojavisajle ande slava thaj čerenas lesa svato pale lesko smrto savo trubuja te podnesil ando Jerusalem te pherdol o Lil.

³² E Petre thaj lešće drugaren lija e lindri. Kana džungadile, dikhline lešči slava thaj duj manušen save ačhenas lesa. ³³ Thaj dok godola duj džene džanastar lestar, o Petar phendas e Isusešće: “Sikavneja, lače kaj sam kate. Te čeras trin senice: jek tuće, jek e Mojsijašće, thaj jek e Ilijašće.” Či džangla so phenel. ³⁴ Dok vo godova još motholas, pojavisajlo o oblako thaj zasinisarda len. Kana o oblako učhardalen lija len e bari dar.

³⁵ A o glaso ašundilo andar godova oblako: “Akava si mungro Čhavo saves odabirisardem! Leste čhon kan.” ³⁶ Baš kana ašundilo o glaso, o Isus ačhilo korkoro. E učenikurja ačhenas thaj askal još khonikašće khanči či phendine pale okova so dikhline.

O Isus sastarel e čhave jedinco ande savo sas o bilačo duho

(Mt 17,14–19; Mk 9,14–29)

³⁷ A kana thejara o des o Isus thaj lešće učenikurja fuljistine katar e gora, avilo angle leste o but o them. ³⁸ Askal varesosko manuš savo sas maškar o them čhuta muj: “Sikavneja, moliv tut dik mungre čhave, kaj si mande jedinco. ³⁹ Inčarel les o bilačo duho. Andar jekhvar počnil te čhol muj; čhudel pes thaj e spuma del lešće po muj. Gata nikada či mučel les thaj uništil les. ⁴⁰ Molisardem čire učenikonen te traden e bilače duho andar leste avri ali von naštik tradine les.”

⁴¹ A o Isus phendas lenđe: “O bilače thaj bi pačako manušalen![§] Kozom semasa tumenca a tuman či pačan. Phučaman kozom još trpiva tumen! An akaring čire čhave!” ⁴² Dok o čhavro avelas paše, o bilačo duho harada les pe phuv thaj čhinosarda les. A o Isus zapovedisardas e bilače duhošće thaj odma sastarda e čhave thaj dijale lešće dadešće. ⁴³ Savora divisajle e Devlešće veličinaće.

Thaj dok savora čudinaspe okolešće so čerelas o Isus, o Isus phendas pire učenikonende: ⁴⁴ “Lače zapamtisaren so phenav tumende: Me, o Čhavo e Manušesko,

[†] **9,23** O zločinco savo već sas osudime te merel gajda te razapnles, indjarelas e oprano deo e gredako katar o trušu[†] džiko than kaj avela mudardo: 1. Akale govoreša, o Isus kamlas te phenel te ako kamas te avas lešće učenikurja, moraš korkoro amen te smatris mulen prema amare vlastite želje thaj amare voljaće, thaj moraš te avas spremne potpuno poslušne e Isusešće. 2. Trubul te svako des avas spremne te trpisaras thaj vi te meras ako trubul zbog o Isus kaj sam lešće učenikurja. 3. Moguće si liduj opcije. [§] **9,41** manušalen Ando original ramol: “naraštajona”

avava dino ande vas e manušeŋde.”⁴⁵ A von či hačardine so phenel lenđe kaj nas lenđe dino te hačaren; o značenje sas lendar garado a daranas te phučen les te objasnil lenđe.

Ko si majbaro ando carstvo e Devlesko?

(Mt 18,1–5; Mk 9,33–37)

⁴⁶ E učenikurja počnisardine te raspravinpes ko maškar lende šaj avilosas majbaro.
⁴⁷ O Isus džangla so si ande lende ile, thaj lija e cikne čhavre, čhutale paše peste⁴⁸ thaj phendas lende: “Ko god primil akale cikne čhavre zbog mande, man primil. A ko man primil, primil e Devles savo man bičhalda. O Del smatril kaj si majvažno okova savo si maj ponizno maškar tumende!”

Ko naj protiv tumende tumenca si

(Mk 9,38–40)

⁴⁹ Askal o Jovano phendas: “Sikavneja, dikhlam ječe kaj ande čiro alav tradel e bilače duhonen. Amen phendam lešće te na čerel godova, kaj či džal pale tute.”

⁵⁰ A o Isus phendas lešće: “Na branin lešće! Kaj ko naj protiv tumende, pale tumende si!”

O Isus po drom palo Jerusalim kroz e Samarija

⁵¹ Kana avili maj paše e vrjama te o Isus boldelpes ando nebo, vo zurale odlučisarda te džan ando Jerusalimo.⁵² Thaj bičhalda e glasnikonen angle peste. Von đe le thaj dine ande varesosko Samarijsko gav te pripremin lešće than kaj račarela.⁵³ No okote o them či kamlas te primin les kaj sas po drom palo Jerusalim.*⁵⁴ Kana godova dikhline lešće učenikurja o Jakov thaj o Jovano, phučline les: “Gospode! Kames te amen phenas te delen jag o oganj andar o nebo thaj te uništil len?”†⁵⁵ A o Isus boldape lende thaj phendas lende kaj či gndin lače.‡⁵⁶ Thaj đeletar ande aver gav.

O Isus kamel te mukas sa thaj te teljaras pale leste

(Mt 8,19–22)

⁵⁷ Dok džanas dromesa, varesosko manuš phendas e Isusešće: “Džava pale tute kaj god tu te džas.”

⁵⁸ A o Isus phendas lešće: “E lisicen si lenđe hvja, thaj e čirikljen lenđe gnezdurja, a man e Čhave e Manušesće naj kaj mungro šoro te čhav.”§

⁵⁹ Varesave avrešće phenda o Isus: “Sledi man!”

A vo phendas lešće: “Gospode, muk man prvo te džav te prahov mungre dade.”*

⁶⁰ O Isus phendas lešće: “Muk e mulen te prahon pire mulen,† aj tu dža thaj navestisar o carstvo e Devlesko.”

⁶¹ Još vareko phendas: “Me džava pale tute Gospode, ali muk man te džav prvo te jartoman katar mungri familija.”

⁶² A o Isus phendas lešće: “Ni jek savo lel o plugo ande pire vas te oril thaj askal dičhel palpale,‡ naj dostojno palo carstvo e Devlesko.”§

10

E učenikurja buljaren o carstvo e Devlesko

(Mt 11,21–27; 13,16–17)

* **9,53** E Samarijancurja thaj e Židovurja mrzanas pes maškar pende. Zato e Samarijancurja čikamline te pomožisaren e Isuse pe lesko drom ando Jerusalim, e židovengo glavno gav. † **9,54** O Jakovo thaj o Jovano preložišardine akaja metoda osude kaj džangline kaj e prorokurja save sas sago o Ilija osudinas e theme save odbacisardine e Devles (2. Car 1,10–12). ‡ **9,55** phendas lende kaj či gndin lače Ando original ramol: “kaj ukorisardalen” § **9,58** O Isus odgovoril e izlikava te poučil e manuše sar te avel lesko učeniko. O Isus podrazumil te ako godova manuš sledisardasas e Isuse, ni godole manuše či avilosas čher. * **9,59** Naj jasno dali o dad godole manušesko mulo thaj vo odma prahola les, ili o manuš kamlas te ačhel jek lungo vrjama dok lesko dad či merel pa te šaj askal te praholes. Poanta si godova kaj godova manuš kamel prvo te čerel vareso majsigo nego so teljarel te sledil e Isus. † **9,60** O Isus či gndil doslovno kaj e mule prahona aver mulen. Moguće značenje pale “mule”: 1. godova si metafora pale okola save uskoro merena. ili 2. godova si metafora pale okola save či sledin e Isuse thaj si duhovno mule. Poanta si pale godova kaj o učeniko či tromal te dopustil khačešće te zadržil les katar godova te sledil e Isuse. ‡ **9,62** Khonikal ko dičhel palpale dok oril naštik vodil o plugo kaj trubul te džal anglal. Godoja osoba trubul te usrodočilpes te dičhel angle peste te šaj lače te oril. § **9,62** Svako manuš savo postanisardas e Isusesko učeniko thaj askal kamel te boldelpes palpale ande piro purano trajo, naj korisno sago sluga ande Devlesko carstvo.

¹ Pale godova o Gospod odredisardas aver eftavardeš thaj duj učenikonen thaj bičhaldalen po dujen angle peste ande svako gav thaj ande svako than kaj kamlas te džal. ² Majsigo so bičhaldalen phendas lende: "E žetva si bari, a radnikurja si cara. Molisaren e Gospodare e žetvaće te bičhalel e radnikonen ande piri žetva.* ³ Džan! Ake, bičhalav tumen sago e bakhroren maškar e ruva. ⁴ Na indaren tumenca ni love, ni trasta, ni so podina. Dromesa na te hasaren tumari vrjama gajda kaj pozdravina e theme thaj čerena svato lenca.

⁵ Ande savo god čer den, prvo phenen: 'Miro akale čherešće!' ⁶ Te avilo okote vareko dostojno palo miro tumaro miro fuljela pe leste. A ako naj khonik dostojno tumaro miro boldelape tumende. ⁷ Kana aven ande varesosko čer, na načnen andar o čer ande aver čer, ačhen pe jek than han thaj pijen sa so inkalen angle tumende.† Kaj o radniko zaslužisarel piri počin."

⁸ Kana den ande savo gav thaj primin tumen, han so ponudin tumen. ⁹ Sastaren e nasvalen save si ande godova gav thaj phenen lende: Akaleja pašilo tumende o carstvo e Devlesko! ¹⁰ A kana den ande varesavo gav thaj či primintumen, inkljen pe lešće sokača thaj phenen: ¹¹ Čak vi o praho andar tumaro gav, savo astardape pale amare pungre, khosas amendar sago o znako kaj o Del sudila tumende.‡ Ali kava džanen: Pašilo tumende o carstvo e Devlesko! ¹² Phenav tumende: Ando đes e sudosko maj loće avela e themešće andar e Sodoma§ nego e themešće andar akava gav.

O Isus upozoril e manušen andar e neposlušne gava

(Mt 11,20–24)

¹³ Teško tumende manušalen andar o gav Horazin! Teško tumende manušalen andar o gav Vitsaida! Kaj te e čudurja save dogodisajle tumende dogodisajle sas ando rumome gava o Tiro thaj o Sidon, e manuša andar godola gava već dumut obratisajlesas thaj bešlinesas ande hrapavo thaj neudobne drže ando praho sago znako palo pokajanje.*

¹⁴ Ali e manušenje andar o gav Tiros thaj andar o Sidon po sudo avela maj loće nego tumende. ¹⁵ Vi tumen manušalen andar o Kafarnaum! Zar dži ko nebo avena vazdine? Dži ko than kaj si e mule† haradona kaj si o tunjariko thaj e jag.

¹⁶ Pale godova phendas e učenikonende: "Ko tumende čhol kan, mande čhol kan. Ko tumen odbacil man odbacil, a ko man odbacil, odbacil okoles savo bičhaldaman."

O Isus sikavel e učenikonen so si majvažno

¹⁷ Kana e eftavardeš thaj duj učenikurja boldine pes bahtale phendine: "Gospode, čak vi e bilače duhurja pokorinpes angle amende ande čiro alav!""‡

¹⁸ A o Isus phendas lende: "Dikhlem e bendende poglavica sar perel sar e munja andar o nebo.§ ¹⁹ Ake dijemtumen vlast te uštaven pe sapa thaj pe škorpijonurja* thaj pe sa e sila e dušmaješči† thaj khanči či naškodila tumende, ²⁰ Ali na raduintumen kaj e bilače duhurja pokorinpe tumende, Ali raduintumen zbog godova kaj si tumare alava ramome ande Devlešči knjiga ando nebo."‡

O Isus objavisarel kaj o Dad sa predaisardas lešće ande vas

(Mt 11,25–27; 13,16–17)

²¹ Ande godova čas o Isus pherdo bah ando Sveto Duho phendas: "Slaviv tut, Dade, tut savo san Gospodari e nebosko thaj e phuvjako, kaj garadan čiro čačipe katar okola

* **10,2** O Isus podrazumil kaj si but them save si spremne te den ando carstvo e Devlesko, ali kaj naj dosta učenikurja te sikaven thaj te pomožisaren e themešće. † **10,7** O Isus či phenelas kaj von trubul te ačhen ande godova čer sasto đes, nego kaj trubun te račaren ando isto čer svako rjat dok si okote; aver alavenca, "Na te soven svako rjat ande aver čer". ‡ **10,11** Akava si simbolično radnja savjava sikaven kaj odbacin e manušen godole gavešće; aver alavenca: "Baš sago kaj tumen odbacisardine amen, o Del ande potpuno odbacil tumen." § **10,12** O Del uništisarda e ognjeno sumporosa e manušen andar o gav e Sodoma kaj sas zurale bilače (dik 1. Mojs 19,24–28).

* **10,13** Ande godoja kultura o them lelas pe peste e drže save čerdinesas katar o kostret, savo si hrapavo thaj nas udobno, thaj bešlinesas ando praho, gajda sikadinesas kaj si lende žao kaj grešisardine protiv o Del. † **10,15** than kaj si e mule Ando original ramol: "Hađ" (dik ando rečniko). ‡ **10,17** Akate o "alav" odnosilpe pe Isusešči moć thaj lesko autoritetu. § **10,18** O Isus koristisarel e usporedba te usporedil sar o Del pobedila e benđe dok lešće 72 učenikurja propovedinas ande gava. Odnosno, o beng pelo sar kana andar o nebo e munja pećel tele pe phuv.

* **10,19** Verovatno e sapa thaj e škorpijonurja sas metafora pale bilače duhurja. † **10,19** Dušmano si o beng. ‡ **10,20** O Del ramosardas lende alava po popiso e građanengo ando nebo, thaj godova značil kaj silen večno trajo.

save smatrin pes mudre thaj umne, a objavisardan e ciknende. § Ej Dade! Gajda tuće svidosajlo.

²² Mungro Dad sa dijas man* thaj khonik či džanel ko si o Čhavo, nego samo o Dad; niti ko si o Dad osim o Čhavo osim okova kašče o Čhavo godova kamel te objavisarel."

²³ Askal boldape ke učenikurja kana sas korkoro lenca thaj phendas lende: "Blago e manuše save dičen okova so tumare jakha dičen! ²⁴ Phenav tumende: But prorokurja thaj e carurja kamline te dičen man thaj te ašunen man, ali či dikhline man thaj či ašundine mani!"

O Isus sikavel sar te zadobis večno trajo

(Mt 22,34–40; Mk 12,28–31)

²⁵ Jekhvar uštalo jek sikavno e Mojsiješče zakonestar te probil e Isuse thaj phučas: "Sikavneja, so trubul te čerav te dobiv večno trajo?"

²⁶ A vo phendas lešče: "So ramol ando Mojsijesko zakono? So okote čitosardan?"

²⁷ Askal o manuš phendas "Čumide e Gospode Devle čire saste ileja, čire saste dušava, čire saste snagasa čire saste godasa, thaj volisar čire pašutne sago kaj volis korkoro tut!"

²⁸ Pe godova phendas lešče o Isus: "Lače phendan. Godova čer thaj avelatu večno trajo."

²⁹ Ali vo lija te sikavelpe pravedno, thaj phuča e Isuse: "A ko si mungro pašutno?"†

³⁰ A o Isus phendas: "Varesosko manuš fuljelas andar o Jerusalem ando gav savo akhardolas Jerihon. Thaj astardine les e razbojnikurja. Von čudine lestar e drze, mardineles thaj deletar. O manuš ačhilo te pašljol opaš mulo.

³¹ Slučajno godole dromesa načelas varesosko židovsko rašaj, dikhlae thaj nakhlo gajda kaj zaobiđisarda les. ³² A gajda vi o levito e rašajesko pomočniko: nakhlo kotar, dikhlae thaj nakhlo paše leste.

³³ Varesosko putniko Samarijanco† areslo dži leste, dikhla les, thaj sažalisajlo pe leste. ³⁴ Avilo dži leste thaj thoda e rane lešče e uljesa thaj e molasa§ thaj pačardalen. Thaj čhutale pe piro magarco, Indardale ande gostijonica thaj pobrinisajlo pale leste.

³⁵ Dethara o đes inkalda duj rupune lovora,* dijalen e gostijoničarešče thaj phendas: 'Le sama pe leste. Ako so majbut potrošisarel, počinava tuće kana boldavaman.'

³⁶ Askal o Isus phuča les: "So phenes, savo katar akala ponašisajlo sago pašutno prema okova saves astardine e razbojnikurja?"

³⁷ A vo phendas: "Okova savo pomognisarda lešče."

Pe godova o Isus phendalešče: "Dža thaj vi tu čer gajda!"

Maj važno si te ašunas e Isusesko alav

³⁸ Dok o Isus thaj lešče učenikurja gajda putuinas majdur prema o Jerusalem, dine ande varesosko gav. Okote sas varesavi manušnji savi akhardolas Marta, primisarda len ande piro čer. ³⁹ A sas lat phen savi akhardolas Marija. Voj bešelas dži ke Gospodešče pungere thaj ašunelas o alav lesko. ⁴⁰ A e Marta sas but zauzmime godolesa kaj poslužilas. Voj avili leste thaj phendas: "Gospode! Zar či maris kaj mungri phen muklaman korkoro te posluživ? Phen laće te pomožil man."

⁴¹ A o Gospod phendas laće: "Marta, Marta! Na ha holji thaj uznemiritu pale but godova, ⁴² a samo jek si važno te ašunel mungro o alav. A e Marija godova svatisardas thaj godova či lava latar."

11

O učenko phučel e Isuse te sikavel len sar te molin pes

(Mt 6,9–13; 7,7–11)

¹ Kana o Isus jekhvar završisardas e molitvava, nakhlo leste jek katar e učenikurja thaj phendas lešče: "Gospode, sikavamen te molimen sago kaj o Jovano savo bolelas sikada pire učenikonen."

² O Isus phendas lende: "Kana molintumen, phenen:

§ **10,21** Akava odnosilpes pale okola saven možda naj but škole, ali si spremne te prihvatisaren e Isusesko sikaipes pe isto načino sago e cikne čhavra spremno čhon kan ke okola save pačan. * **10,22** Akava stiho kana phenel kaj o dad dijales "sa značil vlast, sila, autoriteto ..."

† **10,29** Akava manuš kamlas te džanel kas vo trubul te volil, aver alavenca: "Kas trubujasas te smatril kaj si lesko pašutno thaj te volil les sago korkoro pes?" † **10,33**

E samaritanurja sa strancurja saven mrzanas e židovurja. § **10,34** Ande godoja vrjama e mol koristilas pes te šilavl pe e rane sago ađes e račija, a o ulje verovatno koristilas pes te sprečil e defekcija. * **10,35** Ande godoja vrjama duj rupune lovora sas duj dnevnicke.

‘Dade amareja ando nebo! Neka svetilpe čiro alav*!

Te avel o carstvo čiro†!

³ Mangro amaro deamen svako des!

⁴ Thaj jartosar amende e bezeha amare,

sago kaj amen jartosaras svakonešče ko sagrašisarel protiv amende‡
thaj na de te peras ande kušnjal!”

⁵ Thaj o Isus phendas lende: “Zamislin te džan ke tumaro drugari ande opaš e rjat thaj phenen lešče: ‘Drugarina, deman udžile trin mangre. ⁶ Kaj avilo mungro drugari dromestar, a naj man so te čhav angleste te hal!’ ⁷ A okova andral phenel lešče: ‘Na dosadisar mande! O vudar si več phandado, a e čhavroa si manca ando kreveto thaj soven. Naštik uštav te davtut.’ ⁸ Phenav tumende: Ako či ni uštel te deles kaj si lesko drugari, uštela te deles zbog godova kaj lešče drugare naj ladžavo te avel uporno.Š

⁹ Isto gajda phenav tumende: Manden thaj delape tumende! Roden thaj aračhena! Maren po vudar thaj putrelape tumende! ¹⁰ Kaj kogod mandel, primisarel. Ko rodel, aračhel. Ko marel po vudar, putrelapes lešče.

¹¹ Savo si maškar tumende dad: Kana o čhavro lesko mandel lestar mačo, te deles umesto mačo sap? ¹² Ili kana mandel angro, zar delaless škorpijono? ¹³ Ako tumen, vi ako sen bilačhe, džanen te den lačhe darurja tumare čhavrende, kozom majbut tumaro nebesko Dad dela Sveto Duho okolen save manden lestar!”

E Isusešči sila avel katar o Del

(Mt 12,22–30; Mk 3,22–27)

¹⁴ Jekhvar o Isus trada e bilačhe duho andar o manuš savo sas nemo. Kana inkljisto o bilačo duho, o nemo manuš počnisardas te čerel svato. Thaj o but o them divisajlo.

¹⁵ A varesave lendar phendine: “Vo tradel e bilačhe duhonen e Veelzevulešče silava,* savo si e bendengo knezo.” ¹⁶ A aver iskušisardine e Isuses gajda kaj rodenas lestar varesosko znako andar o nebo kaj o Del bičhaldales.†

¹⁷ Ali o Isus džangla lende gndimata thaj phendas lende: “Ako e manuša andar isto carstvo borin pes maškar peste von uniština piro carstvo. Vi ako e familijače članurja borinpes maškar pende, uniština piri familija. ¹⁸ Ako si o beng ‡ ande peste podelime, sar ačhela o carstvo lesko? A tumen phenen kaj me e Veelzevulešče silava tradav e bilačhe duhonen andar e manuša. ¹⁹ Ako me e Veelzevulešče silava tradav e bilačhe duhonen andar e manuša, kašče silava askal tumare učenikurja traden len?Š Gajda von korkoro dokadžina kaj najsen ando pravo. ²⁰ Ali ako me e Devlešče silava* tradav e bilačhe duhonen, čačes avilo tumende e Devlesko carstvo.”

O Isus si majzuralo katar o Beng

²¹ O Isus još phendas: “Džikaj god o zuralo manuš, lačhe naoružime, aračhel piro čher, lesko barvalipe si sigurno. ²² Ali te avel o majzuralo lestar, svladilale thaj otmil lešče sa lesko oružije ande savo uzdičlaspe, a o pleno razdelila.”†

²³ Zato ko naj manca protiv mande si. Thaj ko manca či čidel, rspil.‡

Ako o manuš či ačhel e Devlesa o bilačo duho boldel pes ande leste

(Mt 12,43–45)

* **11,2** Akava teksto phenel te e Devlesko alav uzvisilpes. Kaj e Devlesko alav si uzvisime † **11,2** Akava značil te buljol thaj te barjol e Devlešči vladavina pe phuv ‡ **11,4** Akava teksto phenel te jartol sago kaj o Del jartosarel amende e bezeha amare ili te jartosaras sago vo kaj jartosarel Š **11,8** O Isus mothol akaja paramiči sar sikadasas kroz e slike sar o drugari či odbisardasas te pomožil tumende ako situmen bari potreba thaj zamolin les majbut drom palo pomoč. Pe isto način o Del či dobila te del tumen okova so si tumende potrebno ako uporno phučen les. Ako čak vi o drugari savo či volil tut, dela tut okova so trubul tut kana ustrajno molis les, kozom majbut o Del, savo si lačo dad thaj savo volil tut, delatut okova so trubul tut kana ustrajno molis les. *

11,15 e Veelzevulešče Veelzevul si aver alav palo Sotona ili beng. Varekana ramolpes vi “Vaal-Zevuv”. Akava alav doslovno značil “gospodari e mačhengo”, so značil “vladari pe demonurja”. Akava si alav povezime e hohamne devlesa “Vaal-Zevuva” andar o Ekron (dik 2. Car 1,2, 3, 6). † **11,16** Gajda kamline te o Isus dokadžil kaj si lesko autoriteto katar o Del. ‡ **11,18** o beng Ando original ramol: “Sotona”. Ako o Sotona thaj e članurja lešče carstvošče borin pes maškar pende lengo carstvo propadnila. Š **11,19** Čak vi e farisejende učeniko isto tradenas e bilačhe duhonen. *

11,20 Ando original ramol: “e Devlešče najesa”. Dik 2. Mojs 8,19. † **11,22** Akava phenel palo Isus savo pobedil e bendes (Satanes) thaj lešče demone sago kaj si o Isus maj zuralo manuš savo lel savo len so pripadil e zurale manušešče. ‡ **11,23** či čidel, rspil o Isus phenel kana čiden pes e učenikurja save sledin les: “Kogot či navodil e themes te aven thaj sledin man, navodil len te džan majdur mandar.”

²⁴ Askal o Isus phendas: "Kana o bilačo duho inkljel andar o manuš, lutil pe puste thana[§] thaj rodel pešće than kaj šaj te odmorilpes. A kana či aracheles, phenel: 'Boldavaman ande mungro čer, ando manuš andar savo inkljistem.' ²⁵ Thaj kana areslo o bilačo duho arakhlas e manuše savo si sago o čučo čer, šlado thaj lačhardo. ²⁶ Askal džal thaj lel pesa eŧta aver duhurja, majgore lestar, thaj del andre thaj okote nastanilpe. Po krajo godole manušešće avela majgore nego kaj sas lešće po početko."

Blagoslovime si okova savo si pačivalo e Devlešće

²⁷ Dok o Isus godova phenelas, varesošči manušnji kaj sas maškar o but o them čhutas muj: "Blagoslovime o di čire dejako savo inđardatu thaj e čuča save pilan!"

²⁸ O Isus phendas: "Još maj blagoslovime si okova savo ašunel o alav e Devlesko thaj ačhel pačivalo!"

O Isus si majbaro katar o Solomon thaj katar o Jona a o them či ašuneles

(Mt 12,38–42; Mk 8,12)

²⁹ Sar o them sa majbut čidelaspe o Isus počnisarda te mothol lenđe: "Tumen manušalen save train ande akaja vrjama sen bilačhe manuša. Tumen roden znako.* Ali aver znako či delape tumende osim e čudurja save o Del čerdas palo Jona.[†] ³⁰ Kaj okova so sas e Jonasa sas znako e manušenje save trainas ando gav savo akhardolas Niniva[‡] kaj o Del bičhaldales. Gajda okova so manca dogodilape avela znako kaj man, e Čhave e Manušešće, o Del bičhaldas akale themešće.[§]

³¹ Po des kana avela e Devlesko sudo, e carica savi dumut vladilas e južno phujava, savi akhardolas Saba,* uštela thaj osudila e manušen save si ades džude. Kaj dadural avili te ašunel e care Solomone savo sas zurale mudro, a akate si vareko maj baro vi katar o Solomon, a tu men čikamen te čhon kan leste! ³² E manuša save majsigo trainas ando gav savo akhardolas Niniva, uštena po des kana avela e Devlesko sudo thaj osudina e manušen save akana train. Kaj von pokaisajle kana o Jona propovedilas, a ake, akate si vareko majbaro katar o Jona a tumen još či pokaisajle!"

E Isusesko sikavipe si svetlost e manušenje

(Mt 6,22–23)

³³ O Isus majdur sikavelas: "Khonik či del jag o stenko te čholes po garado than, niti tale korpa, nego po čirako te okola kaj den andre dičen o svetlo.[†] ³⁴ Čiri jak si stenko čire telošće. Kana si čiri jak sasti, sasto čiro telo si ando svetlost. Ali, ako si čiri jak nasvali, čiro telo si ande tama.[‡] ³⁵ Zato lesama te okova so gndis kaj si ande tute svetlost naj li tama. ³⁶ Ako si sasto čiro telo osvetlime, thaj ni cara tama naj ande tute, askal sasto aveja prosvetlime, sago kana o stenko pire svetlosa osvetlil tut." [§]

O Isus opomenil e vođen save si pobožne samo avrjal

(Mt 23,1–36)

³⁷ Kana o Isus dija gata o svato, avilo leste varesavo farisejo thaj akharda les ande piro čer te hal. Vo dija andre thaj lijas than pale sinija. ³⁸ Kana godova dikhlas o farisejo, začudisajlo kaj o Isus bešlo pale sinija majsigo nego so thodas pire vas sago kaj trubujas

[§] **11,24** puste thana Ando original ramol: "bi paješće than" savo phenel pale "opustošime thana" kaj lutin e bilačhe duhurja. * **11,29** Aver alavenca: "Kamen mandar te čerav čudo sago dokazo kaj avilem katar o Del." [†] **11,29** O Jona sas proroko ando Purano savezo (dik Jona 1,7; 2,10; Mt 12,40). Pale trin des inkljisto džudo andar o di e bare mačhesko, sago kaj o Isus nakon trin des inkljela andar o limori. [‡] **11,30** E manuša savende o Jona propovedilas sas zurale bilačhe. Trainas ando gav savo bučholas Niniva, savo sas glavno gav ande Asirija, thaj sas bare dušmaja e Izraelconende (dik Jona 3). [§] **11,30** Ando original ramol: "Kaj sago kaj sas o Jona znako e Ninivljanende, gajda o Čhavo e Manuško avava znako akale naraštajošć."

* **11,31** E carica katar e Saba (ande ades akhardo Jemen) putuilas prekal 1500 kilometra te ašunel e Solomonešči mudrost. Trailas 1.000 brš majsigo katar o Hristo (dik 1. Car 10,1–13; 2. Dnev 9,1–12). [†] **11,33** Retkurja 33–36 si metafora savjava o Isus phenel pale piro sikaipе sago palo "svetlo" pale savo kamel te lešće učenikurja čhon kan thaj delin averenca. Vo phenel pale manuša save či džanen ili či prihvatisaren lesko sikaipе sago kaj si ando "tunjariko". [‡] **11,34** Ando original ramol: "Stoga, ako si čiri jak sasti, sasto čiro telo avela osvetlime e svetlosa. No ako čiri jak naj sasti, sasto aveja ande tama." O grčki pridjev akate si prevedime palo "sasto" ujedno značil potpuno odanost e Devlešće thaj naj oteretime e brigenca palo matrijalno. Aver alavenca: "E jak si sago e svetiljka e telošće. Te či previše vodini briga pale matrijalno, jasno dičena ando trajo, ali ako previše vodini briga pale lende tumaro vido avela zasenime thaj e tama pherela tumaro trajo." [§] **11,36** O Isus phenel isto čačipe sago usporedba. Vo phenel pale manuša save si pherde čačipe sago kaj si von svetiljka savi zurale sijal.

prema e židovengo običajo.* ³⁹ A o Gospod phendas lešče: "Tumen e fariseja gadiči trudintumen te thoven tumare tahtaja thaj e čare avrjal, a pherdine len e pohlepava thaj e bilačipeja. ⁴⁰ Bi godavalen! Naj li o Del okova kaj stvorisardas e manušes thaj pindžarel les andral sago vi avrjal?† ⁴¹ Zato den okova so si andral, andar e tahtaja thaj andar e čare so handžvale inčaren samo pale tumende, okolende savende si maj potrebno sago milostinja thaj saste avena čiste andral thaj vi avrjal.

⁴² Ali jao tumende, farisejalen! Kaj den deš posto e Devlešče katar sa e začinurja thaj katar o povrče† a či marin pale pravda e manušendi thaj pale ljubav e Devlešči so si maj važno. Trubun te den deš posto ali či troman te zanemarin akava so si maj važno.

⁴³ Jao tumende farisejalen! Kaj volin te bešen pe počasne thana ande sinagoge, thaj te e manuša pozdravin tumen pherde poštupe prema tumende pe javne thana. ⁴⁴ Jao tumende farisejalen kaj sen sago e limorja, save naj obeležime, pe save e manuša phirena a či džanen kaj si okote o limori thaj postain duhovno melale!§

⁴⁵ Askal varesosko katar e sikavne e Mojsiješče zakonestar phendas e Isusešče: "Sikavneja, dok gajda phenes, vi amen vredos."

⁴⁶ A o Isus phendas: "Jao vi tumende, sikavna len e Mojsiješče zakonestar! Kaj čhon pe manuša o pharipe gajda kaj den len pravilo save naštik te inčaren a tumen korkoro ni e najesa či kamen te mrdnon te pomožin lende te inčaren godova pharipe. ⁴⁷ Jao tumende! Kaj vazden e prorokonende spomenikurja, a tumare pradada mudardinelen. ⁴⁸ Godolesa kaj či train so e prorokurja sikavenas svedočin kaj odobrin okova so čerdine tumare pradada: von mudardinelen, a tumen spomenikurja vazden lende!*" ⁴⁹ Zato vi o Del mudro phendas: 'Bičhalava lende e prorokonon thaj e apostolen. Varesaven mudarena a varesaven progonina.'

⁵⁰ Zato tumaro naraštaj smatrilapes došalo palo rat kaj sas čhordo e prorokonengo katar o postanko e themesko, ⁵¹ katar o rat e prvo dži ke paluno prorokosko, e Aveljesko dži ko rat e Zaharijasko,† savo sas mudardo maškar o žrtveniko thaj o svetište. Ej phenav tumende, kaj rodelape o računo katar akaja generacija tumaro naraštaj avela odgovorno pale godova rat savo sas čhordo!‡

⁵² Jao tumende, sikavna len e Mojsiješče zakonestar! Kaj line e čija o džanglipe pale Devlesko carstvo thaj garadine katar e manuša.§ Korkoro či den andre ando carstvo, a či mučen te den andre okola kaj kamen te den."

⁵³ Kana o Isus inkljisto okotar, e sikavne e Mojsiješče zakonestar thaj e fariseja počnisardine zurale te holjavon pe leste thaj navalisardine pe leste te phučen les but vareso. ⁵⁴ Von dičhenas te astaren les ande varesavo pogrešno alav sar optužisardinesas les.

12

O Isus sikavel pire učenikonon te na aven dvolične

(Mt 10,26–27)

¹ Askal čida pes majbut milje manuša, gajda kaj jek avrešče uštavenas e pungre. Ali o Isus prvo phendas pire učenikonende: "Len tumen sama kaj o farisejsko licemerje buljol sago o kvasco savo šukljarel sasto humer. ² Kaj avel e vrjama kana sa so si garado

* **11,38** E Jevreja sas pravilo te e manuša thoven pire vas di ke khuvja te aven obredno čiste anglo Del. † **11,40** O Isus koristil te phučen akava te ukoril e farisejen kaj či hačaren kaj si okova so si ande lende ile zurale važno.

‡ **11,42** e začinurja thaj katar o povrče Ando original ramol: "E nana thaj katar e ruta thaj katar svako vrstako povrče." § **11,44** Kana e Židovurja phirenas prekal e limorja, postanisardinesas obredno nečiste ili aver alavenca či avilinesas majbut svete. Akala limorja save nas označime prouzročinas te von godova slučajno postanin. *

* **11,48** O Isus koril e farisejen thaj e sikavne e Mojsiješče zakonestar. Von džanen palo mudaripe e prorokonon, ali či osudin pire pradada godova kaj mudarenas len. Aver alavenca: "Gajda kaj umesto te osudin len, tumen potvrdisaren thaj slažintumen lenca". † **11,51** O Avelj sas prvo manuš savo sas mudardo ando Purano zaveto (1. Mojs 4,1–16), a o Zaharija sas zadnjo manuš savo sas mudardo ando Purano zaveto (2. Dnev 24,20–22).

‡ **11,51** Jedine prorokurja saven poštuin si e mule prorokurja! Baš sago lende pradada či čhonas kan ke prorokurja ando purano Zaveto, gajda vi akala fariseja thaj e sikavne e Mojsiješče zakonestar či čhon kan ko Isus thaj čikamen te čhon kan ke apostolja saven o Isus bičhalel. E Devlesko strpljenje okončila pes thaj vo konačno sudila e Izraelošče pa le sa e brša save odbacisardine lešči poruka. § **11,52** O Isus phenel pale Devlesko čačipe sago kaj si ando čher ande savo e učenikurja čikamen te den andre, ali či mučen ni averende te avenen e čija te den andre. Akava značil kaj e sikavne či pindžaren čačes e Devles, ali sprečin vi averende te pindžaren les.

avela arakhado thaj sa so si tajno ašundola angle savorende.* ³ Zato, sa so phendine ande tama ašundola po svetlo thaj sa so phendine varekašće po kan ande sobe katar e krovurja propovedilape.”

Na daran kaj sen dragoceno e Devlešće

(Mt 10,28–33; 12,31–32; Mk 3,28–29)

⁴ O Isus nastavisardas: “Phenav tumende mungre drugarende: na daran katar okola save šaj te mudaren samo o telo, a pale godova naštik čeren tumende khanči. ⁵ Ali phenava tumende kastar trubun te daran: daran katar o Del savo, šaj lel o trajo thaj askal čudel les ando pakao. Lestar daran!

⁶ Pa či li bičinenpe pandž čiriklja pale samo duj lovora? Pa palem ni ječhe lendar o Del či bistrel. ⁷ A tumende si svako bal po šoro đinado.† Zato na daran! Kaj sen e Devlešće maj vredne nego but e čiriklja!”

Trubul te priznaisaras e Isuses anglo them

(Mt 10,32–33; 12,32; 10,19–20)

⁸ “Ko akate pe phuv anglo them priznajil kaj pripadil mande, pale leste me o Čhavo e Manušesko phenava, angle andelurja e Devlešće kaj pripadil mande. ⁹ Ali okova savo odreknilpe mandar angle manuša akate pe phuv, gajda vi me odreknivaman lestar angle andelurja e Devlešće. ¹⁰ Ali phenav tumende ko god mothol alav protiv mande o Čhavo e Manušesko, jartolape lešće. Ali okolešće ko vredo† po Sveto Duho, či jartolape lešće.

¹¹ A kana anena tumen po sudo thaj ande sinagoge, angle poglavarja thaj angle vlast, na vodin briga so phenena te branin tumen! ¹² Kaj o Sveto Duho ande godova časo sikavela tumen so te phenen.”

O Isus sikavel te či avas pohlepne

¹³ Vareko maškar o them phendas lešće: “Sikavneja, phen mungre phralešće te podelil manca so muklas amende amaro dad.”

¹⁴ Pe godova o Isus phendas lešće: “Manuša, ko čhuta man te avav tumaro sudco ili deliv maškar tumende?” ¹⁵ Askal phendas savorende: “Lentumen majdur katar svako pohlepa, kaj o čačo trajo či avel katar okova so situmen.”

¹⁶ Askal o Isus phendas lenđe akaja usporedba: “Varesave barvale manušeće but bijanda e phuv ¹⁷ thaj ačhilo te gndil ande peste: ‘So te čerav? Kaj najman kaj te čhav sa akava so bijanda mande e phuv.’ ¹⁸ Thaj phendas: ‘Ake so čerava! Haravava mungre žitnice thaj vazdava majbare thaj okote čhava sa mungro điv thaj mungro lačhipe. ¹⁹ Askal phenava korkoro mande ake situ ande zalihe but lačhipe pale but e brš kaj aven. Dušo mungrije, akana odmoritu, ha, pi thaj veselitu!”

²⁰ Ali o Del phendas lešće: ‘Bigođavereja! Već arjat mereja!§ A sa so čidan, kasko avela?”

²¹ Gajda avela okoleja kaj čidel pešće barvalipe, a či čidel barvalipe savo si vredno ande Devlešće jakha.”

O Del del okolenđe save pačan okova so si lenđe potrebno

(Mt 6,25–34)

²² Askal o Isus phendas pire učenikonende: “Zato phenav tumende: na han holji palo trajo: so hana; ni palo telo so dena pe tumende. ²³ Kaj o trajo si maj vredno katar o habe, a o telo katar e drze.* ²⁴ Dičhen pe gavranurja!† Či sadin niti čiden, najlen spremište ni žitnice, a palem o Del pravarelen. Kozom sen tumen majvredne nego e čiriklja! ²⁵ A ko tumendar šaj e brigenca te lundarel piro trajo samo pale jek đes? ²⁶ Dakle, ako tumen naštik čeren ni okova so si maj cara, sostar askal stalno han holji pale sa aver?”

²⁷ Dičhen e poljske luluda sar barjon! Niti trudinpe, niti štrikon pešće drze. A palem, phenav tumende: Kaj ni o caro Solomon ande pire kuć e drze nas maj lačhardo katar ni jek lendar. ²⁸ Ako o Del del pe poljsko čar gajda šukar drze, savi ades si, a već thejara čhudelpes ando bov te phabol, kozom majbut dela pe tumen šukar drze. Tumen cara

* **12,2** Aver alavenca: “Na aven sago kaj si von, kaj anglo Del avela sa putardo so akana e manuša garaven. E manuša po krajo džanena sa so ko garadas.” † **12,7** Šaj te pouzdimen ando Del. Kaj vo džanel majbut nego so amen džanas. Či džanas ni kozom bal po šoro siamen, ali o Del džanel još vi majbut katar godova. ‡ **12,10** vredo† po Sveto Duho ili “hulil po Sveto Duho”. Sago primer, dik ando Mt 12,31–32; Lk 11,15. § **12,20** Ando original ramol:

“Već arjat čiri duša mandelpo tutar” a duša odnosilpes pe manuško trajo. Aver alavenca: “Arjat merja!” * **12,23** Budući kaj o Del dijatumen tumaro trajo thaj vi tumaro telo, sigurno šaj pačan lešće kaj dela tumen vi okova so si tumende potrebno palo trajo. † **12,24** Okola save čonas kan ko Isus smatrinas kaj si e gavranurja beskorisne pošto e židovurja naštik hanas akaja vrsta čirikljen.

pačivalen! ²⁹ Zato vi tumen: na samo gndisaren pe godova dali situmen dosta te han thaj te pijen. Na uznemirin tumen zbog godova! ³⁰ Sa godova roden e manuša save či pindžaren e Devles. Tumaro nebesko Dad džanel kaj sa godova trubul tumen. ³¹ Nego roden o carstvo e Devlesko,[†] a godova sa nadodaila pe tumende!

³² Na dara mungro cikno stado!Š Kaj si e volja tumare Dadešči te del tumen o carstvo.

³³ Bićinen okova so si tumen thaj e love den e čorende! Gajda čiden a tumende trjaste save či phurjon thaj barvalipe savo či propadnila, večno blago savo si ando nebo kaj o čor či avel thaj kaj o moljco či halales. ³⁴ Kaj phenav tumende, kaj si tumaro barvalipe, okote avela vi tumaro ilo.”

*O Isus mothol pale godova kaj palem boldelapes pe phuv
(Mt 24,45–51)*

³⁵ O Isus phendas lende vi akava: “Aven spremne te služin* thaj tumare stenkurja neka phabon. ³⁶ Aven sago okola kaj ažučaren pire gospodare kana boldelpes andar e svaturja te odma putren lešče čim arešel thaj marel po vudar, ³⁷ Blago o kole slugonende saven o gospodari, kana avela, aračhel džungade! Čačes phenav tumende, kaj korkoro o gospodari čholalen pale sinija te bešen, thaj čhola pe peste o keceljko, te poslužil len. ³⁸ O gospodari šaj te boldel pes ande opaš e rjat ili ande zora a blago e slugende saven o gospodari aračhela kaj si još džungade thaj ažučaren les.

³⁹ Ali akava džanen: kana džanglasas o domačino ande savi vrjama avela o čor, či muklasas te del ande lesko čher. ⁴⁰ Vi tumen uvek aven spremne kaj me o Čhavo e Manušesko avava kana či nadina tumen.”

Okola save paćan trubun te čeren e Devlešči volja

⁴¹ Pe godova o Petar phendas: “Gospode, phenes li godoja usporedba samo pale amende ili vi pale savorende?”

⁴² A o Gospod Isus phendas: “Ko si okova verno thaj razumno upravniko saves o Gospod čhola te vladil pe lešče sluge thaj te delen habe ande pravo vrjama? ⁴³ Blago okole slugašče saves o gospodari kana boldelape, aračhel kaj gajda čerel. ⁴⁴ Čačes, phenav tumende, o gospodari čhola godole slugone te upravljil lešče saste barvalipeja. ⁴⁵ Ali ako godova sluga phenel ande piro ilo: ‘Mungro gospodari či avela gajda sigo’ thaj ačhel te marel e slugonen thaj e sluškinjen, te hal, te pijel thaj te matol, ⁴⁶ avela o gospodari godole slugasko ando des savo či nadilapes thaj ando časovo savo či ni slutil; strogo kaznilas gajda kaj činela les pe kotora te delil e sudbina okolenca save či paćan.

⁴⁷ O sluga savo pindžarel e volja pire gospodarišči, a khañči či čerdas te pripremil pes pale vrjama kana boldela pes lesko gospodari, avela strogo kaznime. ⁴⁸ A okova sluga kaj či džanglas e gospodarešči volja, a čerda vareso kaj zaslužisarel e kazna, cara avela mardo. A katar okola kašče but dijas lendar majbut vi rodela. Okolestar kašče si but poverime lestar but vi rodelapes.”

*Zbog o paćipe ando Isus avela razdor
(Mt 10,34–36)*

⁴⁹ Askal o Isus phendas: “Me avilem te čhudav e jag e sudošči pe phuv! Sar volisardemas te već počnisardas te phabol! ⁵⁰ Ali majsigo trubul te pretrpiv e muke thaj o smrto, zurales si mande pharo dok godova či avel gata!† ⁵¹ Gndisaren kaj me avilem te anav miro pe phuv maškar o them? Nisar. Avilem te anav razdor. ⁵² Kaj katar akana e familija ršpilapes: trin džene avena pe mungri rig, a aver duj protiv ili duj pe mungri rig a trin protiv mande. ⁵³ O čhavo avela protiv o dad thaj o dad protiv o čhavo, e dej protiv e čhej, thaj e čhej protiv e dej, e sokra protiv piri bori thaj e bori protiv e sokra.”

[†] **12,31** roden o carstvo e Devlesko Akava značil “usredotočin tumen pe lesko carstvo” ili “zurales čeznin pale lesko carstvo”. **Š 12,32** cikno stado O Isus pire učeníkonen akharel stado. Stado si grupa ili čopori bakhre ili buznja pale save e čobanurja vodin e briga. Sago kaj e čobanurja vodil e briga pale pire bakhre, gajda o Del vodil briga pale e Isusešče učeníkurja. Aver alavencia, “Na vodin briga. Vi ako najtumen but džene thaj sen slabe, sago o cikno stado bakhroa, tumare nebešče Dadešče svidosajlo te mučel tumen te train ande lesko carstvo.” *** 12,35** Ando original ramol: “Neka tumare lundže drže aven zategnime pale tumari haravljji.” E manuša indarenas pe peste lundže haljine. Thaj phandenas pes len e haravljjenca te e haljine či smeton lende dok čerenas buči. Aver alavencia: “phanden tumare haljine e haravljjenca gajda te aven spremne te služin”, ili “aven lačharde thaj spremne te služin.”

[†] **12,50** Ando original ramol: “E boldimasa trubul te bolaman.” Akate o boldipe značil pe okova so o Isus trubul te trpil. Sago kaj o paj učharel e manušes kana bolel pes, gajda e patnja učharela e Isuse.

O Isus sikavel kaj trubun te pindžaren lešče znakurja
(Mt 16,2–3; 5,25–26)

⁵⁴ A e bute themešče o Isus phendas: "Kana dičen kaj o kalo oblako lelpes katar o more po zapado, odma phenen: 'Dela o bršnd!' Thaj gajda si. ⁵⁵ Kana dičen kaj phurdel e bavlal katar e pustinja po jugo, phenen: 'Avela tati vrjama', thaj gajda avela. ⁵⁶ Licemerja![†] Džanen te prosudisaren o izgled e nebosko thaj e phuvjako. Sar askal či pindžaren mungre znakurja save trubuinesas te pindžaren![§]

⁵⁷ Tumen korkoro trubuinesas te pindžaren so si ispravno! ⁵⁸ Sago vi ako vareko prl tumen zbog o dugo savo či počindine thaj kamel te indarel tumen po sudo, još dromesa den sa tumendar te e nagodbasa rešin tumen lestar, te či inkalel tut anglo sudo. O sudco delatut ko stražari, a o stražari čudelatu ande tamnica. ⁵⁹ Phenav tuče: 'Či inkleja okotar dok či počines dži ke posljedno lovoru.' ^{*}

13

O Isus sikavel kaj trubul te pokaimen pale amare bezeha

¹ Askal aviline varesave manuša thaj phendine e Isusešče kaj o Pilato savo sas rimsko upravniko dijas naredba te mudarenpes varesave manuša andar e Galileja. Thaj sas mudarde ando jerusalimsko Hramo dok anenas e žrtve. ² O Isus phendas lende: "Dali si godova dokaz kaj godola Galilejcurja save nastradisardine sas majbut bezehale katar aver Galilejcurja? ³ Nisar! Phenav tumende: vi tumen gajda avena duhovno hasarde ako či obratintumen ko Del! ⁴ Ili gndin kaj okola dešuohto, pe save haradili e Siloamsko kula thaj mudardalen sas majbut bezehale katar sa e manuša save trainas ando Jerusalem? ⁵ Nisar! Phenav tumende: vi tumen gajda avena duhovno hasarde ako či obratin tumen ko Del."

O Isus kroz e usporedba sikavel kaj si amen još cara vrjama te pokaimen

⁶ Askal o Isus phendas lende akaja usporedba: "Varesošče manuše sas zasadime smokva ande lesko vinograd. Avilo o manuš te dičhel dali bijandas plodo, ali či arakhlales pe smokva plodo. ⁷ Zato phendas e vinogradarešče: 'Ake već trin brš avav thaj rodav plodo pe akaja smokva thaj či arakhav les. Čin lat. Sostar te crpil e phuv?'"

⁸ A o vinogradari phendas lešče: 'Gospodarina, mukla još akava brš, a me hanavava oko late thaj čhava oko late o štalsko gunoj. ⁹ Možda ipak pe okova brš bijanel. A ako či bijanel askal čhinejalat.' ^{*}

O Isus sastarel ando savato

¹⁰ Jek savato dok o Isus sikavelas ande jek sinagoga. ¹¹ Okote sas varesavi manušnji savi dešuohto brš sas grbavo thaj naštik uspravilas pes. Ande late sas o bilačo duho savo čerelas te avel nasvali ¹² Kana o Isus dikhla, akhardala peste thaj phendas: "Manušnjije, oslobodime san katar čiro nasvalipe!" ¹³ Thaj čhuta pire vas pe late, a voj odma ispravisajli thaj počnisarda te slavil e Devle.

¹⁴ A okova savo sas voda ande sinagoga holjajlo kaj o Isus sastardas ando savato, thaj phendas e themešče: "Šov si đes ando kurko kana trubul te čerelpes bući! Ande godola đesa aven thaj saston, a na ande savatosko đes!"

¹⁵ O Gospod askal phendas lešče: "Licemerne! Vi tumen čeren bući savatone. Zar či svako tumendar savatone odrešil pire guruve ili magarič katar e jasle, thaj indareles po paj te napoiles? ¹⁶ Naj li vi voj čhej andar e Avraamesko plemeno, savja o Sotona phangla već dešuohto brš, či li trubujasas vi lat o Del te odrešil katar godova nasvalipe savo si laće okurja ande savatosko đes?" ¹⁷ Pe godova sa lešče protivnikurja ladžajle, a sa aver raduisajle e šukar delende save o Isus čerdas.

E Devlesko carstvo barjol sago e gorušicako zrno thaj buljol sago o kvasco
(Mt 13,31–33; Mk 4,30–32)

¹⁸ Pale godova o Isus phendas: "Sova si slično o carstvo e Devlesko? Sova te usporedisarav les? ¹⁹ Slično si e gorušicače zrnosa savo si zurale cikno, kana o manuš lel les thaj čhudeles ande piri bar. Barjol thaj čerdol ando kaš thaj e čiriklja čiden pes thaj čeren gnezdurja ande lešče ranja."

[†] **12,56** Licemerja Godola manuša sas dovoljno godaver te pindžaren e znakurja kaj avel o bršnd ili e tati vrjama. Ali odbisardine te priznain kaj si e Isusešče čudurja znakurja save sikaven kaj si vo okova saves o Del bičhaldas te spasil e themes. [§] **12,56** Aver alavenca: "Dakle, sigurno trubuinesas te hačaren so značil okova so o Del čerdas kroz mande akala đesa!" ^{*} **12,59** O Isus e themešče phendas akaja prispodoba te upozoril len kaj moraš te pomirinpes e Devlesa majsigo nego so avel e vrjama te osudilen.

²⁰ Taj palem phučlalen: “Sova te usporediv o Carstvo e Devlesko? ²¹ Vo si sago kana e manuŝnji lel o kvasco taj ŝukljarel les ande bari količina * aro dok sa či ŝukljol.”

O Isus sikavel kaj si phare te den ando carstvo e Devlesko

²² Gajda o Isus načelas kroz e gava taj e varošice, sikavelas taj putuila ando Jerusolim. ²³ Askal vareko phendas leŝce: “Gospode, dali si cara okola kaj spasinpe?”

A o Isus phendas lende: ²⁴ “O vudar e nebosko si usko. Trudintumen te den andre kroz leste, kaj phenav tumende, but rodna te den kroz leste, ali naŝtik dena. ²⁵ Kana o gospodari e čheresko zaključil o vudar avela prekasno. Askal ačhena avri marena po vudar taj phenena: ‘Gospode, putar amende!’ Vo phenela tumende: ‘Či džanav tumen ko sen.’

²⁶ Askal počnina te phenen: ‘Pa amen tusa halam taj pilam, a tu sikavejas pe amere sokača!’

²⁷ A vo phenela tumende: ‘Phenav tumende: či džanav ko sen.† Džantar mandar savora save nepravda čeren!’

²⁸ Okote rovena taj škripina e dandena kaj avena gajda holjarike kana dičhena e Avraame, e Isako, e Jakove taj sa e prorokonon ando carstvo e Devlesko, a tumen avena čhudine avri. ²⁹ Askal avela o but o them katar o istok taj katar o zapad, katar o severo taj katar o jugo taj bešena pale sinija ando carstvo e Devlesko.‡ ³⁰ Taj dik, okola save si akana prve askal avena pe poslednjo than, a okolen save akate smatrin kaj si poslednje avena majbare.”§

E Isuseŝce si phare palo Jerusolim

(Mt 23,37–39)

³¹ Ande godova časovline varesave fariseja taj phendine e Isuseŝce: “Inklji taj džatar akatar, kaj o caro Irod kamel te mudarel tut.”

³² A o Isus phendas lende: “Džan taj phenen godole lisicaće: * ‘Ake, tradav e bilače duhonon taj satarav ades taj thejara, taj trito đes avava gata.’ ³³ Ali ades, thejara taj overthara moraš te nastaviv o drom kaj valda e prorokurja naŝtik aven mudarde avrjal o Jerusolim.

³⁴ Manuŝalen andar o Jerusolim, tumen save mudaren e prorokonon taj barenca čhuden tumen ande okola saven o Del bičhaldas! Kozom drom lijem te štitiv e čhavren tumaren sago kaj e khanji pire pujoren tale pire phaka a tumen či kamline! ³⁵ Ake akana, tumaro čher avela pusto!† Taj phenav tumende, či dičhena man dok či avel o časovline kana phenena: ‘Blagoslovime o kova savo avel ando alav e Gospodesko!’”‡

14

O Isus palem sastarel ando savato

¹ Jek savato avilo o Isus ando čher ke jek vođa e farisejengo te hal lesa. Okola save sas okote lače lenas sama pe leste so čerela. ² Kaj pojavisajlo anglo Isus varesavo manuŝ savo sas nasvalo gajda kaj sas les paj taj ŝuljolas lestar. ³ Pe godova o Isus phučla e sikavne e Mojsijeŝce zakonestar taj e farisejen: “Dali si muklino prema e Mojsijesko zakono te savatone sastarelpes o manuŝ ili naj?” ⁴ A von khanči či phendine. Askal o Isus čhuta pire vas po nasvalo manuŝ, sastardale taj phendas leŝce kaj ŝaj džaltar. ⁵ A o Isus phendas: “Ko tumendar savatone či čerel buči? Ako varekaŝce tumendar o čhavro ili o guruv perel ande haing, zar či odma inkalena les?” ⁶ Pe godova naslen so te phenen.

O Isus sikavel te avas ponizne

⁷ Kana o Isus dikhlas sar okola kaj si akharde pe gozba len peŝce prve thana te bešen, phendas lende e usporedba: ⁸ “Kana vareko akharel tut pe svaturja, na beš po prvo than kaj so ako si akhardo vareko ko si majvažno tutar? ⁹ Te či o domačino savo akhardas tut

* **13,21** Ando original ramol “trin mere” save si varekaj katar 40 kile. † **13,27** či džanav ko sen Aver alavenca: “Najsen mungre drugarja niti mungri familija taj najsen akharde pe mungri gozba.” ‡ **13,29** But e židovurja save pretpostavin kaj si deo e Devleŝce carstvosko či avena ande leste. A but okola save naj židovurja andar sa e krajurja e themeŝce avena uključime ande Devlesko carstvo § **13,30** Ando original ramol: “Okola save si prve avena palune, a e palune avena prve.” Te aves “prvo” predstavil važnost ili čast. Aver alavenca: “Avela majvažno ... avela majcara važno”, ili: “O Del počastila ... o Del lađžarela”. * **13,32** lisicaće: Sago e lisice, o Irod sas lukavo taj štetočina, ali vi kukavica taj beznačajno. † **13,35** O Jerusalimsko them odbacisardas e Isuse sago e Mesija. O Del akana odbacil len taj majbut či štitila len. Maj posle e rimsko vojska uništisardas o Jerusolim (70 brš palo Hristo.) ‡ **13,35** O Isus palem boldela pes pe phuv. Askal o them andar o Jerusolim pindžarena kaj si vo o Mesija.

thaj vi les phenela tuće: 'Ušti thaj de o than okole manušeće.' Askal ladžavoja, ušteja thaj bešeja po paluno than.

¹⁰ Nego kana vareko akhareltut dža thaj beš pe paluno than, thaj kana avela okova kaj akhardatut, phenel tuće: 'Drugarina pripremisa dem tuće majlačo than!' Askal aveja počastime angle sa save si akharde. ¹¹ Kaj svako ko korkoro pes uzvisisarel, avela ponizime, a ko korkoro pes ponizil, avela uzvisime."

¹² A askal o Isus boldapes ko domačino thaj phendas lešće: "Kana čeres habe ili večera, na akhar čire drugaren, ni čire phralen, ni čire familija, ni čire barvale komšijen, te či vi von možda tut akhardinesas thaj pe akava način boldinesas tuće.

¹³ Nego kana čeres gozba akhar e čoren, sakaten, banden, thaj koren. ¹⁴ Kaj len naj sova te bolden tuće. Gajda aveja blagoslovime kaj o Del pale godova nagradila tut kana vo vaskrsnila e pravedne manušen andar e mule."

O Isus phenel pale bari gozba ande Devlesko carstvo

(Mt 22,1-14)

¹⁵ Kana godova ašunda jek katar e manuša pale sinija, phendas e Isusešće: "Blago okolešće savo hala ando carstvo e Devlesko!"

¹⁶ A o Isus phendas lešće: "Varesosko manuš čerda bari večera thaj akhardas e but e themes. ¹⁷ Kana e večera sas gata, bičhald e sluga te phenel e gostonende: 'Sa si gata. Aven!' ¹⁸ A von jek pale avreste phendine kaj naštik te aven. O prvo phendas lešće: 'Čindem njiva thaj trubul te džav te dikhavla. Molivtu, jartosar man ke godova manuš.'

¹⁹ Aver phendas: 'Čindem deš guruva, thaj trubul te džav te isproživ len dali si lače. Molivtu, jartosar man ke godova manuš.' ²⁰ O trito phendas: 'Upravo ženisajlem thaj zato naštik te avav.*

²¹ O sluga boldape thaj javisarda godole domačinešće. Askal o domačino holjajlo, thaj phendas e slugašće: 'Inklji brzo pe sokača e gavešće thaj an akaring e čoren, sakaten, koren thaj e banden.' ²² Kana o sluga gajda čerdas, javisardas e Gospodarešće: 'Gospodarina, čerdo si so phendan thaj još si than.' ²³ O gospodari phendas e slugašće: 'Inklji pe droma avraj! o gav thaj trade len te aven te pherdol mungro čere themesa. ²⁴ Kaj phenav tumende: Ni jek katar okola manuša save sas majsigo akharde či hana ni zalogajo katar e gozba savi čerdem.'"

E manuša trubun te aven potpuno predaime e Isusešće

(Mt 10,37-38; 5,13; Mk 9,50)

²⁵ E Isuseja putuila o silno them. O Isus boldape thaj phendas lende: ²⁶ "Ako vareko kamel te avel mungro učeniko, moraš te volil man majbut† nego pire dade, deja, romnja, čhavren, phralen, phejen, pa majbut vi katar piro trajo. Inače naštik avel mungro učeniko! ²⁷ Ko či lel piro trušul thaj či džal pale mande thaj naj spremno te merel pale mande, naštik avel mungro učeniko!‡

²⁸ Kaj khonik tumendar, kana kamel te sagradil e kula, či prvo bešel thaj proračunil e troškurja te dičhel dali sile sova te završil.§ ²⁹ Inače šaj dogodisajlo sas lešće te uspil samo te čhol o temelji thaj naj les dosta love te završil, a askal savora save godova dikhlinesas mardinesas muj lestar ³⁰ thaj phenena: 'Akava manuš počnisarda te gradisarel a naštik završil!'

³¹ Ili savo caro teljardas ando rato aver caronenca a te majsigo či bešel thaj gndil dali šaj pire deš milje vojnikonenca te svladil okoles savo avel pe leste pire biš milje vojnikonenca? ³² Ako procenil kaj naštik te svladilen, bičhalela pire manušen te roden

* **14,20** Godola manuša save sas akharde pe gozba uvredisardine e caro. Pale gozba sas već dumut obavestime, a akana kana avili e vřjama te aven, von izmišřlin hohamne thaj smešne razlogurja. Sostar vareko čindasas e njiva savi nikada či ni dikhlas ili čindasas e gurunen save či pregledisardas, ili trubujasas sasti vřjama te ačhel čere te avel pire romnjasa? Inčaren piro imetko thaj piri familija sago kaj si majvažno katar o gospodari. O Isus upozorisardas kaj e love, imanje, familija nikada či trubuinesas te aven maj važne katar o Del (dik o retko 25-33 tele). † **14,26** Ando original ramol: "Ako vareko avel mande thaj či mrzal pire dades ... naštik avel mungro učeniko". Akate si "mrzal" preuveličime pale majcikni ljubav savi e manuša trubun te sikaven e manušenće osim e Isusešće. ‡ **14,27** Akaja metafora značil kaj moraš te pokorinpes e Devlešće thaj te aven spremne te patin pe bilo savo način te avilinesas e Isusešće učenikurja. Sago kaj e manuša andar o Rimo često tradenas e manušen te indaren pire trušula maj sigo nego so sas čače razapnime sago znako kaj pokaisajle. O Isus či gndil kaj svako hrišćanino trubul te avel razapnime. E manuša andar o Rimo često tradenas e manušen te indaren pire vlastite trušula maj sigo nego so razapnisardine len sago o znako kaj pokorisajle ando Rimo. § **14,28** Aver alavenca: "na teljaren pale mande dok či utvřdin kozom mola tumen".

miro dok si lenđe protivnikurja još dur po drom. ³³ Zato khonikal naštik postanil mungro učeniko savo či mučel sa so siles zbog mande.”*

E Isusesče učenikurja si korisne sago o lon
(Mt 5,13; Mk 9,50)

³⁴ Askal o Isus još phendas lenđe: “O lon si lačo. Ali ako o lon naj londo, sova askal londarelope? ³⁵ O bilondo lon naj lačo ni pale phuv, ni palo gnoište, nego samo te čhudelpes. Ašunen kana već situmen kan!”

15

Prispodoba pale hasardi bakhre
(Mt 18,12–14)

¹ Oko o Isus čidapes o but e carinikurja thaj e bare bezehale manuša te ašunen les sar sikavel. ² Zato e fariseja thaj sikavne e Mojsiješče zakonestar mrmlijinas: “Družilpes e bezehalenca thaj još čak vi hal lenca!”*

³ Pe godova o Isus phendas lenđe akaja usporredba: ⁴ “Ko tumendar, ako siles šel bakhre thaj hasarel ječe či mučela okolen injavardeš thaj inja ande divljina,† thaj či delosas te rodel godole ječe dok či arachel les? ⁵ A kana arachel les, pherdo bah čol les pe dume ⁶ thaj boldel les čere thaj čim aresel čere akharel pire komšijen thaj pe drugaren thaj phenel lenđe: ‘Raduintumen manca! Arakhlem mungre hasarde bakhres.’ ⁷ Phenav tumende, gajda savora ando nebo avena maj bahtale pale jek bezehalo manuš savo obratilpe e Devlešče nego pale injavardeš thaj inja save gndin kaj si pravednikurja thaj kaj či trubun te obratines ko Del.”†

E usporredba pale manušnji savi hasardas e love

⁸ O Isus phendas lenđe: “Savi godoja manušnji ako sila deš rupa,§ thaj jek hasarel, či del jag o stenko, thaj lače šlavel o čer rodel dok či arachel les? ⁹ A kana arachel les, akharel pire komšinicen thaj pire drugaricen thaj phenel lenđe: ‘Raduin tumen manca! Arakhlem o rup savo hasardem.’ ¹⁰ Phenav tumende, kaj gajda e Devlešče anđelurja raduina pes pele jek bezehalo savo obratil pes.”

Prispodoba palo hasardo čhavo

¹¹ Thaj o Isus nastavisarada te čerel svato: “Varesave manuše sas duj čhave. ¹² O maj terno phenda pire dadešče: ‘Dade, deman akana mungro naslestvo savo pripadil mande.’ Thaj o dad podelisarda o barvalipe.

¹³ Kana nakhline varesave desa o majterno čhavo čidas sa piro, thaj otputisarda ande dur e phuv thaj okote potrošisarda sa piro barvalipe pire bilače trajosa. ¹⁴ Kana potrošisarda sa, dija e bari bok ande godoja phuv, thaj nas les so te hal. ¹⁵ Askal delo thaj zaposlisajlo sago sluga ke jek manuš ande godoja phuv thaj čarjarelas lešče balen.* ¹⁶ O čhavo sas gajda bokhalo kaj rado halasas vi e ljuske katar e maune save† hanas e bale, ali khonikal či delas len lešče.

¹⁷ Kana napokon avilo peste, phendas: Ke mungro dad e najamniconen si habe gači kaj uvek vi ačhel, a me akate merav bokhatar! ¹⁸ Uštava, teljarava ke mungro dad thaj phenava lešče: ‘Dade, sagrašisardem protiv tute thaj protiv o Del ando nebo! ¹⁹ Najsem majbut dostojno te akharama čire čhavesa. Primima sago ječe katar čire najamniskurja.’

* **14,33** Lače si kana vareko želil te avel e Isusesko učeniko, ali ako vareko pokušil te sledil e Isuse a te či inđarel piro trušul thaj odreknilpes katar sa so siles, postanil beskorisno sago okova savo kamlas te gradil a nas les love te završil ili sago o caro savo delo ande bitka savi naštik pobedisardas. * **15,2** thaj još čak vi hal lenca. E fariseja či hanas ande čera e manušenin save či poštuinas lenđe stroge zakonurja oko o thoipe e vastengo, deš posto thaj te halpes o odredime habe, kaj daranas kaj godova čerela e farisejen te aven nečiste thaj kaj zbog godova o Del či prihvatila len. † **15,4** Godova sas verovatno o pašnjako pe savo e bakhre bezopasno čarjonas. Paše sas verovatno vi e aver čobanurja save arachenas pire bakhre thaj šaj pomožin lenđe te len sama pe lenđe. ‡ **15,7** injavardeš thaj inja save gndin kaj si pravednikurja thaj kaj či trubun te obratines ko Del O Isus koristil o sarkazam sar phendasas kaj e fariseja naj ando pravo zato kaj gndin kaj von či trubun te pokain pes. Aver alavenca: “Injavardeš thaj inja manuša sago tumen, save gndin kaj si pravedne thaj kaj gndin kaj či trubun te pokain pes.” § **15,8** deš rupa Ando grčko originalno ramol: “deš drakmi”. Askal sas jek rup prosečno počin pale jek des. * **15,15** O židovsko zakono phendas kaj si e bale nečiste životinje. Prema akava zakono, e židovurja či tromaïne te han balano. Dik 2. Mojs 11,7. Dakle, o židovsko them mrzalas e balen thaj e manušen save vodinas e briga pale bale. † **15,16** e ljuske katar e maune Kava sas e ljuske maunurja save barjon pe rogačengo kaš.

²⁰ Uštilo thaj teljarda ke piro dad. Dok sas još dur katar piro čer, lesko dad dikhla les dok sas još po drom thaj sažalisajlo pe leste thaj prastajas angle leste, dijales mrtiko thaj čumida les. ²¹ A o čhavo phendas lešće: 'Dade, sagrašisardem protiv tute thaj protiv o Del! Najsem majbut dostojno te akharama čire čhavesa.'

²² A o dad phenda e slugende: 'Brzo inkalen e majšukar haljina thaj den pe leste! Čhon lešće e angruščić† po naj thaj e sandale pe lešće pungre!§ ²³ Anen e maj thule guruve thaj denle čhurjasa, pa te pogostime thaj te veselime ²⁴ Kaj akava mungro čhavo sas mulo thaj akana boldapes ando trajo, hasardo sas thaj akana arakhadilo!' Thaj počnisardine te veselinpe.

²⁵ Pale godoja vrjama lesko majpurano čhavo čerelas bući ande njive. A kana boldape thaj sas već paše, andar o čer ašundolas e muzika thaj o čhelipe. ²⁶ Pa akhardas ječe slugo te phučel so si godova. ²⁷ A o sluga phendas: 'Boldapes čiro phral thaj čiro dad dija čhurjasa e thule guruve kaj te proslavil kaj lesko čhavo boldapes džudo thaj sasto.'

²⁸ O maj purano phral holjajlo thaj či kamla te del andre. Askal o dad inkljisto thaj počnisarda te molil les te del andre. ²⁹ A vo phendas pire dadešće: 'Me ake gači brš služiv sago robo tuće thaj nikada či obisardem te čerav so phendan mande, a tu nikada ni jarco či dijanman te proveseliman mungre drugarenca. ³⁰ A kana avilo kava čiro čhavo savo e kurvenca haljarda sa čiro barvalipe, tu dijan lešće čhurjasa maj thule guruve.'

³¹ Pe godova o dad lesko phendas lešće: 'Čhaveja, tu san uvek manca thaj sa mungro vi čiro si. ³² Ali trubul te radujimen thaj veselimen kaj akava čiro phral sas mulo thaj akana boldapes ando trajo, hasardo thaj arakhadilo!' "

16

Koristin akale themesko barvalipe te steknin tumende barvalipe ando nebo

¹ O Isus askal phenda pire učenikonende e usporedba: "Sas varesavo barvalo manuš saves sas baro sluga saves e manuša prnas kaj rspil o barvalipe pire gospodaresko. ² O barvalo manuš akharda pire bare sluga thaj phendas lešće: 'So godova ašunav pale tute? Sikav mande o računo kaj ramosardan sar vodijas e briga pale mungro barvalipe zato kaj majbut naštik aves mungro baro sluga!'

³ Pe godova o baro sluga phendas ande peste: 'So te čerav kana mungro gospodari či del više te čerav bući pale leste? Te džav te hanavav najman snaga. Te prosiv? Ladžavo si mande. ⁴ Džanav so čerava! Thaj kana gajda čerava e manuša lače primina man ande pire čera,* kana majbut či avava e gospodaresko baro sluga.'

⁵ Askal akhardas ječe po ječe katar o kola save sas udžile lešće gospodarešće. Thaj phučas e prvo manuše savo sas udžile: 'Kozom san udžile mungre gospodarešće?' ⁶ 'Šel bačve† maslinsko zetino', phendas o kova savo sas udžile. A o baro sluga phendas lešće: 'Le čiro računo beš thaj odma ramosar pandžvardeš.'

⁷ Pale godova phendas e averešće: 'A tu, kozom san tu udžile?' 'Šel mere‡ div.' Phendas vi lešće: 'Le čiro računo thaj ramosar pe ohtovardeš.'

⁸ Thaj o gospodari pohvalisarda e bilače bare slugas kaj sas snalažljivo. Kaj e manuša akale themešće§ maj snalažljivo postupin prema okola save si lende slične nego e manuša katar o svetlost.* ⁹ A me phenav tumende, steknin tumende drugarja gajda kaj ispravno koristin akale themesko barvalipe thaj kana o barvalipe majbut či avela korisno o Del primila tumen ande večne stanurja ando nebo.†

¹⁰ Ako šaj pačas e manušešće ande cikne buća, askal šaj pačas lešće vi ande bare buća thaj ako naštik pačas e manušešće ande cikne buća askal naštik pačas lešće ni ande bare buća. ¹¹ Ako najsenas paćivale ande e themesko barvalipe, sar o Del poverila

† **15,22** e angruščić E angruščić sas znako palo často thaj autoriteto. § **15,22** e sandale pe lešće pungre Kana vareko indarelas e sandale godova sikavelas kaj si godova manuš slobodno, a naj robo. * **16,4** e manuša lače primina man ande pire čeraNadisajlo kaj šaj trailas godole manušenca thaj kaj von vodina e briga pale leste. † **16,6** Šel bačve Ando original ramol: "Šel bata". Godova sas varekaj katar 3.000 litre. ‡ **16,7** Šel mere Ando original ramol: "Šel kórova". Sas varekaj katar 20.000 kile. § **16,8** e manuša akale themešće Akava odnosil pes pale okola save si sago o nepravedno upraviteljlo savo či pindžarel e Devles ili či maril pale leste. Aver alavenca: "E manuša akale themešće". * **16,8** e manuša katar o svetlost "Svetlo" akate phenel palo Del ili palo pravdno ponašanje. Aver alavenca: "E Devlešće manuša", ili "e manuša save train ando svetlo". † **16,9** primila tumen ande večne stanurja ando nebo. Akava značil kaj o Del, savo si zadovoljno kaj koristin e love gajda te pomožin averende, ili Drugarja, savende pomožinas tumare lovenca, ažučarena tumen ando nebo.

tumende duhovno barvalipe te upravin lesa? ¹² Taj ako ande averesko barvalipe najšenas pačivale, sar o Del delatumen tumaro?

¹³ Ni jek sluga naštik služil duje gospodaren ande isto vrjama. Kaj ječe mrzala, a avere volila; ili ječeše avela pačivale a avre prezirila. Naštik služin e Devleše taj e barvalipeše ande isto vrjama.”

¹⁴ Sa gadava ašundine okola save sas pohlepne pale love e fariseja, taj marenas muj katar o Isus. ¹⁵ A o Isus phendas lende: “Tumen čeren tumen kaj sen pravedne anglo them, ali džanel o Del tumare ile. Kaj so e manuša smatrisaren vredno, e Devleše grjacolpe.”

E Devlesko zakon važil zauvek

(Mt 11,12–13; 5,18, 31–32)

¹⁶ Askal o Isus phenda lende: “E Mojsijesko zakono taj e knjige save ramosardine e purane prorokurja sikavenas pe sa dok či avilo o Jovano savo bolelas, a katar askal navestilaspe e bahtali nevimata palo carstvo e Devlesko. Taj katar askal nagovorisarar savoren te den ando carstvo e Devlesko. ¹⁷ Ali godova či značil kaj e Mojsijesko zakon majbut či vredil kaj maj loče nestanila o nebo taj e phuv, nego te propadnil jek tačkica andar o zakono.

¹⁸ Sago kaj ramol ando zakon: svako ko rastanilpe katar piri romnji taj lel avrja, čerel preljub; taj ko oženilpe e romnjasa savi si rastanime, preljub čerel.”

O čoro Lazar taj o barvalo manuš savo či incarelas o zakon

¹⁹ Askal o Isus nastavisarda: “Sas varesosko barvalo manuš, savo lelas pe peste majšukar taj maj kuč drze, trailas svako đes raikane taj veselilaspe. ²⁰ A angle lesko vudar pašljolas varesavo čoro manuš savo sas sa ande čirurja. Lesko alav sas Lazar, ²¹ taj čeznilas samo te čaljol e prušukenca save perenas katar e barvaleši sinija. Dok gajda pašljolas avenas e džučela taj čarnas e čirurja pe leste. ²² A kana mulo o čoro, e anđelurja inđardinele ande Avraameše angalja.† Pale godova mulo vi o barvalo manuš, taj prahosardine les. ²³ A lešči duša đeli po than kaj si e mule, § taj dok sas ande bare muke vazda pire jakha taj dadural dikhlas e Lazare ande Avraameše angalja.

²⁴ Taj čhutas muj: ‘Dade Avraame, smiluitu mande taj bičhal e Lazare te umočil piro naj ando paj taj šudrjarel mungri čhib kaj zurales mučiman ande kava plameno.’

²⁵ Pe godova phendas o Avraam: ‘Detut godi, čhaveja, kaj tu pale čiro trajo primisardan čiro lačhipe, a gajda vi o Lazar piro bilačhipe. Akana vo akate tešilpe, a tu mučistu. ²⁶ Osim godova, maškar amende taj tumende si bari provalija, taj vi okola save kamlinesas naštik načhen okotar akaring, niti akatar okoring.’

²⁷ Pe godova o barvalo manuš phendas: ‘Molivtu askal, dade, bičhal e Lazare ando čher mungre dadesko. ²⁸ Kaj siman pandž phral pa neka džal taj upozoril len te na vi von aven akaring ande kava than e mukengo.’

²⁹ A o Avraam phendas leše: ‘Opominlen o Mojsija taj e prorokurja ande prire zapisurja. Neka čiton len taj čhon kan lende.’

³⁰ A vo phendas: ‘O na, dade Avraame! Nego te avilo lende vareko andar e mule, obratinape.’

³¹ A vo phendas leše: ‘Ako či ašunen e Mojsija taj e prorokonon, či pačana sa vi te uštel taj avel lende vareko andar e mule.’”

17

O Isus sikavel e učenikon te aven poslušne e Devleše

(Mt 18,6–7; 15; 21–22; Mk 9,42)

¹ O Isus phendas pire učenikonende: “O iskušenje moraš te avel, ali teško e manušešce kroz savo avel o iskušenje. ² Kasave manušešce avilosas majlače te uglaven leše o mlinsko bar oko e kor taj te čhuden les ando more, nego te crdel po bezah ječe katar akala manuša saven si cara pačipe. ³ Upozoriv tumen! Ako čiro phral savo si verniko pogrešil, ukori les taj jartosar leše ako pokailpes. ⁴ Pa ako vi ehta drom po đes sagrašil protiv tute taj ehta drom po đes avel taj phenel tuče: ‘Jartosar mande. Pogrešisardem!’, jartosar leše.”

† **16,22** ande Avraameše angalja Ando original ramol: “Po kolin e Avraamesko” ili “ande angalja e Avraameše”. Akava podrazumilpe o Avraam taj o Lazar pašljonas jek paše avreste sago kaj halaspe pe grčke gozbe. E bah ando nebo si često sikadi ando alav e Devlesko ande slike e gozbače. § **16,23** Ando original ramol: “Had”. Nazivi “Had” taj “Šeol” koristilpe ande Bibliji ando odnos po smrto taj po than kaj džan e manušende duše kana o manuš merel

⁵ E apostolja phendine e Gospodešće: “Trubulamen majbut paćipe. Phen amende sar te dobiš!”

⁶ O Gospod phendas lende: “Te aveltumen paćipe gajda cara sago kaj si e gorušicako zrno, phendinesas akale dudošće: ‘Inkaltu e korenosa thaj presaditut ando more!’, thaj vo presadisajlosas.

⁷ Ko tumendar phenela pire slugašće savo oril ili lel sama pe stoka, kana boldela pes andar o polje thaj del ando čher: ‘Av brzo thaj beš pale sinija?’ ⁸ Či umesto godova phenena lešće gajda: ‘Čer mande večera! Čhov e kecelja pe tute thaj služisar man dok hav thaj pijav, pale godova tu haja thaj pijeja?’ ⁹ E slugašće pale godova či zahvalilpe kaj vo samo čerel piri buči. ¹⁰ Gajda vi tumen: kana sen poslušne e Devlešće, phenen: ‘Sluge sam save či zaslužisaras pohvala! Čerdam samo so samas udžile te čeras!’”

O Isus sastarel e deš manušen saven sas morčhako nasvalipe

¹¹ Gajda dok putuilas majdur prema o Jerusalam, o Isus načelas maškar e Samarijači thaj e Galilejači regija. ¹² Kana delas ande varesosko gav, angle leste avile deš gubavcurja. Ačhiline cara maj dur ¹³ thaj počnisardine te čhon muj: “Isuse, Sikavneja, smiluitu amende!”

¹⁴ Kana o Isus dikhla len, phendas lende: “Džantar, thaj sikaven tumen e rašajende te dičhen tumen thaj phenen dali sen saste!”, thaj dok džanas dromesa sastile katar e guba.

¹⁵ Jek lendar dikhla kaj sastilo, boldape thaj slavisarda e Devle andar sasto glaslo. ¹⁶ Čhudape pe koča angle Isusešće pungre thaj zahvalisarda lešće. A sas godova varesavo manuš andar e Samarija.

¹⁷ O Isus phučla: “Či li sastile deš džene? Kaj si okola inja? ¹⁸ Dali nijek lendar či boldape te del slava e Devlešće osim akava tuđinco?” ¹⁹ Askal phenda e manušešće savo sastilo: “Ušti thaj dža. Čiro paćipe ande mande spasisarda tut!”

O Isus phenel kaj avel o carstvo e Devlesko ande vrjama kana či nadimen (Mt 24,23–28, 37–41)

²⁰ E fariseja phučline e Isuse: “Kana avela o carstvo e Devlesko?”

A vo phenda lende: “O carstvo e Devlesko či avela e zakononca save e manuša šaj promatrin gajda te šaj dičhelpes. ²¹ Naštik phenela pes: ‘Aketalo akate!’, ili: ‘Eketalo okote!’ Ake o carstvo e Devlesko si maškar tumende!”

²² Pale godova phendas e učenikonende: “Avela e vrjama kana kamena te dičhen jek katar e deša kana me, o Čhavo e Manušesko, vladiva sago o caro, ali či dičhena godova deš. ²³ Askal phenena tumende: ‘Eketalo okote, aketalo akate!’ Ali na džan thaj na prasten inča! ²⁴ Kaj sago e munja kaj sevil pe jek krajo e nebosko thaj rasvetlil sa dži ke aver krajo, gajda avela vi manca, e Manušesće Čhavesa, ando mungro deš. ²⁵ Ali majsigo trubuv but te pretrpisarav thaj akava naraštaj trubula te odbacilman.”

²⁶ “Thaj sago kaj sas dumut kana trailas o Noje, gajda avela vi ando deš kana avava me o Čhavo e Manušesko: ²⁷ e manuša hanas, pijenas, ženinas pes thaj udainas pes dži ko deš dok o Noje či dijas ando baro brodo, thaj avilo o potop thaj uništisardas sa so nas ando baro brodo.

²⁸ Askal avela sago kaj sas dumut kana trailas o Lot: Kana e manuša ando gav savo akhardolas Sodoma, hanas thaj pijenas, činenas thaj bičinenas, sadinas thaj gradinas, ²⁹ sa dži ke detharin kana o Lot inkljisto andar o gav Sodoma, a askal andar o nebo zapljučisarda e jag thaj o sumpor thaj uništisardas sa okolen save ačhiline ando gav.

³⁰ Isto gajda iznenada avela ando deš kana boldava man me o Čhavo e Manušesko.

³¹ Gajda ande okova deš, ko avela po krovo, a lešće stvarja si ando čher, neka na fuljel te lel len. Thaj ko si ande njive, neka či boldel pes palpale te lel vareso pesa.* ³² Dentumen godi sar muli e Lotošće romnji!† ³³ Kaj ko lela sama pe piro trajo te aračheles, hasarela les; a ko hasarel piro trajo zadobila les palo večnost.” ³⁴ Phenav tumende, ande koja rjat kana me boldava man avena duj džene ande jek kreveto. Jek lelape, aver mučelapes. ³⁵ Duj džene meljina zajedno. Jek lelape, a aver mučelapes. ³⁶ ‡ Duj džene avena ando polje, jek avela lino a aver ačhela.

³⁷ Pe godova e učenikurja phučlineles: “A kaj godova Gospode?”

* **17,31** Lende krovurja sas ravne thaj e manuša šaj phirenas ili bešenas pe lende. † **17,32** Voj dikhlas palapeste palpale karingal e Sodoma thaj o Del kaznisardala zajedno e manušenca andar e Sodoma. ‡ **17,36** Varesave grčke rukopisurja silen akava stih: “Duj avena ande njiva. Jek lelape, a aver mučelapes.”

A o Isus phenda lende: "Avela očito sago vi akaja poslovica: 'Kaj si e mule telurja, kote vi e lešinarja čidenape.' "§

18

O Isus sikavel kaj ustrajno trubul te molimen

¹ Askal o Isus phenda e učenikonende e usporedba te sikavel len sar uvek trubun te molinpe, thaj sar nikada či trubun te odustanin. ² Thaj phendas: "Ande jek gav sas jek sudija savo či daralas e Devlestar a e themestar či ladžalas. ³ A ande godova gav sas vi jek udovica savi stalno avelas leste thaj molilas les: 'Deman pravda angle mungro protivniko.' ⁴ O sudija varesavi vrjama či marilas pale godova, ali napokon phenda: 'Vi ako či darav katar o Del thaj či mariv pale manuša, ⁵ ali dava pravda akale udovica, kaj ako či dav lat pravda, dosadila mande dok či dobil piro pravo, kaj stalno dosadil man!' "

⁶ Askal phendas o Gospod Isus: "Dičhen sar ispravno postupisarda o nepravdedno sudija. ⁷ Kaj o Del strpljivo čhola kan ke lende molitve thaj pobrinila pe te dobil pravda okola save pripadin lešće thaj vapi lešće o des thaj e rjat. ⁸ Phenav tumende kaj brzo dela len pravda. Ali kana me, o Čhavo e Manušesko, boldavaman pe phuv, dali arakhava kasavo pačipe?"

O Del opravdil e poniznen

⁹ Askal o Isus phendas još akaja usporedba varesavende save sas uverime ande piri vlastito pravednost, a averen prezirisarenas: ¹⁰ "Duj manuša dele ando Hramo te molinpe. Jek sas farisejo a aver cariniko. ¹¹ O farisejo ačhelas thaj molilas pes pale peste: 'Devla, nais tuće kaj najsem sago aver manuša, grabežljivo, nepravdedno, preljubnikurjo, ili sago akava cariniko. ¹² Me postiv duvar ando kurko; dav deš posto katar sa so siman.'

¹³ A o cariniko, ačhelas majdur, thaj či usudilaspe ni pe jakha te vazdel prema o nebo, nego pečelaspe ando koliin te sikavel piri tuga thaj phenelas: 'Devla av milostivo mande bezehalešće!' ¹⁴ Phenav tumende: vo boldape čhere pravedno anglo Del, a na o farisejo! Kaj svako ko korkoro pes uzvisisarel, avela ponizime, a ko korkoro pes ponizil, avela uzvisime."

E Devlesko carstvo pripadil okolende save si ponizne sago čhavra

¹⁵ A e Isusešće anenas vi e majcikne čhavroren te čhol pire vas pe lende thaj blagoslovilas len. Kana godova dikhline e učenikurja, počnisardine te ačhaven len alavenca te na čeren godova. ¹⁶ A o Isus akharda len thaj phendas: "Mučen e čhavroren te aven mande thaj na branin lende, kaj kasavende pripadil o carstvo e Devlesko."

¹⁷ "Čačes, phenav tumende, savo či primil o carstvo e Devlesko sago cikno čhavro, či dela ande leste."*

Khanči či tromal te avel maj bitno katar godova te služisaras e Devlešće

(Mt 19,1-30; Mk 10,17-31)

¹⁸ Varesavo židovsko vođa phučlas e Isuse: "Lačhe sikavneja, so trubul te čerav te dobiv o večno trajo?"

¹⁹ A o Isus phendas lešće: "Sostar man akhares lačheja?† Khonikal naj lačno, nego li samo o jedino Del. ²⁰ A e zapovedi andar o Mojsijsko zakon džanes: 'Na čer preljub', 'Na mudar', 'Na čor', 'Na svedočisar hohamne', 'Poštuisar čire dades thaj čire deja.'

²¹ A vo phendas: "Sa gadava čerav katar mungri ternipe."

²² Kana godova ašunda o Isus, phendas lešće: "Još jek ačhilo tut: sa so si tut bičin thaj podelisar e čorende thaj avela tu barvalipe ando nebo. A askal av thaj dža pale mande." ²³ Kana vo godova ašundas, ražalostisajlo kaj sas zurale barvalo thaj či kamlas te bičinel sa so sasle.

²⁴ O Isus dikhla pe leste thaj phendas: "Sar si phare e barvalešće te del ando carstvo e Devlesko! ²⁵ Maj loće si e kamilaće te načel kroz e suvjaće kan nego o barvalo te del ando carstvo e Devlesko."

§ **17,37** Kana e manuša dičhen e lešinaren sar čiden pes, džanen kaj si okote o mulo telo. Po isto način, savorende avela očito kaj avel e Devlesko sudo. *

18,17 O Del kamel katar e manuša te prihvatin lešći vlast pe lende ponizno thaj te potpuno pouzdinpe ande leste. Aver alavenca: "Kogod kamel te del ando carstvo e Devlesko moraš te primil les ando pouzdanje thaj ponizno sago cikno čhavro." †

18,19 lačheja O Isus phučel akava te dičel dali e manuše si pravo razumevanje palo e Isusesko identiteto, odnosno, kaj si o Isus Del. Ako o manuš prihvatil les sago e Devles, vo askal prihvatala e Isusesko poziv te bičinel sa so siles thaj te teljarel pale leste.

²⁶ Okola save godova ašundine, phendine: "Pa ko askal šaj spasilpes?"†

²⁷ A o Isus phendas: "So si nemoguće e manušenje, moguće si e Devlešće."

²⁸ Askal o Petar phendas: "Ake, amen muklam sa amaro thaj teljardam pale tute te sledisarastut."

²⁹ A o Isus phendas lenđe: "Čačes, phenav tumenđe, naj godova savo muklasas piro čer, ili pire romnja, ili pire phralen, ili pire dade thaj pire deja, ili pire čhavren zbog o carstvo e Devlesko, ³⁰ a te či već pe akava them primila but maj but nego so muklas, a pe okova them si večno trajo."

O Isus po trito drom spominjil piro smrto thaj o vaskrsenje

(Mt 20,17–19; Mk 10,32–34)

³¹ O Isus čidas oko peste e dešuduj apostolen, thaj phendas lenđe: "Ake das ando Jerusolim, a okote dogodilape sa so e prorokurja ramosardine ando Sveto lil, pale mande e Manušesće Čhavešće. ³² Von predaina man ande vas e nevernikonende, save marena muj mandar, ladžarena man, vredona man, ³³ bičuina man thaj mudarena man, ali me o trito des uštava andar e mule."

³⁴ A e učenikurja khanči katar godova so o Isus phendas či hačardine. O značenje godole alavengo sas lendar garado thaj naštik hačardine so o Isus phenelas lenđe.

O Isus sastarel e kore manuše

(Mt 20,29–34; Mk 10,46–52)

³⁵ A kana o Isus avilo paše dži ko gav o Jerihon, varesavo koro manuš bešelasi po drom thaj prosilas. ³⁶ A kana o koro manuš ašunda kaj načel okotar o but o them, phučlas so si godova. ³⁷ Phendine lešće: "Načel o Isus andar o Nazaret." ³⁸ A vo pe godova čhutas muj: "Isuse e Davidešće Čhaveja, § smiluitu mande!" ³⁹ A okola kaj džanas anglal o Isus ačhavenas e kore manuše te na čhol muj, ali vo još maj zurale čholas muj: "E Davidešće Čhaveja, smiluitu mande!"

⁴⁰ Kana o Isus ašundales ačhilo thaj phendas te anenle leste. Kana e kore manuše andine maj paše o Isus phučlales: ⁴¹ "So kames te čerav tuće?" A vo phendas:

"Gospode, te šaj dikhav."

⁴² A o Isus phendas lešće: "Akana šaj te dičhes! Čiro pačipe sastarda tut." ⁴³ E kore manušesće jakha odma putajle thaj počnisardas te dičhel, uputisajlo dromesa palo Isus thaj počnisarda te slavil e Devles. Sa o them savo godova dikhla dija slava e Devlešće.

19

O Isus thaj o Zakej

¹ O Isus dijas ando Jerihon. Dok načelas kroz o gav, ² angla leste avilo o manuš savo akhardolas Zakej. Vo sas glavno cariniko thaj sas zurale barvalo. ³ Probilas te dičhel e Isuse, ali sas zurale cikno manuš thaj naštik dikhlas les katar o but o them savo sas oko leste. ⁴ Vo zato prastaja anglal, thaj lijape opre pe smokva paše savi o Isus trubujas te načel te šaj dičeles.

⁵ Kana o Isus areslo pe godova than, dikhlas opre thaj phendas lešće: "Zakej, brzo fulji tele! Ađes trubul te avav gosto ande čiro čer."

⁶ O Zakej brzo fuljisto tele katar e smokva thaj pherdo bah ugostisarda les ande piro čer. ⁷ A sa save godova dikhline počnisardine te mrmljan: "Đelo ando čer e bezehalesko!"*

⁸ A o Zakej ačhilo thaj phendas e Gospodešće: "Gospode ake, opaš mungro barvalipe dava e čorende! Thaj ako varekas hohadem, boldav štar drom majbut."

⁹ Pe godova o Isus phendas lešće: "Ađes ande akava čer avilo o spasenje† kaj si vi akava manuš e Avraamesko čhavo!‡ ¹⁰ Me o Čhavo e Manušesko avilem te rodav thaj spasisiv okova so si hasardo!§

† **18,26** e Jevreja gndisardine kaj o manuš postanisardas barvalo zato kaj o Del blagoslovisardales zato kaj si godova manuš pravedno. Gndisardine kaj e čore manuša verovatno naj pravedne. Askal kana e manuša save čonas kan ko Isus phendine kaj si nemoguće te o barvalo manuš del ando carstvo e Devlesko, pretpostavinas kaj e čore manuša naštik nadin pes kaj o Del spasila len katar o sudo. § **18,38** O Isus sas e Davidesko potomko, a o David sas majvažno e Izraelosko caro. "Čhavo e Davidesko" sas titula ili naziv palo Mesija. * **19,7** E židovurja mrzanas e carenikon thaj gndisardine kaj nijek lačo manuš či trubul te družilpe lenca. † **19,9** ande akava čer avilo o spasenje Aver alavencia: "O Del spasisardas e manušen save train ande godova čer." ‡ **19,9** manuš e Avraamesko čhavo! Aver alavencia: "o manuš saves si pačipe sago kaj sas e Avraam." § **19,10** so si hasardo Akava značil: "e manušen save odlutisardine katar o Del godolesa kaj čerdine bezah".

*O manuš trubul te avel verno dok ažučarel o carstvo e Devlesko
(Mt 25,14–30)*

¹¹ O but o them sa godova ašunenar, a o Isus phendas lenđe još jek usporedba zato kaj sas o Isus paše pašo Jerusolim thaj gndinas kaj odma pojavilape o carstvo e Devlesko.*

¹² Thaj phendas: “Sas varesavo ugledno manuš savo trubuja te otputuil ande dur e phuv te okote okrunin les sago caros,† a askal te boldelpes. ¹³ Zato akhardas pire deš slugonen, dijalen svakones po opaš e kila rup so sas štar čhonendi počin,‡ thaj phendas lenđe: ‘Trguin akale rupesa dok či boldaman.’ ¹⁴ A e manuša andar lešči phuv mrzanas les thaj bičhaldine pale leste e poslaniko te phenen e majbare carošče: ‘Či kamas te akava caruisarel pe amende.’

¹⁵ Kana vo primisarda piro carstvo thaj boldape palpale, naredisarda te anen lešče okolen slugen savende dijao o rup te ašunel kozom zaradisardine. ¹⁶ O prvo sluga avilo thaj phendas: ‘Gospodarina, o iznos savo dijanman čerdem te avel deš drom majbut.’ ¹⁷ Phendas lešče: ‘Odlično! Lačo san sluga, zato kaj sanas verno ande cikno, dava tut te vladis pe deš gaval!’

¹⁸ Aver sluga avilo thaj phendas: ‘Gospodarina o iznos savo dijan man čerdem te avel pandž drom majbut.’ ¹⁹ Phenda lešče: ‘Lače! Vladi pe pandž gaval!’

²⁰ A o trito sluga avilo bi zaradako thaj phenda: ‘Gospodarina, ale tuče čiro rup, savo dijan man. Arakhavas les garado ando dikhloro. ²¹ Daravas tutar kaj san strogo manuš. Les so či uložisardan, thaj žanjis so či sadisardan.’§

²² Phendas lešče: ‘Pe čire alava aveja osudime, bilačheja slugo! Džanglan kaj sem strogo manuš, kaj lav so či uložisardem thaj kaj čidav kaj či sadisardem? ²³ Sostar askal či uložisardan mungre love ande banka? Gajda barem dobisardemas e kamate.’ ²⁴ Pe godova o caro phendas kolende save sas kote čidine: ‘Len lestar o rup thaj den okolešče saves si deš.’

²⁵ Phendine lešče: ‘Ali gospodarina, pa les već si pandž kile rup!’*

²⁶ Phenav tumende phenda lenđe o caro: ‘Okoles kas si, delape lešče još majbut, a okoles save naj lelape lestar vi okova cara so siles.† ²⁷ A mungre dušmajen kola save čikamlina man te me avav caro, anen len akaring thaj mudaren len angle mande.’”

*O Isus del ando Jerusolim sago caro
(Mt 21,1–11; Mk 11,1–11; Jn 12,12–19)*

²⁸ Nakon so phendas lenđe godova, o Isus teljarda majdur karingal o Jerusolim. ²⁹ Kana avilo paše džike gava e Vitfaga thaj e Vitanija save sas pe Maslinsko gor, anglal bičhaldada pire duj učenikonen ³⁰ thaj phendas lenđe: “Džan ando gav savo si angle tumende. Čim den ande leste, aračhena phangle terne magarco saves još khonik či jašisarda.‡ Putren les thaj anenles. ³¹ Ako vareko phučel tumen: ‘Sostar putren e magare?’ Gajda phenen: ‘E Gospodešče trubul.’”

³² Von čele thaj arakhline e magarco sago kaj o Isus phenda lenđe ³³ Thaj dok e učenikurja putrenas e magare, e magaresko gospodari phendas lenđe: “Sostar putren e magare?”

³⁴ A von phendine: “Trubul e Gospodešče.” ³⁵ Andine e magare ko Isus thaj čhutine pire haljine po magarco thaj bešlo o Isus pe leste.

³⁶ Thaj dok vo gajda džalas po magarco, e manuša buljarenas pire haljine po drom angle leste te sikaven čast e Isusešče. ³⁷ A kana već avilo paše te fuljel katar e Maslinsko gora, e but e manuša save džanas pale leste počnisardine pe sa o glaso te zahvalin e Devlešče pale sa e čudurja save dikhline. ³⁸ Phenenas:

* **19,11** odma pojavilape o carstvo e Devlesko E židovurja paćanas kaj o Mesija uspostavila piro carstvo čim avela ando Jerusolim. Aver alavenca: “Kaj o Isus odmah započnila te vladil pe Devlesko carstvo”. † **19,12** okrunin les sago caros Akava si e slika pale o majcikno caro savo džal e majbare carošče. O majbaro caro dela e majcikne caro pravo thaj autoriteto te vladil pe piri vlastito phuv. ‡ **19,13** Jek mina sas 600 gramurja, verovatno rup. Svako mina sas sago e počin katar 100 denarja, ades okova so e manušende avilosas e počin pale štar čhon, pa deš mine sas e počin verekaj pale trinbrš. § **19,21** Les so či uložisardan, thaj žanjis so či sadisardan Akava sas verovatno izreka. O manuš savo lel andar o spremište ili andar e banka o lačipe savo ande lenđe či čhutine, ili save žanjin o habe savo či sadisardine si metafora pale okova ko okoristilpe katar e phari buči aver manušendi. * **19,25** Ando original ramol: “deš mine” † **19,26** Aver alavenca: “Svako ko lače koristil okova so si lešče dino, delape lešče još ... katar o manuš savo či koristil lače okova so si lešče dino lelape lestar...”. ‡ **19,30** saves još khonik či jašisarda Samo e životinja savja khonikal nikada či jašisarda ili koristime pale buči avilosas prikladno e Devlešče ili e carošče (dik 4. Mojs 19,2; 5. Mojs 21,3; 1. Sam 6,7).

“Blagoslovime o Caro,
savo avel ando alav e Gospodesko!
Po nebo miro

thaj slava e Devlešće ande visine!”

³⁹ Pe godova varesave fariseja save sas maškar o them phenenas e Isusešće: “Sikamneja, phen čire učenikonende te na phenen godova.”

⁴⁰ O Isus phendas: “Phenav tumende, ako von ačhen, e bara slavina!”

E Isusešće si pharo pale manuša andar o Jerusolim

⁴¹ Kana o Isus avilo paše dži ko Jerusolim thaj dikhla o gav, o Isus rujas pale manuša andar leste. ⁴² Thaj phendas: “Sar volisardemas te ades arakhlinesas o drom e mirosko! Š Ali akana si kasno, thaj o miro si garado tumendar. ⁴³ Avena e desa kana o dušmano zauzmila čire zidurja, okolina tut thaj čicidela tu katar sa e riga. ⁴⁴ O Jeruslime savnina tut e phuvjasa thaj vi čire čavren ande tute. Či ačhela tutar ni bar pe bareste kaj či pindžardan kaj o Del avilo ande tute.” *

O Isus či mučel te trguin ando Hramo

(Mt 21,12–17; Mk 11,15–19; Jn 2,13–22)

⁴⁵ Kana o Isus dijas ando Hramo, počnisarda te tradel andar leste e trgovcen. ⁴⁶ Thaj phenda lenđe: “Ando Sveto lil ramol: ‘Mungro Hramo trubul te avel o čher pale molitva’, a tumen pretvorisardine les ande razbojničko špilja!” †

⁴⁷ Pale godova o Isus svako des sikavelas ando Hramo, a e šorvale rašaja thaj e sikavne e Mojsiješće zakonestar zajedno e gavešće šorvalenca smišljinas sar te mudaren les, ⁴⁸ ali či arakhline o način sar te čeren godova kaj o them pažljivo čholas kan ke lesko sikavipe.

20

E židovske vođe či priznain e Isuse sago autoriteto

(Mt 21,23–27; Mk 11,27–33)

¹ Jak des dok o Isus sikavelas e theme ando Hramo thaj navestilas e bahtali nevimata, aviline leste e šorvale rašaja, e sikavne e Mojsiješće zakonestar thaj vi aver e židovske starešine ² thaj phučline les: “Phen amende ko dijatut vlast te čeres godova? Ko ovlasitisarda tut pale godova?”

³ A o Isus phendas: “Phučava me tumen. Phenen mande: ⁴ Dali o Del phenda e Jovanošće te bolel e manušen, ili e manuša phendine lešće te čerel godova?”

⁵ A von počnisardine te raspravin pes maškar peste: “Te phendam katar o Del, phenela amende sostar askal či pačaine lešće? ⁶ A te phendam katar o manuš, sa o them čudelape barenca pe amende dok či mudaren men. Kaj o them pačal kaj sas o Jovano proroko.” ⁷ Zato phendine e Isusešće kaj či džanen kastar avilo e Jovanesko autoriteto te bolel.

⁸ A o Isus phendas lenđe: “Askal ni me tumende či phenava katar man vlast!”

O Isus usporedil e židovske vođen e bilačhe vinogradarenca

(Mt 21,33–46; Mk 12,1–12)

⁹ Pale godova o Isus phendas e themešće akaja usporedba: “Varesavo manuš zasadisardas o vinograd, thaj iznajmisarda les e vinogradarenđe. A askal otputisarda pe lungo vrjama. ¹⁰ Kana avili e vrjama pale berba, bičhaldas pire slugo ke vinogradarja te kušen lesko deo savo bijandas e drak. Ali e vinogradarja mardineles, thaj bičhaldinele palpale čuče vastenca. ¹¹ Pe godova vo bičhaldal lenđe aver slugo. Ali von vi godole mardine, mardine muj lestar thaj bičhaldinele palpale čuče vastenca. ¹² Bičhaldas lenđe vi e trito. A von vi les izranisardine thaj tradineles.

¹³ Pe godova o gospodari e vinogradesko phendas: ‘So te čerav? Bičhalava lenđe mungre voljeno čhaves. Les valda poštuina kaj si mungro čhavo.’

§ **19,42** O Isus sikavel piri tuga kaj e manuša andar o Jerusolim mukline piri prilika te aven pomirime e Devlesa.

* **19,44** Akava opisil e opsada, kaj e vojska okružil o gav saves si zidurja oko leste. Kana e vojska okolina o gav e manuša naštik inkljena andar leste thaj khonik naštik pomognila lenđe. O Isus predvidisarda kaj godova avela ando Jerusolim, thaj dogodisajlo. Ande 70. brš posle o Hristo, e rimsko vojska opkolisarda o Jerusolim thaj kote mudardas e bute manušen. † **19,46** O Isus ukorisarda e trgovcen kaj uništinas e svrha pale savi sas e Devlesko Hramo. O Del kamla te o them molilpe ande lesko Hramo, ali e trgovcurja godova koristinassago pijaco. Von isto gajda hohavenas e manušen thaj kaj naplatinas lenđe majbut nego so molas e stvarja save terubunas pale žrtva.

¹⁴ Ali kana e vinogradarja dikhline e čhaves, počnisardine te éeren svato maškar pende: 'Akava si o nasledniko. Ajde te mudaras les thaj o naslestvo avela amaro.'

¹⁵ Tradineles avri andar o vinogrado thaj mudardine les.

So gndin so éerela lenca o gospodari e vinogradesko kana ašunela so sas? ¹⁶ Avela thaj mudarela godole vinogradaren a o vinograd dela aver vinogradarende ando najam."

A okola save ašunenas e Isuse phendine: "Amen vareso gajda nikad či éerdamas!"

¹⁷ A o Isus lače dikhlas pe lende thaj phendas: "A so askal značil okova odlomko savo ramol ando sveto lil:

'O bar saves čhudine e graditeljurja

postanisardas o bar zaglavno?"

¹⁸ Te pelo vareko pe godova bar, avela smrskome, thaj te pelo o bar pe varekaste, zgnječila les."

¹⁹ E sikavne e Mojsiješće zakonestar thaj e šorvale rašaja kamline odma te astaren les kaj lače džangline kaj godoja usporedba odnosilpes pe lende, ali daranas katar o them.

E rašaja probin te iskušin e Isuse gajda kaj phučen les palo porezo

(Mt 22,15–22; Mk 12,13–17)

²⁰ Katar askal počnisardine te vrebín les thaj bičhaldine e špijunen save éerenas pe kaj si iskrene te šaj optužín e Isuse kaj phenda vareso bilačhe, thaj te predain les e rimske upravitelješće. ²¹ Thaj phučline e Isuse: "Sikavneja! Džanas kaj phenes čačipe thaj sikaves ispravno, thaj či dičhes ko si ko, nego čačes sikaves e Devlesko drom. ²² Phen amende dali trubul te anen e židovurja das e carošće o porez ili te či das?"*

²³ A o Isus dikhlas kaj kamen te astaren les ande klopka thaj phendas lenđe: ²⁴ "Sikaven mande jek lovoró savjava počinelpe o porez.† Kašči si akaja slika thaj potpís pe leste?"

A von phendine: "E carošči."

²⁵ "Askal den e carošće so si e carosko, a e Devlešće so si e Devlesko." ²⁶ Gajda naštik arakhline doš ande okova so o Isus phenda anglo them, nego ačhiline zadivime lešće naukava thaj ačhiline bi alavesko.

O Isus sikavel kaj si čače vaskrsenje andar e mule

(Mt 22,23–33; Mk 12,18–27)

²⁷ Askal aviline leste varesave saduceja,‡ save phenen kaj khonik či uštela andar e mule. Thaj phučline e Isuse: ²⁸ "Sikavneja, o Mojsije dijamen o zakon prema savo, ako mulo varekaško phral saves sas romnji a nas les čhavra, neka lesko phral lel lešće romnja sar voj bijandas lešće čhavo savo nasledila e imovina okolešči savo mulo thaj te indarel lesko prezime.Š ²⁹ Gajda sas ehta phral. Prvo phral oženisajlo thaj mulo a nas les čhava. ³⁰ Aver phral oženisajlo lešće romnjasa ali vi vo mulo, ³¹ Askal o trito thaj gajda vi sa ehta muline a či mukline čhavra. ³² Po krajo muli vi e romnji. ³³ Kašči romnji askal voj avela kana e manuša uštена andar e mule kana sas romnji sa ehta phralendi?"

³⁴ O Isus phendas lenđe: "E manuša akale themešće udainpes thaj ženínpes. ³⁵ Ali okola saven o Del dičhel kaj si dostojne te ušten andar e mule thaj traina ande okova them savo avela či ženínape niti udainapes. ³⁶ Von majbut naštik ni merena, kaj avena slične sar e andelurja. Von si čhave e Devlešće kaj vo boldalen palpale andar e mule. ³⁷ A kaj e mule uštена, godova čak vi o Mojsije potvrdisardas ando odlomko po than kaj phabolas o grmo kaj e Gospode akhardas e Avraamešće Devles, e Isakošće Devles thaj e Jakovešće Devles dumut nakon so von muline. ³⁸ A o Del naj Del e mulengo nego o Del e džudengo, kaj si savora ande leste džude."*

³⁹ Pe godova phendine lešće varesave sikavne e Mojsiješće zakonestar: "Sikavneja! Lače phendan!" ⁴⁰ Thaj majbut či usudisajle khanči te phučenles.

O Mesija si majbaro katar o caro David

(Mt 22,41–46; Mk 12,35–37)

* **20,22** Nadisajle kajo Isus phenela ili "ej" ili "na". Ako phenel "ej," askal e židovurja avilinesas holjarike pe leste kaj phenel lende te počinen o porez e aver vlastende. Ako phenel "na," askal e rimske vođe šaj phendine e Rimnjanende kaj o Isus sikavel e manušen te prekršin o rimsko zakon. † **20,24** Ando original ramol: "denar". ‡ **20,27** saduceja Vodečo židovsko versko thaj političko skupina. Prihvatísardine samo prve pandž knjiga andar o Purano zavjet thaj či pačanas ando trajó posle o smrto. Š **20,28** Ando original ramol: "thaj vazdel potomstvo pire phralešće."

* **20,38** Pošto akala manuša fizički muline, von moraš te aven još uvek duhovno džude. Aver alavenca: "nego o Del okolen kasko si duho još džudo, vi ako si lende telurja možda mule kaj lengo duho još trail ande Devlešči prisutnosti."

⁴¹ Askal o Isus phučla len: "Sostar phenelpa kaj si o Hristo samo potomko e caresko Davidesko? ⁴² Pa korkoro o David phenel ande knjige e psalmurja: 'Phenel o Gospod mungre Gospodešče:

Beš po počasno than paše mande†

⁴³ dok či položiv e dušmajen čiren tale čire pungrel!

⁴⁴ Korkoro o David akhardas les pire Gospodeja. Sar askal avilosas samo lesko potomko?"‡

O Isus upozoril pire učenikonon te lenpe sama katar e sikavne e Mojsiješče zakonestar (Mt 23,1–36; Mk 12,38–40; Lk 11,37–54)

⁴⁵ Askal anglo sa o them, o Isus phendas pire učenikonende: ⁴⁶ "Lentumen sama katar e sikavne e Mojsiješče zakonestar, save volin te phiravenpes ande lundže haljine, volin te e manuša pozdravin len pe javne thana, thaj te bešen pe prve thana ande sinagoge, thaj e počelja pe gozbe. ⁴⁷ Bi ladžavesko trošin e udovica imovina, thaj hohamne molinpe dugo e Devlešče. Von avena maj strogo osudime."

21

E udovica del e Devlešče sa so saslal (Mk 12,41–44)

¹ O Isus ando Hramo dikhlas e barvalen sar čhon ande riznica love sago daro e Devlešče. ² A dikhla vi varesošče čore udovica savi čhtas okote samo duj majcikne kovanice. ³ Thaj phendas: "Čačes, phenav tumende akaja čori udovice čhtas maj but savorendar. ⁴ Kaj savora von dine katar piro viško, a voj katar piro čorpe dijas sa so silat."

O Isus sikavel save znakurja avena po krajo e themesko (Mt 24,1–22; Mk 13,1–20)

⁵ Dok varesave učenikurja čerenas svato pale godova sar si o Hramo šukar ukrasime e barenca thaj e ukrasenca save e manuša andine e Devlešče, o Isus phendas: ⁶ "Avela e vrjama kana katar akava so dičen či ačhela ni bar pe bareste. Svako avela harado."

⁷ E učenikurja phučlineles: "Sikavneja, a kana godova avela? Thaj sar džanasa kaj godova uskoro avela?"

⁸ A vo phendas lende: "Len sama te na aven hohade kaj but džene avena ande mungro alav thaj phenena korkoro pale peste kaj si von o Mesija thaj phenena avili e vrjama! Na džan pale lende. ⁹ Kana ašunena pale raturja thaj pale pobune, na daran. Kaj sa godova trubul te avel, ali godova još naj odma o krajo." ¹⁰ Askal još phendas lende: "O them borilape protiv aver them, thaj e carurja protiv aver carurja. ¹¹ Pe sa e riga e themešče avena e potresurja, bokhalipe thaj nasvalipe. Po nebo avena čudesne znakurja savendar dela e dar pe sa o them."

¹² Ali majsigo katar sa akava astarena tumen thaj tradena tumen. Predaina tumen e manušenđe ande sinagoge te sudin tumende. Indarena tumen angle carurja thaj angle upravitelja zato kaj sledin man. ¹³ Godova avela tumari prilika te den svedočanstvo. ¹⁴ Zato zapamtin na maj anglal te gndin so phenena ande tumari obrana! ¹⁵ Me dava tumen alava thaj kasavi mudrost savjače naštik proturečila niti te oduprilpe ni jek tumaro protivniko. ¹⁶ A izdaina tumen čak vi tumare dada, deja, phrala, drugarja thaj tumari familija. Varesaven tumendar vi mudarena. ¹⁷ Savora mrzana tumen zato kaj sledin man. ¹⁸ Ali či perela ni jek bal* katar tumaro šoro. ¹⁹ Tumare duše spasina pes zbog godova ako či odustanin."

O Isus phenel kaj o Jerusolim avela uništíme (Mt 24,15–21; Mk 13,14–19)

²⁰ O Isus nastavisarda te phenel lende: "A kana dičhena kaj e vojska opkolisardas o Jerusolim, askal džanen kaj avili paše e vrjama kaj avela opustošime. ²¹ Okola save aračhen pes ande Judejsko regija neka našen ande gore, thaj save si ando gav neka inkljen andar leste; a ni o kola save si ando polje neka či bolden pes ando gav. ²² Kaj ande godola deša avela e Devlešči kazna te pherdol sa so ramol ando Sveto lil. ²³ Jao e khamne manušnjende thaj okolende save den čuči ande kola deša! Kaj avena e bare

† **20,42** Ando original ramol: "pe mungri desno rig". ‡ **20,44** Pošto o David phendas kaj si o Mesija lesko "Gospod", godova značil kaj si o Hristo majbaro katar o David, thaj naj samo e Davidosko potomko. * **21,18** ni jek bal O Isus phenel pale jek majcikno deo pe manuško telo. Vo naglasil kaj či propadnila sasto manuš. O Isus več phendas kaj varesave lendar avena mudarde, pa varesave gndin kaj akava značil kaj lende či avela duhovno naudime.

nevolje pe phuv, thaj e Devlesko gnjevo pe akala manuša. ²⁴ Avena mudarde katar o oštro mačo, thaj avena indarde ando ropstvo pe sasto them. A o Jerusolim uštavena okola save či džanen palo Del dok či isteknil e vrjama okolendi save či džanen palo Del.”

O Isus čerel svato kaj boldela pes pe phuv

(Mt 24,23–35; Mk 13,21–31)

²⁵ O Isus phenda: “Pojavina pes e znakurja po kham thaj po čhonut thaj pe čereja. A e theme pe phuv astarela o očaj zbog e huka thaj e talasurja andar o more. ²⁶ O them merela e daratar thaj katar godova kaj ažučarena so avela pe akava them, kaj vi e sile e nebošče uzdrmina pes. ²⁷ Askal dičhena man, e Manušesće Čhaves, sar avav pe oblakurja ande bari sila thaj ande bari slava. ²⁸ Kana počnila sa godova te avel, ušten thaj vazden tumare šore kaj o Del uskoro oslobodila tumen.”

²⁹ Pale godova o Isus phendas lende e uspredba: “Dičhen e smokva ili bilo savo aver kaš. ³⁰ Kana dičhen kaj mučen e patrja, korkoro već džanen kaj si o milaj paše. ³¹ Gajda vi tumen kana dičhen kaj sa godova avel pale soste phenavas tumende, šaj aven sigurne kaj si paše o carstvo e Devlesko. ³² Čačes, phenav tumende, kaj akava naraštaj† sigurno či načhela dok sa akava či avel. ³³ E phuv thaj o nebo načhena, ali mungre alava ačhena zauvek.”

O Isus sikavel te avas uvek spremne pale leste

(Mt 24,36–51; Mk 13,32–37)

³⁴ O Isus phenda lende: “Len sama te či zuravol tumaro ilo ando handžvalipe palo habe thaj ando matipe ili ande trašoše brige, thaj te či iznenadil tumen godova des, ³⁵ savo avela sago zamka, pe sa e manuša save train pe sasti phuv. ³⁶ Zato stražarin thaj molintumen e Devlešće te šaj načhen sa kava so trubul te avel thaj te ačhen sago pobednikurja angle mande, e Manušesće Čhaveste.”

³⁷ O Isus svako des sikavelas ando Hramo, a račasa inkljelas thaj račarelas pe maslinsko gora. ³⁸ A so o them već katar e rano detharin avenas leste ando Hramo te ašunenles.

22

O Juda ugovoril e Isusešči izdaja

(Mt 26,1–5, 14–16; Mk 14,1–2, 10–11; Jn 11,45–53)

¹ Avili paše e Pasha savi sas prvo des katar o prazniko bikvascoše mangrengo. ² E šorvale rašaja thaj e sikavne e Mojsiješće zakonestar rodenas sar te mudaren e Isuse. Ali daranas katar o them.

³ Askal o beng dijas ando Juda andar o gav Iskariot, jek katar e dešuduj e Isusešće apostolja. ⁴ Vo delo thaj dogovorisaļo e šorvale rašajenca thaj e Hramske stražarenca sar te predail lende e Isuses. ⁵ Von raduisajle thaj obečisardine lešće kaj denas les love. ⁶ O Juda pristanisardas. Katar askal o Juda rodelas prilika te predail e Isuses lende a te na dičhel o them.

Priprema e pashalno večera

(Mt 26,17–19; Mk 14,12–16)

⁷ Kana avilo o prvo des katar o prazniko e bikvascoše mangrengo, ande savo trubujas te žrtvuil pes o bakhro palo prazniko e pasha. ⁸ O Isus bičhald a Petre thaj e Jovano thaj phendas lende: “Hajde džan thaj pripremin amende te has e pasha.”

⁹ A e učenikurja phučline les: “Kaj kames te pripremis lat?”

¹⁰ A vo phenda lende: “Ake, čim den ando gav malavela tumen o manuš savo indarel paj ando bokali. Teljaren pale leste ando čher savo vo del ¹¹ thaj roden e domačine ande godova čher thaj phendas lešće: ‘O sikavno phučel ande savi soba šaj hal e pashalno večera pire učenikonenca?’ ¹² Vo sikavela tumende e bari soba po sprato. Okote pripremin.” ¹³ E učenikurja dele ando gav thaj arakhline sa sar o Isus phendas lende thaj okote pripremisardine e pashalno večera.

† **21,32** akava naraštaj Postojin različite načinurja te hačarelp e akava redko: 1. akaja generacija značil okola save sas džude ande vrjama dok o Isus čerelas svato, a godova značil kaj uništilape o Jerusolim thaj e aver znakurja save anena dži ke Hristosko povratko počnila te dogodinpe dok si von džude dik; 2. akaja generacija značil vrsta manuša save si bilače thaj suprotinpe e Isusešće, a godova značil kaj uvek avela bipačale save suprotivina pe e Isusešće sa dži ko trenutko kana vo boldelape pe phuv; 3. akaja generacija značil “akaja rasa” thaj odnosil pe pe židovurja, so značil kaj e židovsko rasa či načhela majsigo nego so o Isus boldela pes, ili 4. akaja generacija značil e manuša save traina ande vrjama e carošči, thaj godova značil, kana dogodina pes e događaja save si spomenime ande stihurja 25–26, o Isus boldelape pe phuv palo traj o godole generacijako.

*O Isus del Nevo Savezo**(Mt 26,20–30; Mk 14,17–26; Jn 13,21–30; 1. Kor 11,23–25)*

¹⁴ Kana avili e vrjama pale večera, o Isus lija than pale sinija e apostolenca. ¹⁵ Askal phendas lende: "Saste ilesa čeznisardem te hava tumenca akaja pashalno večera maj sigo nego so aven mungre muke. ¹⁶ Kaj phenav tumende, či majbut hava e pashalno večera dok či pherdol lači svrha ando carstvo e Devlesko."*

¹⁷ Lijas o tahtaj e molava, zahvalisardas e Devlešće thaj phendas: "Len thaj razdelin maškar tumende. ¹⁸ Kaj phenav tumende, katar akana majbut či pijava e mol dok či avel o carstvo e Devlesko."

¹⁹ Askal o Isus lijas o mangro, zahvalisardas e Devlešće pale leste, phagla les thaj dijas pire učenikonende e alavenca: "Akava si mungro telo savo delpes pale tumende. Akava čeren te dentumen godi mande." ²⁰ Gajda vi pale večera lija o tahtaj thaj phendas: "Akava tahtaj si mungro rat, rate Neve Savezosko savo čordol pale tumende."

²¹ "Ali ake, mungro izdajniko bešel manca pale sinija. ²² Me o Čhavo e Manušesko, moraš te merav sar si odredime, ali jao okolešće savo izdaila man!" ²³ A e učenikurja pe godova počnisardine te phučen pes ko maškar lende šaj avilosas godova.

*Ko kamel te avel vođa e Devlešće manušengo trubul te služil averende**(Mt 20,25–28; 19,28; Mk 10,42–45)*

²⁴ Askal e učenikurja počnisardine te prepimpinpe maškar pende ko si majbaro lendar. ²⁵ A o Isus phendas lende: "E carurja akale themešće gospodarin pe pire thema thaj okola saven si vlast pe thema kamen te o them phenel pale lende kaj si lačhe. ²⁶ Ali tumen na čeren gajda! Naprotiv, okova savo si majbaro maškar tumende, neka avel majcikno; a o vođa sago kova kaj služil. ²⁷ Kaj ko si majbaro? Okova savo bešel pale sinija ili okova savo služil les? Dali naj okova savo si pale sinija? A me ake služiv maškar tumende. ²⁸ Ačhiline mande verne ande mungre kušnje. ²⁹ Zato davtumen ando naslestvo e carosko čast kaj man dija lat mungro Dad ³⁰ te han thaj te pijen pale mungri sinija ande mungro Carstvo thaj te bešen pe prestolja te sudin e dešuduj plemenurja e Izraelošće."

*O Isus phenel kaj o Petar izdaila les**(Mt 26,31–35; Mk 14,27–31; Jn 13,36–38)*

³¹ A o Isus phenda: "Simone! Simone! Ake o sotona rodel katar o Del te probil tumaro pačipe ande mande. Zato rešetila tumen sago o div kroz o sito.[†] ³² Ali me molisajlem pale tute te čiro pačipe ande mande ačhel. A kana palem boldejatu mande, učvrsti čire phralen."

³³ O Petar phendas lešće: "Gospode, spremno sem tusa te džav vi ande tamnica vi ando smrto."

³⁴ A o Isus phendas lešće: "Phenav tuće Petre, ađes ni o bašno či oglasila pes a tu trin drom hohaveja kaj či pindžares man."

³⁵ Thaj phendas: "Kana bičhaldem tumen po drom bi lovengo, bi trastako thaj bi sandalengo, dal nedostailas tumende vareso?"

A von phendine: "Khanči či nedostailas amende."

³⁶ Akana phendas lende: "Kas si love, neka lelen pesa! Isto gajda vi e trasta! A kas naj mačo, neka bičinel pire gada thaj nek činel pešće mačo.[‡] ³⁷ Kaj phenav tumende, moraš te pherdol pe mande okova so si ramome ando Sveto lil: 'E manuša ubrojinas man maškar e zločincurja,' kaj sa so e prorokurja ramosardine pale mande pherdola pes."

³⁸ Von phendine lešće: "Gospode, ake akate siamen duj mačurja!"

* **22,16** E Pasha dija godi e Izraelošće theme pe godova sar o Del izbavisarda len andar o ropstvo andar o Egiptat kana žrtvuinas e bakhre thaj čhutine lesko rat po vudar pire čerengo. Po isto način, o Isus sas e Devlesko bakhro thaj e Isusešće ratesa oslobodil pire theme katar o ropstvo e bezehengo. O Isus palem avela thaj vladila sago o caro, a askal e vernikurja čerena e gozba thaj slavina kaj o Del izbavisarda len. † **22,31** O beng kamla te odvoil len katar o Isus sago kaj o manuš odvoil o div katar e ljuska. ‡ **22,36** kana e učenikurja maj sigo teljardine thaj propovedinas, o Isus sas zurale popularno thaj e manuša rado ugostinas okolen save propovedinas e Isusešči poruka. E stvarja promenisajle akana thaj e but e manuša suprostavina pes e Isusešće thaj lešće porukaće, thaj e učenikurja moraš te lenapes sama thaj te aven spremne te osigurinpe okolesa so trubul len thaj zaštitinpe.

A o Isus phendas lende: "Dosta si!"[§]

O Isus molil e Devle te zaobidil les e patnja ali te avel e Devlešči volja

(Mt 26,36–46; Mk 14,32–42)

³⁹ Askal inkljisto okotar thaj po običaj uputisajlo pe maslinsko gora. Pale leste teljardine vi lešče učenikurija. ⁴⁰ Kana areslo okote phendas lende: "Molin tume te na peren ande kušnja!"

⁴¹ Pale godova delo maj dur lendar kozom šaj čhudelpes o bar thaj pelo pe pire koča thaj molisajlo: ⁴² "Dade! Ako kames, le mandar akava tahtaj patnje. Ali na te avel mungri nego čiri volja nek!" ⁴³ A askal sikadilo lešče o andeo andar o nebo te ohrabril les. ⁴⁴ A o Isus sa maj žarko molilas pe, ande smrtno muka, a o znojo pe leste postanisardas sago kapljice e ratešče save perenas pe phuv.* ⁴⁵ Uštilo katar e molitva, boldape ke učenikurija thaj arakhhalen sar soven, iscrpime katar e žalosti. ⁴⁶ Pa phendas lende: "Sostar soven? Ušten! Molin tumen te na peren ande kušnje!"

O Juda izdail e Isuse

(Mt 26,47–56; Mk 14,43–50; Jn 18,3–11)

⁴⁷ Dok o Isus još čerelas svato, avilo o them, thaj angle lende o Juda jek katar e dešuduj učenikurja. Vo avilo paše ko Isus thaj kamla te čumidel les. ⁴⁸ A o Isus phendas lešče: "Juda, zar e poljupceja kames te izdais man, e Manušesče Člaves?"

⁴⁹ A kana e ostale učenikurja dikhline so si, phučline: "Gospode, te napadis len e mačesa?" ⁵⁰ A jek lendar zamahnisardas e mačosa po sluga e šorvale rašaješče thaj čindas lesko desno kan.

⁵¹ A o Isus phendas: "Mučen len te čeren godova! Na oduprin tumen majbut!" Askal čhutas o vas pe lesko kan thaj sastarda les. ⁵² Askal o Isus phenda e manušende save aviline te astaren les, e šorvale rašajende, e Hramske stražarenca thaj e židovske starešinende: "Sago po pobunjeniko aviline pe mande e mačonenca thaj e rovljenca!" ⁵³ Sostar či astardine man ando Hramo? Svako des semas okote tumenca. Ali akava si tumaro časo thaj vladil e tama."†

O Petar odričil pes katar o Isus

(Mt 26,67–75; Mk 14,66–72; Jn 18,15–18, 25–27)

⁵⁴ Astardine e Isuse thaj indardine les ando čer e šorvale rašajesko. A o Petar dadural džalas pale lete. ⁵⁵ A e stražarja maškare ande avlija astardine e jag thaj bešline okolo late. A o Petar bešlo maškar lende. ⁵⁶ Varesavi sluškinja dikhla les kaj bešel paše jag, oštro dikhla pe leste thaj phendas: "Vi akava sas e lesa!"

⁵⁷ A o Petar hohadas: "Manušnjije pa me či pindžarav les."

⁵⁸ Nedugo pale godova još vareko lija les sama thaj phendas: "Vi tu san jek lendar!"

A o Petar phendas: "Najsem, manušeja!"

⁵⁹ Kana nakhlo varekaj katar jek sato, vareko aver odlučno phenda: "Vi akava sas čačes lesa! Pa Galilejco si!"

⁶⁰ A o Petar phendas: "Manuša, či džanav so phenes!" Isto časo dok još motholas, oglašisajlo o bašno. ⁶¹ Askal o Gospod boldape thaj dikhlas po Petar, a o Petar dijape godi ke alava e Gosodešče, save phendas lešče: "Phenav tuče još akaja rjat majsigo nego so o bašno ašundol, trin drom hohaveja kaj či pindžares man." ⁶² O Petar inkljisto andar e avlija thaj zuraless rujas.

⁶³ A e čuvarja počnisardine te maren e Isuse thaj te maren muj lestar ⁶⁴ Učhardine lešče jakha thaj phenenas lešče: "Prorokuisar ko dijatu dabi!" ⁶⁵ Thaj but aver podrugljive alava phenenas lešče.

O Isus po sudo angle židovske vođe

(Mt 26,59–66; Mk 14,55–64; Jn 18,19–24)

⁶⁶ A kana svanosardas o des, čidape o starešinstvo e themesko, e šorvale rašaja thaj e sikavne e Mojsiješče zakonestar thaj andine e Isuse anglo baro židovsko veče. ⁶⁷ Von phendine lešče: "Ako san tu o Hristo, phen amende godova!"

§ 22,38 Dosta si Moguće značenja si: 1. Len si dovoljno mačurja, aver alavenca: "Akana siamen dosta mačurja" ili 2. O Isus kamel te von či čeren svato kaj silen mačurja. "Dosta si kava svato pale mačurja". Kana o Isus phenda kaj trubun te činen mačurja, vo uglavno phenelas lende palo o Opasnost saveja suočina pes. Vo možda či kamlas čače te von činen mačurja thaj te borin pes. * 22,44 Ande varesavo purano grčko rukopiso naj o 43, thaj o 44. retko.

† 22,53 vladil e tama značil "e vrjama te o beng deluil".

A Isus phendas lende: "Ako phenav tumende, či pačana mande. ⁶⁸ Ako phučav tumen dali sem me o Hristo, či odgovorina mande. ⁶⁹ Ali katar akana me, o Čhavo e Manušesko, bešava po časno than pašo svemogućo Del."

⁷⁰ Pe godova savora phendine: "Tu dakle tvrdis kaj san o Čhavo e Devlesko!"

Vo phendas lende: "Tumen korkoro pravo phenen! Me sem!"

⁷¹ Pe godova phendine von: "Či trubul amen majbut dokaz. Korkoro ašundam andar lesko muj!"

23

E Isuse hohamne prrn anglo Pilato thaj anglo Irod

(Mt 27,11–14; Mk 15,1–5; Jn 18,28–37)

¹ Askal sa e manuša save sas ando židovsko baro veće uštiline thaj inđardine e Isuses ko Pilato savo sas rimsko upraviteljo ² thaj optužisardine les: "Astardam les sar zavodil e theme thaj phenel lende te na počinen o porez e carošće, a pale peste phenel kaj si vo o Hristo, amaro caro."

³ O Pilato phučlales: "Dali san tu o caro e židovengo?"

A o Isus phendas lešće: "Gajda si sago kaj tu phenes!"

⁴ Askal o Pilato phendas e šorvale rašajende thaj e themešće: "Nisošći doš či arakhav pe akava manuš!"

⁵ Ali von počnisardine još majbut te navalisaren: "Bunil e theme pire naukava ande sasti phuv e jevrejendi. Počnisarda ande regija e Galilejači thaj avilo sa dži akaring ando Jerusalem!"

⁶ Kana godova ašundas o Pilato, phučlas dali si godova manuš Galilejco. ⁷ Kana potvrdisardine godova, o Pilato bičhaldas e Isuse ko Irod, savo vladilas ande Galilejači regija. A o Irod baš askal arakhadilo ando Jerusalem.

⁸ A kana o Irod dikhla e Isuse, zurale raduisajlo kaj dumut već lija te dičheles zbog okova kaj ašundas pale leste, thaj nadisajlo kaj lestar dičhela varesosko čudo. ⁹ Thaj but phučlas e Isuse, ali vo khanči či phendas lešće. ¹⁰ A e šorvale rašaja thaj e sikavne e Mojsiješće zakonestar ačhenas, thaj žestoko prnas les. ¹¹ O Irod zajedno pire vojnikonenca marda muj lestar. Dijas pe leste e carske haljine thaj bičhaldala le palpale ko Pilato. ¹² Godova des o Irod thaj o Pilato pomirisajle kaj sas majsigo dušmaja.

E Isuse osudin po smrto

(Mt 27,15–26; Mk 15,6–15; Jn 18,39–19,16)

¹³ O Pilato akhardas e šorvale rašajen, e vođen thaj e themes ¹⁴ thaj phendas lende: "Andine mande akale manuše e optužbava kaj vo vazdel e themes pe buna. Me ake phučav les angle tumende thaj či arakhlem ni jek doš pe leste pale savi prrn les. ¹⁵ A či arakhla e doš pe leste, ni o Irod thaj zato bičhaldala les palpale amende. Ake, vo či čerda khanči sova zaslužisardas smrto. ¹⁶ Zato dava naredba te bičuin les thaj askal mukavales." ¹⁷ *

¹⁸ A sa o them ande jek glaso čhtas muj alavenca: "Mudar les a muk amende e Varava!" ¹⁹ (O Varava sas ande tamnica kaj mudardas, thaj kaj vazdas e buna ando Jerusalem.) ²⁰ O Pilato probisarda te odgovoril len kaj kamelas te mučel e Isuses. ²¹ Ali o them čholas muj: "Razapniles! Razapniles!"

²² Phučla len o Pilato trin drom: "Ali savo zločino vo čerdas? Me khanči či arakhav pe leste sova zaslužisardas smrto. Zato dava te bičuin les thaj mukava les."

²³ A o them čholas muj thaj navalinas te razapnin e Isuse. Thaj čhonas muj sa majzurale thaj majzurale. ²⁴ O Pilato presudisarda te udovoljil lende. ²⁵ Thaj muklas o kole savo sas čhudino ando phanglipe zbog e pobuna thaj zbog o mudaripe, a e Isuse dijas ande vojnikonende vas te čeren lesa okova so o them kamlas.

E Isuse razapnin po trušul

(Mt 27,32–44; Mk 15,21–32; Jn 19,17–27)

²⁶ Dok inđarenas e Isuse, astardine varesave Simone andar o gav e Kirinija, savo boldelas pes andar o polje thaj čhutine pe leste o trušul te inđarel palo o Isus. ²⁷ Palo Isus džalas o but them, thaj e manušnja save rovenas thaj kukinas pale leste. ²⁸ O Isus boldape lende thaj phendas lende: "Manušnjalen andar o Jerusalem, na roven pe mande, nego roven pe tumende thaj pe tumare čhavra. ²⁹ Kaj ake aven e desa[†] kana phenelape:

* **23,17** Ande varesave purane grčke rukopisurja ačhel ramome: "A svako brš kana sas o prazniko Pasha, mučenias lende po ječe phangles." Dik Mt 27,15; Mk 15,6. [†] **23,29** Gajda avili e vrjama 70 brš posle o Hristo. E Rimsko vojska opkolisarda thaj uništisarda o Jerusalem thaj mudarda e but e židoven.

‘Blago e nerotkinjenđe, blago e diješće savo či bijanda thaj blago e čučenđe save či pravardine.’[†] ³⁰ Askal e manuša kamena te e goren peren pe lende thaj e bregonen te učaren len. ³¹ Kaj ako gajda čerelpe e zelene kaštenca, so tek avela e šuće kaštenca?”[§]

³² E Isuseja po mudaripe indarenas vi aver duj zločinconen. ³³ Kana aviline po than savo akhardolas Lubanja, okote razapnisardine e Isuse a paše leste vi godole zločinconen, jeche pe lešči desno rig, a avre pe lešči levo rig.

³⁴ A o Isus phenelas: “Jartosar lende, Dade Devla, kaj či džanen so čeren!”^{*} Pale godova e vojnukurja čhudine e kocka thaj gajda podelisardine maškar peste lešće drže.

³⁵ O them ačhelas okote thaj dičhelas, a e verske vode marenas lestar muj alavenca: “Averen spasisardas, neka akana spasisarel korkoro pes ako si vo čačes o Hristo e Devlesko, izabraniko!” ³⁶ Vi e vojnukurja marenas muj lestar, avenas paše leste thaj nudinas les e mol savi sas hamime e šuteja^{††} ³⁷ thaj phenenas: “Ako san tu o caro e židovengo, spasi korkoro tut!” ³⁸ A opral lesko šoro čhutine vi natpiso pe savo ramolas: “Akava si o caro e židovengo.”

³⁹ Jek katar o razapnime zločinco vredolas e Isuse thaj phenelas: “Najsan li tu o Hristo? Pa spasi tut thaj vi amen!”

⁴⁰ Askal aver phendas: “Zar či daras e Devlestar? Trpis isto kazna sago vi vo? ⁴¹ Ali pravedno si te amen trpis kaj primisardam so zaslužisardam amare trajosa, a akava manuš khanči bilače či čerdas.” ⁴² Askal phendas: “Isuse, kana počnija te vladis sago caro, detut godi pe mande thaj av mande milostivo.”

⁴³ A o Isus phendas lešće: “Čačes phenav tuće: ađes aveja manca ando rajo!”

E Isusesko smrto

(Mt 27,45–56; Mk 15,33–41; Jn 19,28–30)

⁴⁴ Kana već avilo o mismeri, pe sasti phuv nastanisarda o tunjariko thaj sas džike o trito sato mismere, ⁴⁵ kaj o kham pomračisajlo, a e firanglje ando Hramo [§] pharadile pe opaš. ⁴⁶ A o Isus još jekhvar čhutas muj andar sasto glaslo: “Dade Devla, ande čire vas predaiv mungro duho!” Godova phendas, thaj izdahnisarda.

⁴⁷ Kana o rimsko stotniko dikhlas so dogodisajlo, ačhilo te slavil e Devle thaj phenda: “Akava manuš sas čačes pravedniko!” ⁴⁸ Nakon godova sa o them savo čidape te dičhel godova prizor dikhline so sas, boldenaspe čere thaj marenaspe katar e tuga ando kolin. ⁴⁹ Maj dur ačhenas sa okola kaj pindžarenas e Isuse thaj e manušnja save džanas pale leste andar e Galileja thaj promatrinās.

E Isusesko prahope

(Mt 27,57–61; Mk 15,42–47; Jn 19,38–42)

⁵⁰ Sas varesavo manuš savo akhardolas Josif. Vo sas versko večniko. Thaj sas lačno thaj pravedno manuš ⁵¹ andar e Arimateja, gav savo si ande Judeja. Vo či složisajlo e odlukava thaj e postupkosa so čerdine e Isusešće, nego ažučarelas te avel e Devlesko carstvo. ⁵² Vo delo ko Pilato thaj rodas lestar e Isusesko telo. ⁵³ Pale godova fuljardineles katar o trušul, pačardinele ande pohtan thaj čhutineles ando isklesime limori ande savo još khonik nas čhutino. ⁵⁴ Godova sas des kana o them pripremilas pe palo savato, savo skoro započnila.

⁵⁵ A godova sa pratinas e manušnja save aviline e Isuseja andar e Galileja. Thaj dičhenas sar položinas lesko telo ando limori. ⁵⁶ Pale godova boldinepe čere te pripremin e mio mirisurja thaj o pomast savo koristilaspe palo prahope. A kana godova završisardine, već sas o savato pa sasto des naštik khanči čerdine kaj poštuinas e odredba andar o zakon.

[†] **23,29** Ande godoja buduće vrjama e čavra ando Jerusalamo trpina pe strašne načinurja. Askal o them gndila kaj si majlače pale manuša saven naj čavra. Thaj len či avela tuga kana dičhena sar lende čavra patin ili meren.

[§] **23,31** O šuko kaš phabol maj brzo katar o zeleno kaš. Izgaranje si podrazumno metafora pale patnja ili kazna. O Isus sas sago o zeleno kaš kaj či zaslužisarda te phabol (trpil). E manuša save odbacisardine les sas sago o šuko kaš. Zaslužisardine te phabon (patin) zbog pire bezeha. ^{*} **23,34** A o Isus phenelas: “Jartosar lende, Dade Devla, kaj či džanen so čeren!” Ande varesave grčke rukopisurja či arakhadilo akava alav.

^{††} **23,36** e mol savi sas hamime e šuteja O šut sas jeftino pipe savo obično pijenas. E vojnukurja marenas muj katar o Isus gajda kaj denas te pel jeftino pipe varekas ko phenel kaj si caro. [‡] **23,36** Den man o žuč te palo habe, thaj ande mungri truš den man šut te pijav.

[§] **23,45** e firanglje ando Hramo Akaja firanglja sas majbut katar 25 meterja vuči thaj odvoilas o majsveto than katar o sasto Hramo.

24

E manušnja arakhline e Isusesko limori čučo

(Mt 28,1–10; Mk 16,1–8; Jn 20,1–9)

¹ Prvo des ando kurko, detharinako rano, e manušnja aviline po limori e mio mirisenca save von korkoro pripremisdardine. ² A kana aresline dži ko limori arakhline o bar* crdino katar o limori. ³ Dine andre, ali či arakhline o telo e Gospode Isusesko. ⁴ Thaj dok ačhenas gajda zbunime, angle lende pojavisajle duj manuša ande blistavo parne haljine. ⁵ E manušnja darajle thaj poklonisajle e mujesa dži ke phuv, a e duj manuša phendine lende: “Sostar roden e džude maškar e mule? ⁶ Naj akate, nego uskrnsisarda! Dentumen gođi sar phendas tumende dok još sas ande Galileja: ⁷ ‘Me o Čhavo e Manušesko moraš te avava dino ande vas e bezehalende, thaj razapnina man, ali me o trito des uskrsniva.’”

⁸ Askal e manušnja dinepe gođi kaj o Isus phendas godova. ⁹ Thaj boldinepe katar o limori thaj sa godova javisardine e dešujek apostolende thaj savorende averende. ¹⁰ A godova sas e Marija andar e Magdala, e Jovana, Marija dej e Jakovešči, thaj još varesošče manušnja. Von sa godova so sas phendine e apostolende. ¹¹ A e apostolende sa gadava činisajlo sago kaj umislisardine, thaj či paćaine e manušnjende. ¹² A o Petar ipak, uštilo thaj prastaja karingal o limori. Kana areslo, provirisarda andre thaj dikhla samo e povojurja save sas katar e lanenosko pohtan. Pale godova boldapes čhere ando čudo savo dogodisajlo.

O Isus sikadol e duje učenikonende po drom palo Emaus

(Mk 16,12–13)

¹³ Godova des e Isusešče duj sledbenikurja putuinas ando gav savo akhardolas Emaus, savo sas majdur katar o Jerusolim dešujek kilometrja. ¹⁴ Dromesa čerenas svato maškar pende pale sa so sas. ¹⁵ Thaj dok gajda čerenas svato thaj raspravinas, avilo dži lende o Isus thaj džalas lenca. ¹⁶ Ali nas dino lende jakhende te pindžaren les.

¹⁷ O Isus phućalen: “So godova raspravin dromesa?”

Von aćhiline phađe katar e tuga. ¹⁸ Jek lendar, savo akhardolas Kleopa, phendas lešće: “Zar san tu jedino stranco ando Jerusolim savo či džanel so sas ando Jerusolim akala desa?”

¹⁹ A o Isus phućla: “So sas godova?”

A von phendine lešće: “Pa okova so dogodisajlo e Isuseja andar o Nazaret. Vo sas proroko, silno pe dela thaj ande alava anglo Del thaj angle sa o them: ²⁰ Ali amare šorvale rašaja thaj e vladarja predaisardinele te avel osudime po smrto thaj te razapnin les. ²¹ A amen nadisajlam kaj si vo okova savo izbavila o Izrael† osim godova, akava si već trito des sar gadava dogodisajlo. ²² A još vi varesave manušnja, save sas maškar mende, zbunisardine men: čim svanosardas đeje po limori, ²³ ali okote či arakhline lesko telo pa aviline thaj phendine amende kaj sikadile lende e anđelurja thaj phendine lende kaj si o Isus džudo. ²⁴ Varesave amarendar prastaine po limori thaj arakhline sa sar e manušnja phendine, ali les či dikhline.”

²⁵ A o Isus pe godova phendas lende: “O sar sen nerazumne, nisar te paćan ande kova so phendine e prorokurja! ²⁶ Dali či von prorokuisardine kaj o Hristo sa godova moraš te pretrpila majsigo nego so o Del proslavila les?” ²⁷ Askal o Isus započnisardas te objasn timer lende sa so sas ramome ando Sveto lil, katar o Mojsije dži ke e prorokurja.

²⁸ Pe godova avile paše dži ko gav ande savo džanas, a lende pričinisajo sago kaj o Isus kamelas te nastavila majdur o drom. ²⁹ Ali von nagovorinas les: “Ać amenca! Kaj već peli e rjat, a o des načel!” Vo aćhilo thaj dijas lenca ando ando čher. ³⁰ Kana o Isus lijas te hal lenca, lijas o mangro, blagoslovisardale, phaglale thaj dijalen. ³¹ Pe godova putajle lende jakha thaj pindžardineles, ali vo nestanisardas angle lende jakha.

³² Askal von phendine jek avrešće: “Či li phabolas amaro ilo ande amende dromesa dok čerelas amende svato, thaj dok tumaćilas amende o Sveto lil?” ³³ Odma spremisajle thaj boldinepe ando Jerusolim. Okote arakhline e dešujek apostolen thaj vi aver e Isusešče sledbenikonon, ³⁴ save phendine lende: “O Gospod čaćes vaskrnsisarda thaj sikadilo e Simonešče!” ³⁵ Askal von phendine sar maladine e Gospode po drom palo Emaus thaj sar pindžardine les kana phaglas o mangro.

O Isus sikadol e učenikonende

(Jn 20,19–23)

* **24,2** o bar Akava sas baro, islesime okruglo bar dovoljno baro te potpuno phandavel o ulaz po limori. Sas potrebno varekozom manuša te len les majdur. † **24,21** E Rimnjanurja vladinas pe židovurja. Von nadisajle kaj si vo: “savo oslobodila e Izraelconon katar e rimske dušmaja”.

³⁶ Dok von čerenas svato pale godova, o Isus katar jekhvar ačhilo maškar lende thaj phendas lende: “Miro tumende!” ³⁷ Von, zbunime thaj darade, gndisardine kaj dičen e duho. ³⁸ A o Isus phendas lende: “Sostar darajle? Sostar kasavi sumnja dija ande tumare ile? ³⁹ Dičen mungre vas thaj mungre pungre! Me sem gadava! Pipnin man thaj dičhena! E duho naj kokala ni mas sago kaj dičen kaj man si!” ⁴⁰ Phendas lende godova, thaj sikadas lende pire vas thaj pire pungre.

⁴¹ Katar o čuđenje thaj katar e bah naštik paćaine. A vo phučla len: “Situmen vareso hamasko?” ⁴² Von dineles kotor peko mačho. ⁴³ Vo lija les thaj halas anglalende.†

⁴⁴ Askal phendas: “Pale akava phenavas tumende dok još semas tumenca: Trubul te pherelpes sa so si ande Mojsijesko zakono, ande proročke lila thaj ande psalmurja ramome pale mande.” ⁴⁵ Askal putardas lendi godi te haćaren o Sveto lil. ⁴⁶ Thaj phendas lende: “Ramome si ande Svete lila: O Hristo trpila thaj merela, a o trito đes uštela andar e mule. ⁴⁷ Ande lesko alav propovedilapes sa e manušenje kaj trubun te pokainpe gajda te o Del jartol lende e bezeha. A počnila katar o Jerusalim. ⁴⁸ Tumen sen svedokurja pale godova.

⁴⁹ A me bičhalava tumende e Sveto Duho, baš sago kaj mungro Dad obećisardas. Zato ačhen ando gav dok či len pe tumende e sila§ opral.”

O Isus si vazdino ando nebo angle učenikurja

(Mk 16,19–20; Dap 1,9–11)

⁵⁰ Pale godova o Isus inčardalen paše dži ko gav e Vitanija. Okote vazdas pire vas thaj blagoslovisardalen. ⁵¹ Gajda sar blagoslovisardalen, durilo lendar thaj sas lino ando nebo. ⁵² Von peline pe koća angle leste thaj askal bare bahtasa boldinepe ando Jerusalim.

⁵³ Thaj svako đes ando Hramo slavinas e Devle.

† **24,43** Godova čerdas te sikavel lende kaj vo naj duho, kaj e duhurja či han. § **24,49** dok či len pe tumende e sila Ando original ramol: “dok či len pe tumende e sila”. E Devlešči sila učarelalen po isto način sago kaj e drze učaren e manuše. Godolesa dobina e sila e Sveto Duhošči sar šaj te svedočin e aver manušenje palo Isus.